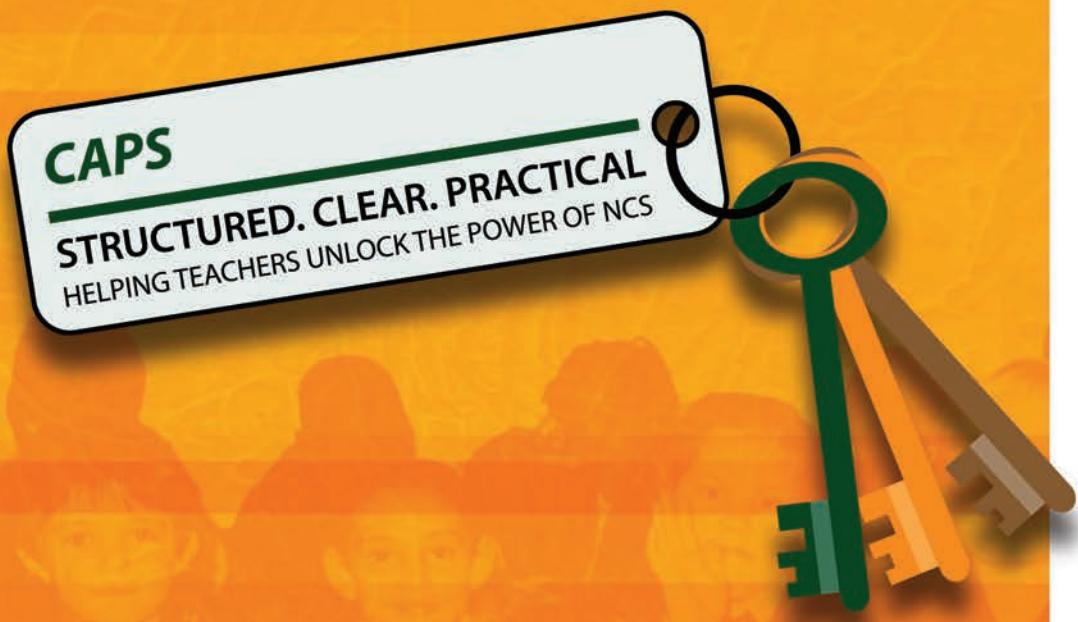

*Setatemente sa Kharikhulamu
ya Naha (SKN)*

*Setatemente sa Leano la Kharikhulamo
le Tekanyetso*

*Mokgahlelo o Mahareng
Dikereiteng tsa 4-6*

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SETATEMENTE SA LEANO LA KHARIKHULAMO LE TEKANYETSO

DIKEREITENG TSA 4-6

SESOTHO PUO YA LAPENG

DISCLAIMER

In view of the stringent time requirements encountered by the Department of Basic Education to effect the necessary editorial changes and layout to the Curriculum and Assessment Policy Statements and the supplementary policy documents, possible errors may occur in the said documents placed on the official departmental websites.

There may also be vernacular inconsistencies in the language documents at Home-, First and Second Additional Language levels which have been translated in the various African Languages. Please note that the content of the documents translated and versioned in the African Languages are correct as they are based on the English generic language documents at all three language levels to be implemented in all four school phases.

If any editorial, layout or vernacular inconsistencies are detected, the user is kindly requested to bring this to the attention of the Department of Basic Education.

E-mail: caps lang comments@dbe.gov.za or fax (012) 328 9828

Department of Basic Education

222 Struben Street

Private Bag X895

Pretoria 0001

South Africa

Tel: +27 12 357 3000

Fax: +27 12 323 0601

120 Plein Street Private Bag X9023

Cape Town 8000

South Africa

Tel: +27 21 465 1701

Fax: +27 21 461 8110

Website: <http://www.education.gov.za>

© 2011 Department of Basic Education

ISBN: 978-1-4315-0458-9

Design and Layout by: Ndabase Printing Solution

Printed by: Government Printing Works

FOREWORD BY THE MINISTER

Our national curriculum is the culmination of our efforts over a period of seventeen years to transform the curriculum bequeathed to us by apartheid. From the start of democracy we have built our curriculum on the values that inspired our Constitution (Act 108 of 1996). The Preamble to the Constitution states that the aims of the Constitution are to:

- heal the divisions of the past and establish a society based on democratic values, social justice and fundamental human rights;
- improve the quality of life of all citizens and free the potential of each person;
- lay the foundations for a democratic and open society in which government is based on the will of the people and every citizen is equally protected by law; and
- build a united and democratic South Africa able to take its rightful place as a sovereign state in the family of nations.

Education and the curriculum have an important role to play in realising these aims.

In 1997 we introduced outcomes-based education to overcome the curricular divisions of the past, but the experience of implementation prompted a review in 2000. This led to the first curriculum revision: the *Revised National Curriculum Statement Grades R-9* and the *National Curriculum Statement Grades 10-12* (2002).

Ongoing implementation challenges resulted in another review in 2009 and we revised the *Revised National Curriculum Statement* (2002) and the *National Curriculum Statement Grades 10-12* to produce this document.

From 2012 the two National Curriculum Statements, for *Grades R-9* and *Grades 10-12* respectively, are combined in a single document and will simply be known as the *National Curriculum Statement Grades R-12*. The *National Curriculum Statement for Grades R-12* builds on the previous curriculum but also updates it and aims to provide clearer specification of what is to be taught and learnt on a term-by-term basis.

The *National Curriculum Statement Grades R-12* represents a policy statement for learning and teaching in South African schools and comprises of the following:

- (a) Curriculum and Assessment Policy Statements (CAPS) for all approved subjects listed in this document;
- (b) *National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Grades R-12*; and
- (c) *National Protocol for Assessment Grades R-12*.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Motsepe".

MRS ANGIE MOTSHEKGA, MP
MINISTER OF BASIC EDUCATION

DIKAHARE

KAROLO YA 1: SETATEMENTE SA LEANO LA KHARIKHULAMO LE TEKANYETSO	3
1.1 Boitshetleho.....	3
1.2 Tjhebokakaretso.....	3
1.3 Sepheo sa Kharikhulamo ya Afrika Borwa ka kakaretso	4
1.4 Kabo ya nako	6
1.4.1 Mokgahlelo wa Motheo	6
1.4.2 Mokgahlelo o Mahareng.....	7
1.4.3 Mokgahlelo o Phahameng	7
1.4.4 Dikereite tsa 10 - 12	8
KAROLO YA 2: HO HLAHISA DIPUO.....	9
2.1 Dipuo Setatementeng sa Leano la Kharikhulum le Tekanyetso	9
2.1.1 Dikgato tsa puo	9
2.1.2 Bokgoni ba puo	10
2.1.3 Mekgwa katamelo ya ho ruta puo	14
2.2 Kabo ya nako ya Puo ya Lapeng kharikhulamong.....	21
2.3 Disebediswa tse tshehetsang ho ithuta le ho ruta.....	22
KAROLO YA 3: DIKAHARE LE MORALO WA HO RUTA BOKGONI BA PUO	24
3.1 Tjhebokakaretso ya bokgoni, dikahare tsa thuto le mawa.....	24
3.2 Ho phatlalatsa ditema ho phunyelletsa Dikereiteng tsa 4- 6.....	31
3.2.1 Papetla ya ho phatlalatsa ditema	32
3.2.2 Kakaretso ya mefuta ya ditema ho habahanya le mokgahlelo	33
3.2.3 Bolelele ba Ditema bakeng sa Puo ya Lapeng (di lokela ho hlahiswa ke baithuti)	40
3.2.4 Bolelele ba ditema bakeng sa Puo ya Lapeng (tseo baithuti ba lokelang ho di rutwa).....	41
3.2.5 Tlotlontswe e lokelang ho fihlellwa ke baithuti ba Puo ya Lapeng	41
3.3 Meralo ya thuto.....	42
3.4 Dikahare le meralo ya thuto	45

KAROLO YA 4: TEKANYETSO PUONG YA LAPENG	98
4.1 Selelekela.....	98
4.2 Tekanyetso eo e seng ya semmuso kapa ya letsatsi le letsatsi	99
4.3 Tekanyetso ya semmuso	99
4.3.1 Ditlhoko bakeng sa Puo ya Lapeng	100
4.3.2 Palo le mefuta ya mesebetsi ka kotara	101
4.4 Lenane la tekanyetso	102
4.5 Ho rekota le ho tlaleha.....	112
4.6 Bolekanyetsi ba tekanyetso	113
4.7 Kakaretso	114
LENANE LA MANTSWE LE DITLHALOSO TSA ONA.....	115

KAROLO YA 1: SETATEMENTE SA NAHA SA LEANO LA KHARIKHULAMO LE TEKANYETSO

1. 1 BOITSHETLEHO

Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha Dikereiteng tsa R – 12 (SKN) se totobatsa leano la kharikhulamo le tekanyetso dikolong.

Setatemente sa Kharikhulamo sa Naha se ile sa hlaphiswa botjha ka sepheo sa ho matlafatsa Kharikhulamo, mme diphetoho tsa kenngwa tshebetsong ka kgwedi ya Pherekong 2012. Thutong e nngwe le e nngwe ho ile ha hlahiswa tokomane e le nngwe e tlamahaneng mmoho ya Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso sa Naha bakeng sa Ditateamente tsa Thuto, Ditataiso tsa Mananetsamaiso a ho Ithuta le Tataiso ya Tekanyetso ya Thuto Dikereiteng tsa R – 12

Setatemente sa Naha sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso Dikereiteng tsa R – 12 se ntlaufaditsweng se kenngwa tshebetsong bakeng sa:

- (a) Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha se Lekotsweng Botjha Dikereite tsa R – 9, *Government Gazette 23406 of 31 May 2002*, le
- (b) Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha sa Dikereite tsa 10 – 12, *Government Gazette 25545 of 6 October 2003 and No. 27594 of 17 May 2005*.

1. 2 TJHEBOKAKARETSO

- (a) *Setatemente sa Naha sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso Dikereiteng tsa 10 - 12 (Pherekong 2012) ke setatemente sa leano sa ho ithuta le ho ruta dikolong tsa Afrika Borwa, mme se fupere tse latelang:*
 - (i) Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso la Naha la thuto e nngwe le e nngwe le amohetsweng e hlahisweng tokomaneng ya leano e bitswang *National Senior Certificate: A qualification at Level 4 on the National Qualifications Framework (NQF)*; le
 - (ii) Tokomane ya leano la Naha mabapi le lenaneo la ntshetsopele ya ditlhoko ya Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha Kereiteng ya R - 12
- (b) *Setatemente sa Naha sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso Dikereiteng tsa 10 - 12 (Pherekong 2012) se lokela ho balwa mmoho le *National Protocol for Assessment Grades R – 12 (Pherekong 2012)**
 - (i) Sehlomathiso sa Tokomane ya leano e bitswang *The National Senior Certificate: A qualification at Level 4 on the National Qualifications Framework (NQF)*, e mabapi le *The National Protocol for Assessment Kereite ya R – 12*, e phatlaladitsweng phatlalatsong ya mmuso ya *Government Gazette, No. 29467 ya 11 Tshitwe 2006*; le
 - (ii) Sehlomathiso sa Tokomane ya leano e bitswang *The National Senior Certificate: A qualification at Level 4 on the National Qualifications Framework (NQF)*, e mabapi le baithuti ba nang le ditlhoko tse ikgethang, e phatlaladitsweng phatlalatsong ya mmuso, *the Government Gazette, No. 29466 ya 11 Tshitwe 2006*.

- (c) Ditatemente tsa Dithuto, Ditataiso tsa Mananetsamaiso a ho Ithuta, le Tataiso tsa Tekanyetso tsa Dithuto Dikereiteng tsa R - 9 le Dikereiteng tsa 10 - 12 di a fediswa, mme bakeng sa tsona ho kenngwa *Ditatemente tsa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso tsa Naha Dikereiteng tsa 10 - 12 (Pherekong 2012)*.
- (d) Tokomane ya leano, eo e leng sehlomathiso sa tokomane ya *National Senior Certificate: A qualification at Level 4 on the National Qualification Framework NQF*, *mabapi le baithuti ba nang le ditlhoko tse ikgethileng, e phatlaladitswe ho Government Gazette, No. 29466 of 11 December 2006 e kenyelleditswe tokomaneng ya leano ya Naha mabapi le lenaneo le ntshetsopele ya ditlhoko tsa Kharikhulamong ya Naha Kereiteng ya R - 12.*
- (e) Tokomane ya leano, la Naha mabapi le lenaneo le ntshetsopele ya ditlhoko tsa Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha Kereiteng ya R - 12, le dikarolo tsa la Kharikhulamo le Tekanyetso tse fuperweng ke Dikgaolo 2, 3 le 4 tsa tokomane ena di kenyelleditse dipehelo le dintlhathetheo tsa *Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha Dikereiteng tsa R - 12. E tla, ho ya karolo ya 6A ya South African Schools Act, 1996 (Act No. 84 of 1996)* di bopa motheo oo ho wona Letona la Thuto ya Motheo le hlasisang bonyane metheo le diphetho tseo moithuti a lokelang ho di fihlella, mmoho le ditsela tsa tshebetso le tsamaiso tsa tekanyetso ya phihlella ya moithuti dikolong tsa mmuso le dikolong tse ikemetseng.

1. 3 SEPHEO SA KHARIKHULAMO YA AFRIKA BORWA KA KAKARETSO

- (a) *Setatemente sa Naha sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso Dikereiteng tsa 10 - 12* se fupere tsebo, bokgoni le makgabane a lokelang ho ithutwa. Se tla nnnetefatsa hore baithuti ba fumantshwa le ho sebedisa tsebo le bokgoni ka tsela e tla ntlatatsa maphelo a bona. Ka tsela e tjena kharikhulamo e ntshetsa pele mohopolo wa ho theha tsebo maemong a phedisano a selehae, empa e ntse e le sedi ditabeng tsa lefatshe tsa matjhabatjhaba.
- (b) Maikemisetso ka *Setatemente sa Naha sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso Dikereiteng tsa 10 - 12* ke ho:
- ho hlomela baithuti ka tsebo, bokgoni le makgabane a hlokehang ho iphedisia le ho ba le seabo se nang le moelelo maemong a phedisano jwalo ka ha e le baahi naheng e lokolohileng, ho sa natswe boitshetleho ba bona dintlheng tsa phedisano le moruo, botjhaba, bong, mmele o phetseng hantle kapa bokgoni dithutong;
 - ho ba neha tsela ya ho kena thutong e phahameng;
 - ho phethahatsa tshebetso ya ha baithuti ba qetile dibakeng tsa thuto mme ba fetela mesebetsing; le
 - ho neha boramesebetsi lesedi le felletseng (profæle) ka bokgoni ba moithuti.
- (c) *Setatemente sa Naha sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso Dikereiteng tsa 10 - 12* se thehilwe dintlhathetheong tse latelang:
- Diphetho phedisanong; ho nnnetefatsa hore ho se lekalekane ha thuto ha ka nako e fetileng ho fediswe, le ho re batho bohole naheng ba fumantshwe menyetla e lekanang ya thuto;
 - ho ithuta ka tshekatsheko le ka mafolofolo; ho kgothalletsa ho ithuta ka mafolofolo le ka ho sekaseka dintho, ho ena le ho nka ditaba di le jwalo feela e le dinnete ntle le ho di sekaseka;
 - Tsebo le bokgoni ba boemo bo hodimo; ho tiisitswe bonyane dipehelo tsa tsebo le bokgoni tse lokelang ho fihlellwa Kereiteng ka nngwe mme di lokela ho fihlellwa ka boemo bo hodimodimo dithutong kaofela;

- Kgatelopele; dikahare le maemo a tse ithutwang tsa Kereite e nngwe le e nngwe di bontsha kgatelopele ho tloha boemong bo bonolo ho isa ho bo rarahaneng;
- Ditokelo tsa botho, kenyelletso ya bohole, toka ho tsa phedisano le tikoloho, ho kenyelletsa metheo le ditshebetso tsa toka ho tsa phedisano le tikoloho le ditokelo tsa botho jwalo ka ha di hlakisitswe ho Molao wa Motheo wa Rephaboliki ya Afrika Borwa. Setatemente sa Kharikhulamo ya Naha Dikereiteng tsa R – 12 (Kakaretso) se sedi haholo dintlheng tsa ho fapanha batho tse jwalo ka bofuma, ho se lekane ha batho, botjhaba, bong, puo, dilemo, bokowa, le maemo a mang;
- Ho ananela tsebo le mahlale a seholoholo; kananelo ya nalane e mothamo le setso tsa naha ya rona ho bohlok wahadi mme tsena di phehisa kgodisong ya makgabane a fuperweng ke Molao wa Motheo; mmoho le
- Kamohelo, boleng le phethahatso; ho nehelana ka thuto eo boleng, bophara le botebo ba yona bo ka bapiswang le thuto ya mafatshe a mang.

(d) Sepheo sa *Setatemente sa Naha sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso le Tekanyetso Dikereiteng tsa 10 - 12* ke ho hlahaha moithuti ya tla kgona ho:

- hlwaya le ho rarolla mathata, le ho etsa diqeto a sebedisa bokgoni ba ho nahana ka tshekatsheko le ka boiqapelo;
- sebetsa ka phethahalo ka boyena mmoho le ba bang e le ditho tsa sehlotshwana;
- hlopha le ho tsamaisa mesebetsi ya hae ka ho nka boikarablelo le ka phethahalo;
- bokella, ho sekaseka, ho hlophisa le ho hlahloba tlhahisoleding ka tshekatsheko;
- ikutlwahatsa ka phethahalo ka ho sebedisa bokgoni ba puo ka ditsela tse fapaneng – e bohuwang, matshwao (disimbolo), jj.
- sebedisa saense le theknoloji ka phethahalo le ka tshekatsheko a bontsha boikarabelo mabapi le tikoloho mmoho le bophelo bo botle ba batho ba bang; le
- bontsha kutlwisiso ya lefatsho jwalo ka ha e le karolo e nngwe ya tshebetso tse hokahaneng ka ho elellwa maemo a tharollo ya mathata ha a eme a le mang, a amana le ho itseng

(e) Kenyelletso ya bohole e lokela ho ba karolo ya ho hlophiswa, ya ho rala le ya ho ruta sekolong. Hona ho ka phethahala ha feela matitjhere a na le kutlwisiso e tebileng ya ho hlwaya le ho sebetsana le ditshita tsa ho ithuta, le ya ho itlhophisetsa ka ho etsa meralo ya ho sebetsana le ho fapanapa ha batho.

1. 4 KABO YA NAKO

1. 4. 1 Mokgahlelo wa Motheo

- (a) Nako ya ho ruta e abetsweng dithuto tsa Mokgahlelo wa Motheo e bontshitswe papetleng e latelang:

THUTO	KEREITE YA R DIHORA	KEREITE YA 1 – 2 DIHORA	KEREITE YA 3 DIHORA
Puo ya Lapeng	10	7/8	7/8
Puo ya Tlatsetso ya Pele		2/3	3/4
Mmetse	7	7	7
Bokgoni ho tsa Bophelo	6	6	7
• Tsebo ya Motheo	(1)	(1)	(2)
• Mesebetsi ya Bonono	(2)	(2)	(2)
• Thuto ya Boithapollo ba Mmele	(2)	(2)	(2)
• Bophelo bo Botle ba Botho le Phedisano	(1)	(1)	(1)
NAKO KAOFELA	23	23	25

- (b) Nako ya ho ruta e abetsweng dithuto Dikereiteng tsa R, 1 le 2 e etsa dihora tse 23, mme Kereiteng ya 3 ke dihora tse 25.
- (c) Dipuong dihora tse 10 di abetswe Dikereite tsa R – 2, mme dihora tse 11 di abetswe Kereite ya 3. Moedi wa dihora tse 8, mme bonyane dihora tse 7 di abelwe Puo ya Lapeng, ha bonyane dihora tse 3 tsona di lokela ho abelwa Puo ya Tlatsetso Dikereiteng tsa R – 2. Kereiteng ya 3 moedi wa dihora tse 8 le bonyane ba dihora tse 7 di abelwe Puo ya Lapeng athe Puong ya Tlatsetso teng ho ajwe bonyane dihora tse 3 ha moedi e lokela ho ba dihora tse 4.
- (d) Tsebo ya Motheo ho tsa Bokgoni ho tsa Bophelo e abelwe hora e 1 Dikereiteng tsa R – 2, le dihora tse 2 jwalo ka ha ho bontshitswe ka masakaneng bakeng sa Kereite ya 3.

1. 4. 2Mokgahleho o Mahareng

(a) Kabo ya nako ya ho ruta Mokgahlelong o Mahareng e ka tsela e latelang:

THUTO	DIHORA
Puo ya Lapeng	6
Puo ya Tlatsetso ya Pele	5
Mmetse	6
Saense le Theknoloji	3. 5
Mahlale ho tsa Phedisano	3
Bokgoni ho tsa Bophelo	4
• Boiqapelo ho tsa Bonono	(1. 5)
• Boikwetliso ba Mmele	(1)
• Bophelo bo Botle ba Botho le Phedisano	(1. 5)
NAKO KAOFELA	27. 5

1. 4. 3Mokgahlelo o Phahameng

(a) Kabo ya nako ya ho ruta Mokgahlelong o Phahameng e ka tsela e latelang:

THUTO	DIHORA
Puo ya Lapeng	5
Puo ya Tlatsetso ya Pele	4
Mmetse	4. 5
Mahlale a Tlhaho	3
Mahlale a Phedisano	3
Theknoloji	2
Mahlale le Tsamaiso ya Moruo	2
Tlwaetso ho tsa Bophelo	2
Boiqapelo ho tsa Bonono	2
NAKO KAOFELA	27. 5

1. 4. 4Dikereite tsa 10-12

- (a) Kabo ya nako ya ho ruta Dikereiteng tsa 10 – 12 e ka tsela e latelang:

Thuto	Kabo ya nako ka beke (dihora)
Puo ya Lapeng	4. 5
Puo ya Tlatsetso ya Pele	4. 5
Mmetse	4. 5
Tiwaetso ho tsa Bophelo	2
Bonyane dithuto tse tharo tsa thuto efe kapa efe tse kgethilweng ho tswa Sehlopheng sa B <u>Sekgomathiso sa B, Tafole ya B1 – B8</u> ya tokomane ya leano, <i>National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Kereiteng tsa R – 12, ho ya ka se entsweng seratswaneng sa 28 sa tokomane ya leano le boletsweng.</i>	12 (3x4h)
NAKO KAOFELA	27. 5

Nako e abilweng bakeng sa beke le beke e ka sebedisetswa feela bakeng sa bonyane dithuto tsa SKN tse qollotsweng lenaneng le ka hodimo, mme e se ke ya sebedisetswa dithuto tse ding tsa tlatseletso ho tsena tse qollotsweng lenaneng la dithuto ka hodimo. Haeba moithuti a rata ho nka dithuto tse ding tsa tlatselletso hodima tsena tse qollotsweng lenaneng, ho eketswe nako ka hodimo ho e behilweng bakeng sa ho ruta dithuto tseo tsa tlatselletso.

KAROLO YA 2: HO HLAHISA PUO YA LAPENG MOKGAHLELONG O MAHARENG

2. 1 DIPUO SETATEMENTENG SA LEANO LA KHARIKHULAMO LE TEKANYETSO

Puo ke sesebediswa sa ho nahana le ho buisana. E boetse ke mokgwa o tlwaelehileng o sebediswang ke batho ho ananela ditso le makgabane, ho etsa hore lefatshe leo ba phelang ho lona e be le etsang moelelo. Ho ithuta ho sebedisa puo ka phethahalo ho etsa hore baithuti ba kgone ho fumana tsebo, ho itlhahisa seo ba leng sona, ho hlahisa maikutlo le mehopolo ya bona, ho sebetsa mmoho le ba bang le ho laola lefatshe leo ba phelang ho lona. Hape puo e neha baithuti ditshwantsho tse ka mohopolong tse matla, tse sutsitseng, tse tsetetsweng ka botebo ka kelellong, mme tse ka sebediswang ho ntlafatsa lefatshe leo ba phelang ho lona ba le etsa hore le be molemo ho fetamoo le leng kateng. Ke ka puo moo ho utlwahatswang ho fapafapana ha ditso, mme dikamano phedisanong di phethahatswa le ho botjwa ke puo; hape ke ka puo moo dikamano tsena di ka fetofetolwang, tsa atoloswa le ho ntlafatwang

2.1.1 Dikgato tsa Puo

Boithuto ba puo Dikereiteng tsa Mokgahlelo o mahareng bo kenyelleditse dipuo tsa semmuso kaofela tsa Afrika Borwa e leng Afrikaans, English, isiNdebele, isiXhosa, isiZulu, Sepedi (Sesotho sa Leboa), Sesotho, Setswana, Siswati, Tshivenda, Xitsonga, mmoho le puo ya matsoho le dipuo tseo e seng tsa semmuso. Dipuo tsena kaofela di ithutwa dikgatong tsa puo tse fapaneng.

Puo ya Lapeng ke puo eo baithuti ba e fumanang pele. Leha ho le jwalo, dikolo tse ngata tsa Afrika Borwa ha di rute dipuo tsa lapeng tsa ba bang kapa tsa baithuti bohole ba ngodisitsweng sekolong, empa di ka mpa tsa ruta puo e le nngwe kapa tse pedi boemong ba Puo ya Lapeng. Ka baka leo, Puo ya Lapeng le Puo ya Tlatsetso ya Pele di bolela dikgato tsa bokgoni tseo puo e rutwang ka tsona eseng puo ya letswele (Ya lapeng) kapa e ithutwang(jwalo ka dipuong tsa tlatsetso). Bakeng sa morero wa leano lena, ha ho bolelwa Puo Ya Lapeng ho lokela ho utlwisiswa hore ho bolelwa kgato empa eseng puo ka boyona eo ba qalang ho ithuta yona pele lapeng ka thahasello, puo eo ba ithutang ho nahana ka yona. Puo ya motho ya lapeng ka nako e nngwe e tsejwa jwalo ka puo ya maswetso kapa puo ya letswele. Boemo ba ho nahana ka puo ya lapeng bo lokela ho sebediswa jwalo ka puo ya ho ithuta le ho ruta. Bokgoni ba ho mamela, ho bua le tshebediso ya puo bo tla ntshetswa pele le ho hlabollwa, empa boemong ba Mokgahlelo o Mahareng toboketso e tla ba ho bokgoni ba ntshetsopele ya moithuti ya ho bala le ho ngola. Papetla e ka tlase e bontsha bokgoni ba sehlooho Kharikhulamong ya Puo ya Lapeng.

Kgato ya Puo ya Lapeng e nehelana ka boiphihlelo ba puo bo bontshang bokgoni ba motheo ba ho ikgokahanya le batho ba bang bo hlokehang maemong a phedisano, mmoho le bokgoni ba ho sebedisa tlhalohanyo bo hlokehang dithutong tsohle ho habahanya kharikhulamo. Ho toboketswa ho ruta bokgoni ba ho mamela, ho bua, ho bala le ho ngola kgatong ena ya puo. Kgato ena hape e neha baithuti bokgoni ba ho sebedisa kelello ka boiqapelo, le ho ananela ditema, bo tla etsa hore ba kgone ho bopa botjha, ho tebisa maikutlo le ho matlafatsa kutlwiso ya bona ya lefatshe leo ba phelang ho lona. Leha ho le jwalo, toboketso le kabu ya matshwao ho bokgoni ba ho mamela le ho bua ho tlaha Kereiteng ya 7 ho ya hodimo di ka tlase ho tse nehwang bokgoni ba ho bala le ho ngola.

Puo ya Tlatsetso ya Pele e bolela puo e seng ya lapeng empa e sebedisetswa bakeng sa mesebetsi e itseng ya puisano setjhabeteng, ke ho re, puo ya ho ithuta le ho ruta thutong. Kharikhulamo e nehelana ka tshehetso e matla bakeng sa baithuti ba tla sebedisa puo ya bona ya tlatsetso ya pele jwalo ka puo ya ho ithuta le ho ruta. Qetellong ya Kereite ya 9, baithuti bana ba lokela ho ba le bokgoni ba ho sebedisa puo ya bona ya lapeng hammoho le puo ya tlatsetso ya pele ka katileho le ka boitshepo bakeng sa merero e fapaneng ho kenyelleditswe le ho ithuta.

Baithuti ba bangata ba Afrika Borwa ba qala ho sebedisa puo ya tlatsetso, English, e le Puo ya ho Ithuta le ho Ruta (PIR) ha ba fihla Kereiteng ya 4. Sena se bolela hore ba tshwanetse ho fihlella kgato e hodimo ya tshebediso ya English getellong ya Kereite ya 3, le ho tseba ho bala le ho ngola hantle ka English.

Kgato ya Puo ya Tlatsetso ya Pele e akanya hore ha se hakaalo hore baithuti ha ba na tsebo ya puo ha ba fihla sekolong. Tsepamo dilemong tse mmalwa tse qalang tsa sekolo, ke ho shevana le ho hodisa bokgoni ba moithuti ba ho utlwisia le ho bua puo – bokgoni ba ho buisana le ba bang boemong ba sethato. Dikereiteng tsa 2 le 3 baithuti ba qala ho bopa litheresi motheong ona wa ho bua. Ba boetse ba kenya tshebetsong bokgoni ba litheresi boo ba seng ba ithutile bona Puong ya bona ya Lapeng.

Mokgahlelong o Mahareng le o Phahameng, baithuti ba tswela pele ho matlafatsa bokgoni ba bona ba ho mamela, ho bua, ho bala le ho ngola. Nakong ena boholo ba baithuti ba ithuta ka Puo ya bona ya Tlatsetso ya Pele e leng English, mme ba lokela hore ba be ba se ba qadile ho e tseba. Toboketso e kgolo ka hona e behwa hodima tshebediso ya Puo ya Tlatsetso ya Pele bakeng sa ho nahana le ho fana ka mabaka. Sena se dumella baithuti ho ntlaufatsa bokgoni ba bona ba temoho ya ho ithuta bo hlokehang ha ho ithutwa dithuto tse kang Saense le English. Hape ba kena ka matla ditemeng tsa dingolwa mme ba qala ho ba le bokgoni ba ho anabela, ho rata le ho nahana ka Puo ya Tlatsetso.

Nakong eo baithuti ba fihlang Mokgahlelong o Phahameng, ba lokela hore ba be ba na le bokgoni bo botle ka Puo ya Tlatsetso ya Pele mabapi le dikamano tsa botho le bokgoni ba ho utlwisia dithuto. Leha ho le jwalo, nnete ke hore baithuti ba bangata ba ntse ba sa kgone ho buisana hantle ka Puo ya Tlatsetso ya Pele mohatong ona. Phephetso Mokgahlelong o Mahareng, ka hona, ke ho fana ka tshehetso ho baithuti bana kharikhulamong e thusang baithuti hore ba kgone ho fihlella boemo bo lebelletsweng dikereiting tse latelang. Boemo bona bo lokela ho ba ka tsela eo baithuti ba kgonang ho sebedisa Puo ya bona ya Tlatsetso boemong bo phahameng ba ho bua puo ho ba lokisetsa thutong e phahameng kapa lefatshe la mosebetsi.

2. 1. 2 Bokgoni ba puo

Kharikhulamo ya Puo ya Lapeng e hlophilwe ho latela bokgoni bo latelang:

1	Ho mamela le ho bua
2	Ho bala le ho boha
3	Ho ngola le ho nehelana
4	Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo

Ho mamela le ho Bua

Ho mamela le ho bua di bohlokwa boithutong ba dithuto tsohle. Ka ho mamela le ho bua ka katleho, baithuti ba bokella le ho hlahisa tlhahisoleding, ho bopa tsebo, ho rarolla mathata, le ho hlahisa maikutlo le mehopolo. Bokgoni ba ho mamela bo hlokolosi bo etsa hore baithuti ba kgone ho hlokomela makgabane le maikutlo a hokelletsweng ditemeng ekasitana le ho phephetsa leeme le puo e hlohleletsang.

Mokgahlelong o Mahareng, baithuti ba **Puo ya Lapeng** ba tla sebedisa bokgoni ba ho mamela le ho bua ho buisana le ba bang ekasitana le ho fana ka mabaka. Ba tla ahella bokgoning bo bopilweng Mokgahlelong wa Motheo e le ho tshwarella dipuisanong, le ditlalehong tsa molomo tse kgutshwanyane.

Mokgahlelong ona, puo ya baithuti ya molomo e ntse e hloka ho matlafatswa(khr. ka ho tshwantshisa le ho tshehetswa, mohlala, ka diforeime tsa tlolontswe le tsa dipolelo). Titjhere o hloka ho etsa bonneta ba hore bana bohole ba fumana monyetla wa ho bua ka Dipuo tsa bona tsa Lapeng. Kaha baithuti ba tla tswela pele ka lebelo le fapaneng, titjhere o hloka ho rala menyetla ya ho bua(mohl. Dipotso tseo a di botsang) ho fihlella boemo ba moithuti ka mong. Ha baithuti

ba ntse ba feta dikereite, titjhere o lokela ho lebella hore baithuti ba bue haholwanyane le hore dipuisano tsa bona di be teletsana. Baithuti ba tla fetisetsa bokgoni bona dipuong tsa bona tlatsetso.

Ho ithuta ho tla ahella hodima mefuta ya ditema tse hlasisitsweng Mokgahlelong wa Motheo(mohl. Pale, boipolelo le ditaelo) mme baithuti ba tla rutwa mefuta ya ditema e metjha(mohl. Ditema tsa dipale tse fapaneng, ditlaleho tsa molomo, dipuisano tse kgutshwane).

Nako ya ho ruta e lokela ho kenyelletsa boikwetiso ba letsatsi ka leng ba mesebetsi e mekgutshwane ya ho mamela le ho bua mmoho le e melelele e hasantsweng le beke.

Ho bala le Ho boha

Bokgoni ba **ho bala le ho boha** bo ntsheditsweng pele hantle bo bohlokwa bakeng sa ho ithuta ka katleho kharikhulamong ka kakaretso. Baithuti ba ba le bokgoni ho baleng le ho boheng ditema tse batalletseng tsa dingolwa le tseo e seng tsa dingolwa, ho kenyelleditswe ditema tse bohuwang. Baithuti ba elellwa ka moo mefuta ya dingolwa le rejistara di hlasisang sepheo, bamamedi le maemo a ditema. Ho bala ka phaposing le ka ho bala ka boikemelo, baithuti ba kcona ho nahana ka tshekatsheko le ka boiqapelo.

Ho bala ho fa baithuti tsebo e ngatanyana ya puo ya bona ya tlatsetso. Diphuputso di bontsha hore ntshetsopele ya tlolontswe ya bana e itshetlehile haholo makgetlong ao ba balang ka ona.

Mokgahlelong o Mahareng o tla ahella seteng ya motheo ya Dikereite tsa R ho fihlela ho 3. Ha ho hlokeha, sebedisa ho bala ka kopanelo qalong ya kereite ya 4 ho tataisa baithuti mokgahlelong ona. O ka sebedisa mokgwa ona ka nako tse ding mokgahlelong ona haeba o ena le Dibuka tse Kgolo tse lekaneng, mme o fapanyetsane ka ho pheta pale. Haeba o se na Dibuka tse Kgolo mokgahlelong ona, sebedisa ditema ho tswa bukeng kapa dibukeng tsa padiso. O ka boela wa sebedisa mekgwa e kang Ho bala le baithuti, mmoho le ho balla baithuti ba bang .

Sebedisa mekgwa ya ho bala ka tataiso ya seholpha le ho bala ka boikemelo/ka bobedi mme hanyanehanyane o etse hore baithuti ba bale ka boikemelo hangata. Ho bala ka boikemelo ho behilweng meralong ya thuto ho lokela ho fuwa sebaka nakong e abetsweng ho bala. Kgothalletsa baithuti ba hao ho bala ka boikemelo ha ba fumana nako.

O tla boela o fana ka mesebetsi ya kutlwisiso ho nnetefatsa hore baithuti ba utlwisia seo ba se balang.

Tshebetso ya ho bala

Tshebetso ya ho bala e na le mehato ya pele ho ho bala, nakong ya ho bala le kamorao ho ho bala. Mesebetsi eo baithuti ba tla e etsa e ka kgutsufatswa ka tsela e latelang:

Pele ho ho bala:

- Tsosoloso ya tsebo ya sethatho
- Ho sheba mohlodi, mongodi, le nako ya phatlalatso
- Ho bala diratswana tsa karolo tse qalang le tse qetellang.
- Ho akanya.

Nakong ya ho bala:

- Kgefutsa ka dinako tse ding ho lekola kutlwisiso ya hao le ho etsa hore mehopolo e nwelelle
- Bapisa dikahare le dikakanyo tsa hao
- Sebedisa maemo ho fumana moeletlo wa mantswe a sa tsejweng kamoo ho ka kgonang, moo sena se sa kgoneheng, sebedisa bukantswe
- Ipopele setshwantsho ka kelellong ka seo o se balang
- Tswela pele leha o sa utlwisise karolo e itseng mona le mane
- Bala karolo hape haeba o sa utlwisise hohang. Balla dikarolo tse ferekanyang hodimo, butle, kapa ka bobedi.
- Kopa e mong ho o thusa ho utlwisia karolo e thata
- Kenya matshwao a ho bala mme o akaretsa dintlha tsa bohlokwa
- Boeletsa ka seo o se badileng

Ka morao ho ho bala

- Haeba o tla hloka ho hopola tlhahisolededing e ikgethileng, etsa kakaretso e hlakileng ya dintlha tsa bohlokwa mmoho le tse mmalwa tse di tshehetsang.
- Etsa diqeto
- Ngola kgutsufatso ho o thusa ho hlakisa le ho hopola dintlha tsa sehlooho
- Nahana le ho ngola dipotso tse ntjha tseo o nang le tsona ka sehlooho
- Ipotse hore na o fihletse sepheo sa hao
- Kutlwisiso – nnetefatsa hore o utlwisisitse tema na
- Lekola – leeme, ho tsepama, boleng ba tema
- Atolosa monahano wa hao- sebedisa dintlha tseo o di boneng temeng

Ho ngola le Ho nehelana

Ho ngola ke sesebediswa se matla sa puisano se dumellang baithuti ho hlahisa le ho bua menahano le mehopolo ya bona ka momahano. Kwetliso ya ho ngola kgafetsa maemong a fapaneng, mesebetsing le dithutong e etsa hore baithuti ba buisane ka tshebetso le ka boiqapelo. Ho ngola ho hatelang pele hantle ka ho sebediswa diforeime tsa ho ngola, ho hlahisa bangodi ba nang le bokgoni, ba mefuta e fapaneng, ba tla kgona ho sebedisa bokgoni ba bona ho ntshetsa pele le ho nehelana ka sengolwa se loketseng, ditema tse bohuwang ekasitana le ditema tsa bophatlalatsi bo fapaneng bakeng sa sepheo se fapaneng.

Baithuti ba tla ithuta ka moo **Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo e sebediswang** ka teng, mme ba tla ntshetsa pele puo ka kopanelo bakeng sa ho bua ka puo (puo e boemong bo hodimo) e le hore ba ka lekola ditema tsa bona le tse ding ka tshehollo ho ya ka moeletlo, bokgabane le ka nepahalo. Ba tla kgona hape ho sebedisa tsebo

ena ho etsa teko ka puo e le ho fana ka moevelo ho tswa boemong ba lentswe le ba polelo ho isa ditemeng tse tletseng, ekasitana le ho bona ka moo tema le maemo a yona di nyalanang ka teng. Ho ya ka ho sebetsana le mefuta e fapaneng ya ditema, baithuti ba atolosa tshebediso ya bona ya tlotlontswe le ho sebedisa kutlwiso ya bona ya **Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo** ka nepo.

Ho ngola ho bohlokwa hobane ho susumetsa baithuti ho nahana ka thutapuo le mopeleto. Sena se kgothalletsa baithuti ho bopa puo, ho potlakisa boithuto ba puo le ho eketsa phethahalo. Baithuti ba tla ithuta ho ngola ditema tse fapaneng tsa boiqapelo le bakeng sa kgokahano, tshimolohong ka tshebediso ya diforeime bakeng sa tshehetso mme hanyanehanyane ba ithute ho ngola mefuta eo ya ditema ka boikemelo. Ba tla boela ba sebedisa tshebetso ya ho ngola ho hlahisa ditema tse ngolwang tse hlophisehileng, le thutapuo e nepahetseng.

Mokgwa wa tshebetso wa ho ngola

Ho ngola le ho bopa ditema ke tshebetso e nang le mehato e latelang:

- Pele ho ho ngola/moralo
- Ho ngola mokgwaritso
- Ho boeletsa mosebetsi
- Ho hlaola diphoso/ho bala hape ka sepheo sa ho ntlafatsa
- Ho phatlalatsa/ho nehelana

Baithuti ba hloka monyetla ho sebedisa tshebetso ena mme ba lokela ho:

- Etsa qeto ka sepheo le baamohedi ba tema e tla ngolwa le ho/kapa e tla ralwa;
- Lahlela mehopolo ka ho sebedisa dimmapa tsa monahano, ditjhate kapa manane;
- Sebedisa mehlodi e loketseng, kgetha tlhahisoleseding e loketseng le ho hlophisa mehopolo;
- Hlahisa mokgwaritso wa pele o hlokamelang sepheo, baamohedi, sehlooho le sebopetho sa tema
- Bala mokgwaritso ka tshekatsheko mme a fumane tlaleho ka ba bang (bomphato kapa titjhere);
- Bala mokgwaritso ka sepheo sa ntlafatso; le ho
- Hlahisa sengolwa se makgethe, se balehang, se ntlafaditsweng.

Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo

Tsebo e hlwahlwa ya tlotlontswe le thutapuo e fana ka motheo bakeng sa ntshetsopele ya bokgoni(ho mamela, ho bua, ho bala le ho ngola) Puong ya Lapeng. Baithuti ba Mokgahlelong o Mahareng ba tla ahella motheong o behilweng Dikereiteng tsa R – 3.

Baithuti ba tla ithuta ka moo **Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo e sebediswang** ka teng, mme ba tla ntshetsa pele puo ka kopanelo bakeng sa ho bua ka puo (puo e boemong bo hodimo) e le hore ba ka lekola ditema tsa bona le tse ding ka tshehollo ho ya ka moevelo, bokgabane le ka nepahalo. Ba tla kgona hape ho sebedisa tsebo ena ho etsa teko ka puo e le ho fana ka moevelo ho tswa boemong ba lentswe le ba polelo ho isa ditemeng tse tletseng, ekasitana le ho bona ka moo tema le maemo a yona di nyalanang ka teng. Ho ya ka ho sebetsana le mefuta

e fapaneng ya ditema, baithuti ba atolosa tshebediso ya bona ya tlolontswe le ho sebedisa kutlwisiso ya bona ya **Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo** ka nepo.

Ho lebelletswe hore Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo di rutwe maemong jwalo kaha bokgoni bo bong ba puo bo rutwa le ho ntshetswa pele. Meralo ya ho ruta e na le lenane la Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo e lokelang ho etswa kereiteng e nngwe le e nngwe. Ha o kgetha ditema tsa ho mamela le ho bua saekeleng e nngwe le e nngwe ya dibeke tse pedi, etsa bonneta ba hore di na le dikarolo tse ding tsa puo tseo o batlang ho di ruta. Bopa mesebetsi e amanang le ditema tsena e tla etsa hore baithuti ba kgone ho sebedisa dikarolo tsena maemong a itseng. Ka ho tshwana, ditema tse ngolwang tseo baithuti ba tla di ngola di tla kenyelletsa tse ding tsa dikarolo tsa puo. Neha baithuti ba hao tataiso tshebedisong e loketseng le e nepahetseng ya dikarolo tsena. Kgetha tse ding tsa dikarolo tseo baithuti ba hao ba nang le bothata ka tsona mme o ba fe kwetliso ya semmuso. Mokgahlelong o Mahareng, metsotsi e mashome a mararo e behelletswe ka thoko bakeng sa thuto ya semmuso le boikwetliso ba sebopetho le melawaneng ya puo.

Ntshetsopele ya puo e etsahala ka **Mokgwakatemelo o Lekantsweng** wa ho ithuta le ho ruta moo mekgwakatamelo e itshetlehileng hodima bokgoni le kutlwisiso e kopantsweng ka bobedi ho fihlella ditlhoko tsa baithutii bohole. Mokgweng ona ho ithuta le ho ruta di tshehetswa dibopehong tse nepahetseng tsa ho bua le ho ngola diforeime.

2. 1. 3 Mekgwakatamelo ya ho ruta puo

Mekgwakatamelo ya ho ruta puo ke e itshetlehileng temeng, puisanong le ho thuto e tswellang. **Mokgwakatemelo o itshetlehileng ka tema** ekasitana le **mokgwakatamelo wa puisano** bobedi e itshetlehile hodima tshebediso e tswellang pele ekasitana le tlahisong ya ditema. **Sehlomathiso sa A** se fana ka tjhebokakaretso ya mefuta e fapaneng ya ditema e sebedisetswang ho hlophisa ho ithuta le ho ruta tokomaneng ena ya Setatemente sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso (SLKT) bakeng sa Kereite ya 4 - 6.

Mokgwakatamelo o **itshetlehileng ka tema** o bontsha ka moo ditema di sebetsang ka teng. Sepheo sa mokgwakatamelo o itshetlehileng ka ditema ke ho etsa hore baithuti ba kgone ho ba le bokgoni, boitshepo le ho ba babadi, bangodi, babohi le baradi ba ditema ba sehollang. O kenyelletsa le ho mamela, ho bala, ho boha, le ho sekaseka ditema ho utlwisia ka moo di hlahiswang ka teng le hore diphetho tsa tsona ke dife. Ho ya ka puisano ena e sehollang, baithuti ba ntshetsa pele bokgoni ba ho lekola ditema. Mokgwakatamelo wa bukagakolo/theksbuku o boela o hlahisa mefuta e fapaneng ya ditema bakeng sa merero le bomamedi ba itseng. Mokgwakatemelo ona o tliswa ke kutlwisiso ya ka moo ditema di bopilweng ka teng.

Mokgwathupelo wa puisano o sisinya hore ha a ithuta puo, moithuti o lokela ho ba le diphihlelo tse kgolo tsa puo e tobilweng hammoho le menyetla e mengata ya ho ikwetlisa kapa ho hlahisa puo ka puisano bakeng sa merero ya tsa phediano. Ho ithuta puo ho lokela ho ntshetswa pele ka phaposing moo bokgoni ba litheresi ya ho bala/ho boha le ho ngola/ho nehelana di ithutwang ka ho balla hodimo le ka ho ngolwa haholo.

Ho ruta puo ho etsahala ka tsela e momahaneng, moo titjhere a etsang tlwaelo tse ntle, baithuti ba ikwetlisa ho ba le bokgoni bo nepahetseng dihlopheng pele ba sebedisa bokgoni bona ka bobona. Sebopetho sa thuto e nngwe le e nngwe se lokela ho kenyelletsa baithuti bohole pele ba kwetlisa ka dihlopha ebile ba sebedisa bokgoni bo botjha ka bonngwe. Mareo a sebedisitsweng ke **ho mamela le ho bua, padisommoho/padiso ka kopanelo le ngodisommoho/ho ngola ka kopanelo, padiso/ngodiso ka tataiso le ka boikemelo**.

Ntshetsopele e tlwaelehileng ya thuto ya puo

Ho mamela le ho bua ka kutlwisiso

Baithuti ba bontshwa mefuta e fapaneng ya ditema ha ba etsa padisommoho le/kapa ngodisommoho qalong ya thuto e nngwe le e nngwe mme ba qala ka ho mamela le ho bua ba nto qetella ka ho ngola. Thuto e nngwe le e nngwe e lokela ho qala ka tema eo baithuti ba tla e mamelang ba ntoo arabela ho yona. Titjhere o bala tema a tshwantshisa ditsela tse nepahetseng tsa ho balla hodimo mme nakong eo a balang le ka morao ho ho bala o qoqa le baithuti ka tse rutwang, makgabane le molaetsa wa tema. Ho boetse ho bohlokwa hore ho tsepamiswe maikutlo tshebedisong ya puo jwalo ka sekala sa puisano bakeng sa ho mamela le ho bua.

Pele ho galwa ka tshebetso ya ho mamela, mesebetsi e etswang pele ho **ho bala** e lokela ho etswa bakeng sa ho lokisetsa baithuti hore ba utlwisiso se balwang hantle. Hona ho ka etswa ka ho buisana ka sehlooho sa tema le ho akanya hore na tema e mabapi le eng. Temeng e nang le ditshwantsho tse ngata, shebang ditshwantsho, mme le buisane ka tsona ho fumana maikutlo a seo tema e leng sona. Ho ka boela ha sebediswa le mantswe a sehlooho, e seng 'a thata' bakeng sa ho qoqa le baithuti ka tema, le pele e ka balwa.

Nakong ya ho bala, ho bala ho lokela ho emisa e le 'ho lekola tema hape', ho nnnetefatsa hore efela dikakanyo ebile tse 'nepahetseng' kapa hobaneng ha dintho di sa tswela pele jwalo ka ha di ne di akantswe. Le ha ho le jwalo dikakanyo tse ding di ka nna tsa etswa mabapi le hore ho tla etsahala eng kapa hore pale e tla qetella jwang. Hona ha ho a lokela ho etswa ka tsela e sitisang baithuti ha ba le molapaleng.

Ka morao ho ho bala ho lokela ho ba le dipuisano ka dikahare tsa tema. Dipotso tse tataisang di ka tsepamiswe mohatong wa pele, dipotso tse tobileng di lebisa dikarabong tse raraheneng tse itshetlehileng hodima diqeto tse etswang ke tema. Baithuti ba ka kotjwa ho pheta pale hape, ho e tshwantshisa kapa ho e qoqa ka tshehollo ka ho sheba makgabane le melaetsa temeng. E le ho etsa bonneta ba hore ba **utlwisia tema**, baithuti ba ka kotjwa ho nyalyana tema e badilweng le tse tshwanang le yona tseo ba di badileng **ka boikemelo**. Ba ka boela ba kotjwa ho nyalyana tema le maphelo a bona, ka ho bontsha ho tshwana le ho fapanha 'ditema' tsena. Baithuti ba ka boela ba ngangisana ka dintlha tsa phedisano, setso, le boitshwaro tse hlahiswang ke tema.

Makgetha a sehlooho a tema a lokela ho qatsohiswa dipuisanong ka morao ho ho bala. Kamora ho buisana ka dikahare tsa pale e sa kgolweheng, o lokela ho sheba makgetha a yona a sehlooho: dipale tse sebedisang diphoofolo tse buang ho fana ka thuto ya boitshwaro eo hangata e ka hlahisang maikutlo ka tsela ya dikapuo/maelana. Pale e sa kgolweheng ka hona e ka ba sebaka se loketseng ka ho fetisisa ho qala puisano ka dikapuo. Ka tsela ena tshebediso ya puo e lokela ho hokahanngwa le bokgoni bo bong ba sehlooho ba puo.

Ditlwaelo tse ntle tsa ho mamela le bokgoni ba ho nehelana le tsona di ntshetswa pele nakong ena ka ho tsepamisetsa kelello tsa baithuti bokgong bo kang ho hlwaya mehopolo ya sehlooho le e e tshehetsang, ho kgutsufatsa, ho mamela le ho hlahisa maikutlo.

Mantswe a matjha ho tswa temeng a ka tshwauwa bakeng sa **ntshetsopele ya tlotlontswe**. Moelelo wa mantswe ana a matjha o ka momahanngwa ka ho a hhalosa kapa ho sebedisa mahlolosonngwe. Tshebetso ka bukantswe le yona e ka etswa bohatong bona.

Ho balla hodimo ha mohlodi wa tema ho lokela ho ba mohatong o latelang ntshetsopeleng ya thuto. Ho balla hodimo ho mabapi le ho fana ka moevelo wa tema ka ho sebedisa mawa a lokelang a ho balla hodimo jwalo ka ho phahama le ho theoha ha lenseswe, ho arola mantswe, qapodiso ya mantswe, boleng ba modumo le sekgaahlha sa ho bala. Hona ho ka etswa ka katleho feela ka mora ho itlwaetsa dikahare tsa tema. Ka hona ho bohlokwa hore baithuti ba utlwisiso tema pele ba e manollela hodimo. **Padiso ka sehlopha** e ka sebediswa moo tema e nang le mantswe a mangata

a thatanyana. Hona ho fa baithuti sebaka sa ho ithuta ho balla hodimo ka dihlopha pele ba bala ka bonngwe. Tshebetsong ya padiso ka sehlopha ho ka tshwarwa dipuisano ka tema, e le ho hlakisa meelego le mehopolo temeng.

Baithuti ba sa phuthuloheng ke ho balla hodimo ha ba lokela ho hatellwa ho bala ka pela bomphato ba bona, empa ba lokela ho thuswa maemong a bohlokomedi. Baithuti ba ikutlwang ba ena le bokgoni le boitshepo ba lokela ho kgothalletswa ho balla hodimo le ho itekola ka seo ba se badileng.

Ho bala ka bonngwe bakeng sa moelego

Mohato o latelang ntshetsopeleng ya thuto ya puo ke ho bala tema e tshwanang le e sebedisitsweng ha ho ne ho mametswe. Hona ho etswa ke **moithuti ka ho bala ka bonngwe a kgutsitse**. Sepheo ke ho matlafatsa tsebo le bokgoni tse sebediswang ho mameleeng esita le ho tlwaetsa baithuti mofuta wa sengolwa oo ba tlwgwa o sebedisa bakeng sa ho ngola, mmoho le ho lekola bokgoni ba bona ba kutlwisiso ya tema eo ba ipalletseng yona.

Bokgoni bohole bo boletseng ka hodimo bo ka sebediswa ha ditema di balwa ka boikemelo. Bo bong ba bokgoni bo bontshitseng karolong ya ho mamele bo lokela ho sebediswa ha ho balwa ka bonngwe. Baithuti ba lokela ho ba le lesedi la mawa a pele ho ho bala, nakong ya ho bala le ka morao ho ho bala. Tsena di ka kenyelletsa ho akanya le ho buisana ka sehlooho, dihloohwana, jj.

Moo ho hlahlojwang kutlwisiso, ho ka botswa dipotso tse fapaneng ho ya ka dikgato tsa boiphihlelo. Dipotso tse mabapi le bokgoni bo lokelang ho ya ka tema le tsona di lokela ho botswa. Ho lokela ho ba le tekatekano e lokelang mahareng a **mehato e fapaneng ya dipotso** tsa tekokutlwisiso. Mohato wa pele wa dipotso (dipotso tse tobileng) le mohato wa bobedi wa dipotso (kutlwisiso, ho iketsetsa diqeto) di lokela ho ba boima ho feta dipotso tse kgatong ya tshebetso.

Mawa a ho bala a jwalo ka ho okola dintlha tsa bohlokwa le ho tlodisa mahlo hore o fumane dintlha tse felletseng a lokela ho sebediswa kgafetsa ho ya ka sepheo sa ho bala. Re lokela ho kgothalletsa ho bala hape le ho nnetefatsa ho sheba mehopolo e tshehetsang le ho etsa dinoutsu. Mawa a ho batla meelego ya mantswe a jwalo ka ditemoso tsa maemo, dikarolo tsa lenseswe, medumo ya mantswe le mawa a mang di lokela ho sebediswa pele ho ka shejwa dikarabo tsa potlako bukantseng. Baithuti ba ka boela ba kotjwa ho etsa kgutsufatso ya tema kapa ho beha diketsahalo ka tatellano kapa ka tlhahlamano.

Mehato ya ho bala e tlwaelehileng ya sethatho

Matitjhere a lokela ho itlwaetsa mehato e fapaneng ya ho bala hore ba kgone ho tshehetsa baithuti ka katleho. Ka ho etsa hona, matitjhere a tla kgetha mehlodi e lokelang ya ho bala. Dibuka tsa padiso ke mehlodi ya bohlokwa bakeng sa ho ruta ho bala, ha mehlodi e meng, e tshephalang ya ho bala (dibuka tsa laeborari/polokelo ya dibuka le ditema tse ding tsa bophelo ba nnene) e sebediswa ho ntshetsa pele mohato o phahameng wa ho bala, ho bala ka boikemelo.

Dibuka tse balwang pele

Dibuka tse balwang pele di sebediswa ke bana ba banyenyane ekasitana le batho ba baholo ba eso ka ba ithuta ho bala puo eo buka e ngotseng ka yona, kapa ba sa tswa qala ho ithuta ho qapodisa le ho bala mantswe a bonolo. Tlotlontswe ya buka e balwang pele e a haella. Ho ka batla ho ba thata ho bala le ho utlwisia mantswe le dipolelo tsa buka e balwang pele. Dibukeng tsena ho lokela ho sebediswa ditshwantsho tse ngata, mme di tshwanelo ho ballwa hodimo motswadi kapa titjhere a le teng.

Dibuka tsa boemo bo qalang

Dibuka tse boemong bo qalang di reretswe baithuti ba banyenyane ba ka ipallang ka bobona. Baithuti ba banyenyane ba ka utlwisia dipolelo tse telele, mme boemo ba bona ba tlotlontswe bo phahame ho feta ba dibuka tse balwang pele. Le ha ho le jwalo, ba qalang ba ka ba le bothata ba qapodiso le kutlwisiso ha ba kopana le tlotlontswe e ntjha. Dibuka tsena hangata di mabapi le dintho tsa motheo, mme tlotlontswe e thata ha e sebediswe haholo moo. Mantswe a thata a sebediswang a lokela ho hlahiswa ka hloko. Tshebediso ya ditshwantsho e ka tshepelwa haholo dibukeng tsena.

Dibuka tsa boemo bo bohareng

Dibuka tsa bokgoni tsa boemo bo bohareng di reretswe babadi ba boemong bo mahareng ba ho bala. Ho na le sebopeho se fapaneng sa dipolelo, mme tlotlontswe e sebediswang ke e thatanyana e sa hhaloswang. Mmadi ya bohareng o **utlwisia mantswe a matjha le tlotlontswe feela ho tswa maemong le tshebetson**. Dibuka tsena di ka fana ka tlhahisoleding e kenelletseng ka sehlooho se itseng ho feta buka e boemong bo qalang, e ka hlokang tshebediso le tlhaloso ya puo e ikgethileng (jakone).

Dibuka tsa boemo bo hatetseng pele

Dibuka tsa bokgoni tsa boemo bo hatetseng pele di itshetlehile haholo tsebong ya motheo le **kutlwisiso ya tlotlontswe e ikgethileng**, ho feta ka moo e leng ka teng dipadisong tsa boemo bo mahareng. Puo e nngwe e kgetehileng e ka sebediswa ntle le ho fana ka ditlhaloso, empa ho tshepela puong e ikgethileng ho lokela ho qojwa e le ho eketsa kutlwisiso le bokgoni ba ho bala.

Dibuka tsa boemo ba profeshenale

Dibuka tsa bokgoni tsa boemo ba profeshenale di atisa ho sebedisa puo e phahameng, mme di hloka tsebo e batsi/phatlalletseng ya motheo ho babadi. Puo e atisa ho sebediswa ka ho phatlalla, mme bokgoni ba ho bala ha bo shejwe haholo bakeng sa nepahalo.

Dibuka tse balwang ka boikemelo

Boemong bo hodimo haholo babadi ba bala dibuka ka boikemelo. Ho bala ka boikemelo ho bolela hore **baithuti ba bala ka bobona ka ntle ho ditaelo tsa ho bala**. Ke mokgwakatemelo o lokelang ho sebediswa mothating o mong le o mong wa ntshetsopele ya baithuti ya ho bala. Baithuti ba balang ka boikemelo ba qala boikarabelo ba ho ithuta ha bona. Titjhere e ba molebedi, o ananela le ho arabela ho baleng ha baithuti.

Ho bala ka boikemelo ho kenyelletsa ho feta ho bala buka e le nngwe, empa o sebedisa disebediswa tse ngotsweng tse fumanwang ka phaposing. "Ho bala ka phaposing" e eba mosebetsi o tlwaelehileng. Ha "o bala ka phaposing", baithuti ba tsamaya ka phaposing ka tshupane, ba bala dipontsho tsa maboteng kapa tsa ditjhate tse manehilweng. **Dikarolwana tse entsweng nakong ya puisano le ngodiso ka kopanelo di ka nna tsa qatsohiswa hammoho le dibuka tse hlahisang dibuka tse kgolo**. Ho bala le ho bala hape tema tse tlwaelehileng ho tla tshehetsha ditlhoko tsa baithuti ba banyane ho thabela le ho ba le thahasello ya ho ba mmadi.

Mesebetsi yohle e bohlokwa ya tjthhere e ba ya ho kgetha le ho bokella dibuka tse nepahetseng. Dibuka tse fumanehang bakeng sa Ho bala ka Boikemelo **di lokela ho kenyelletsa tsohle tse sebedisitsweng nakong ya padisommoho le padiso ka tataiso**, hammoho le kgetho e kgolo ya dibuka tse ntjha tseo titjhere a di bokelleditseng. Baithuti ba lokela ho fihlella dibuka tsa boleng bo hodimo tsa sethatho laeboraring ya ka phaposing hammoho le ho fihlella dibuka tsa laeborari ya sekolo tse ngata tsa boleng bo hodimo tseo baithuti ba ka di kgethang ka bobona.

Ho bala ka Boikemelo ke nako e matla bakeng sa matitjhere ho bontsha **ho bala ka boithabiso**. Titjhere o lokela ho bona ho bala bakeng sa hae jwalo ka boithabiso le boikgathollo. Matitjhere a tla kenyelletsa baithuti dibuka tseo ba di badileng ka boikemelo ka tsela e sa tshoseng e le **ho hodisa bokgoni ba bona le boitshepo ka ho bua ka dibuka**.

Ho ngola

Ho ngola mokgahlelong o mahareng ho lokela ho ntshetswa pele ka hloko ho sebediswa diforeime tse lokelang. Diforeime tsena di itshetlehile hodima mofuta wa tema e sebediswang. Ha ho kgethwa **foreime ya ho ngola** titjhere o lokela ho qala ka ho iketsetsa mofuta wa tema o tshwanang le e badilweng pejana. Hona ho etswa ka ho qapa pale **mmoho le baithuti** le ho e ngola tlapanlong. Dintlhla tsa bohlokwa tsa tema di lokela ho hopolwa ha ho etswa hona. Haeba ho tlo ngolwa pale ya diphoofolo ho ka tshwanela ho qalwe ka ho bua ka dikapuo tse fetisang thuto ya boitshwaro mohl. ‘Hlolo le mmutlanyane’. Titjhere o lokela ho hhalosa hore diphihlelo tsa pale e lokela ho ba tlhokomediso ho bohole hore ba se bapale ka tse ka ba hlahisetsang kotsi.

Resepe ena e ka latelwa ha baithuti ba ithuta ho ngola dipale ka **dihlopha** pele ba leka ho ngola ka **bonngwe**.

Ruburiki e sebediswang ho tataisa kapa ho lekola ho ngola e lokela ho hlakisa dielemente tse itseng le makgetha a tekanyetso, mme e lokela ho tataisa moithuti ho fihlela sepheo sena. Baithuti ba lokela ho hlakisetwa ka se lebelletsweng ho bona.

Tekanyetsong ya semmuso **tshebetso ya ho ngola** e lokela ho latelwa moo baithuti ba ralang ho ngola ha bona, mohl. ho iketsetsa mmapa wa monahano, tjhate ya tokodiso, ho ngola mokgwaritso wa pele, ho lokisa diphoso mokgwaritsong wa pele le ho nehelana ka mokgwaritso wa ho qetela o phethahetseng.

Tshebetso ya ho ngola

Ho etsa moralo/boitokisetso ba ho ngola

- Ho hlahisa mehopolo e fihlang kelellong feela, ho etsa tepo paleng.
- Ho nahana ka baphetwa, tikoloho, poloto, bothata/tharollo le ho di hlophisa ka tsela e tshwantshisitsweng, ho bokella tlhahisoleseding, ho etsa diteko ka mehopolo.

Ho ngola mokgwaritso

- O beha mehopolo yohle eo o neng o ena le yona ka tsela ya diratswana.
- Ho etsa diqeto ka seo o tla se kenyelletsa le seo o tla se tlohela.

Ho bala hape bakeng sa ntlatfatsa

- Bala mokgwaritso ka ho seholla, mme o fumane tlaleho ka bomphato kapa titjhere.
- Lokisa diphoso paleng ka ho tsepamisa maikutlo dielementeng tse kang kgetho ya mantswe, mola wa pale, dikgeo paleng, tshebediso ya puo ya bonono le e totobetseng, ho lekola mopeleto, matshwao a puo, puo le dithhaku tse kgolo.

Ho hlaola diphoso

- Bala pale, mme o etse bonneta ba hore ha ho diphoso le meeelomengata e tlohetsweng.

Ho nehelana

- Ngola hape/lokisa diphoso mosebetsing wa ho qetela bakeng sa ho nehelana.

Mefuta ya ditema le makgetha a sehlooho***Ditema tsa tlhahisolededing***

Tema ya tlhahisolededing ke mofuta wa tema oo e seng wa boiqapelo, mme o fetisa tlhahisolededing ka tsa tlhaho kapa phedisano.

- E sebediswa hangata ditlalehong tsa saense le tsa nnene.
- E sebedisa puo e totobetseng.
- E bokella mehopolo ho tswa mehloding e fapaneng.

Ditema tsa phetelo

Tema ya phetelo e pheta pale. E leka ho hlahisa maikutlo ka kgodiso ya mophetwa, tikoloho le poloto.

- Tshebediso ya disebediswa tsa bonono le bokgabane ho bopa karaburetso (papiro, mothofatso, dikapuo, phetheletso).
- Tshebediso ya makopanyi le mantswe a hokelang a ikamahanyang le nako (ka mora, ha morao, jj.)
- Tshebediso ya maetsi le maetsi a ikamahanyang le maikutlo le mehopolo ya mophetwa.
- Ho kenyelletsa puisano (ka diphetoho ho tloha ho lekgathe lefetile ho ya ho lekgathe lejwale)
- Tshebediso ya maemedi ho shebilwe baphetwa ba itseng.

Ditema tse susumetsang

Ditema tse susumetsang di leka ho susumetsa mmadi ho amohela ntihakemo ya mongodi.

- Ho fana ka tjhebokakaretso ya sehlooho le ho fana ka maikutlo a hao.
- Ho fana ka dingangisano tse mmalwa kapa ntihakemo ka dipehelo tse tshehetsang.
- Ho hlwaya dintlhakemo tse ding le mehopolo e meng e kgahlanong.
- Ho kenyelletsa pehelo e le ho matlafatsa kapa ho kgutsufatsa ntihakemo.
- Tshebediso ya diqotso ho tswa ho ditsebi, mehlala, dipale tse buang ka batho kapa diketsahalo tsa nnene, thoriso e fetelletseng, bokgoni ba ho kopanya mehopolo, bokgoni ba ho ananela dintho.
- Tshebediso ya makopanyi le mantswe kapa dipolelwana tse hokelang (hobane, ka hoo, mmoho).
- Tshebediso ya lekgathe lejwale, makgethi/mahlalosi.
- Tshebediso ya leemedi mothong wa pele, bonngweng le bongateng (nna, rona).

Ditema tse fanang ka ditaelo

Tema e fanang ka ditaelo e leka ho bolella mmadi hore na ntho e etswa jwang, mme seo ho buuwang ka sona hangata se bonwa sehloohong.

- Bolela disebediswa
- Hlalosa mehato ya sehlooho ka ho latellana, dintilha tse felletseng di tsepamisetswe hodima neng/jwang
- Kenyelletsa phethelo kapa tekolo eo e ka bang setshwantsho kapa motako wa mosebetsi o qetilweng.
- Kenyelletsa dihloohwana kapa ditshwantsho.
- Nomora mehato kapa sebedisa mantswe ka ho bontsha tatellano (pele, ho latela, nto).
- Lekgathe lejwale hangata le sebediswa e le ditaelo.

Ditema tsa kgokahano

Ditema tsa kgokahano ke karabelo kapa di qholotsa karabelo, mohlala: mangolo, diatekele, mananetsamaiso, met-sotso, dimemorandamo, puo, jj.

- Boloka dipuisano di utlwahala mme di otlolohile.
- Dintilha di fane ka mabaka a utlwahalang, di tobe taba, mme di ngolwe ka bokgutshwanyane.
- Bolela feela dintilha tsa sehlooho ka bokgutshwanyane.
- Sebedisa puo e lokelang boemo, mohl. puo e totobetseng metsotsong ha ho bapiswa le puo ya bonono e sebediswang ho nehelaneng ka puo.

Ditema tsa dingolwa

Ditema tsa dingolwa (tshwantshiso, thothokiso le prosa) di reretswe boithabiso, ho fana ka moelego o tebileng kapa ho iketsetsa mohopolo o motjha ka ntho e itseng. Thothokisong ho sebediswa mefuta e fapaneng ka dibopeho tse itseng jwalo ka dibalate, tsa ntwa, jj.

- Sebedisa sehlooho ho fana ka moelego.
- Sebedisa mela e mekgutshwanyane e tobileng thothokisong.
- Tsosolosa/qholotsa ditshwano kapa maikutlo.
- Tshebediso ya makgetha a bothothokisi (phetapheto, phetamola, raeme, karaburetso).
- Tshebediso ya disebediswa tsa bonono le makgabane (poeletsomodumo, phetapheto ya ditumannotshi, mothofatso, leetsisa, ditshwano tse botjwang ka monahanong)

2. 2 KABO YA NAKO YA PUO YA LAPENG

Nako ya ho ruta ya Puo ya Lapeng, mokgahlelong o mahareng ke dihora tse 6 ka beke. Dikahare tsa puo kaofela di rutwa saekeleng ya beke tse pedi (dihora tse 12). Nakothuto e lokela ho fana ka nako ya thuto tse pedi tse hlahlamanang tsa puo ka beke. Saekeleng ya beke tse pedi nakothuto e latelang e bontsha nako e sisintsweng ya ho ruta mefuta e fapaneng ya bokgoni ba puo.

Bokgoni	Kabo ya nako saekeleng ya dibeke tse pedi(dihora)		
	Kereite ya 4	Kereite ya 5	Kereite ya 6
* Ho mamela le Ho bua (mesebetsi ya molomo)	Dihora tse 2		
* Ho bala le Ho boha	Dihora tse 5		
*Ho ngola le Ho nehelana	Dihora tse 4		
*Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo	Hora e le 1		
	Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo mmoho le tshebediso ya teng di kopantswe nakong e abilweng dikarolong tse nne tsa bokgoni ba puo. Ho boetse ho na le nako e abilweng bakeng sa boikwetliso ba semmuso. Bokgoni ba ho nahana le ho fana ka mabaka bo kenyelleditswe bokgoning le maweng a hlokalang bakeng sa Ho mamela le Ho bua, Ho bala le Ho boha, le Ho ngola le Ho nehelana.		

Ditshisinyo bakeng sa nako ya ho ruta ka beke

Kiriti e latelang e bontsha ka moo nako ya ho ruta e ka ajwang kateng mefuteng e fapaneng ya bokgoni ba puo. Saekeleng ya dibeke tse pedi puo/thutapuo e lokela ho rutwa ka ho hlaka.

Nako	Mantaha	Labobedi	Laboraro	Labone	Labohlano
Hora e le 1	Padisommoho/ Padiso ka kopanelo (Bakeng sa sepheo sa ho mamela)	Ngodisommoho/ Ho ngola ka kopanelo – etsa foreime	Padisommoho/Ho bala ka kopanelo (tema e ntjha kapa tema e tswellang pele e badilweng pejana)	Ngodisommoho/ Ho ngola ka kopanelo – ho bontsha kgatelopele le bokgoni bo itseng	Padisommoho/Ho bala ka kopanelo (tema e ntjha kapa tema e tswellang pele e badilweng pejana)
	Dipuisano ditemeng ka ho sebedisa dibopeho tse nepahetseng tsa puo. (Ho bua)	Ngodiso ka dihlopha le ngodiso ka tataiso	Dipuisano ka tema ka tshebediso ya dibopeho tsa puo tse nepahetseng (Ho bua)	Ngodiso ka sehlopha le ngodiso ka tataiso – tekolokakaretso ya moralo wa ho ngola ka wa mphato kapa ka titjhere	Dipuisano hodima ditema ho sebedisa dibopeho tsa thutapuo tse loketseng (Ho bua)
	Padisodihlopheng ka tataiso (ho kenyelletswa padiso ka bonngwe o balla hodimo)		Padiso dihlopheng ka tataiso (ho kenyelletswa padiso ka bonngwe o balla hodimo)		Ditlhakiso tsa kutlwisiso (bekeng e nngwele e nngwe ya bobedi) o sebedisa mofuta o tshwanang wa tema
	Sheba padiso ka boikemelo hape		Sheba padiso ka boikemelo hape		
Metsotso e 30		Ho ngola ka bonngwe		Ho ngola ka bonngwe	

2. 3 DISEBEDISWA TSE TSHEHETSANG HO ITHUTA LE HO RUTA

Baithuti ba lokela ho ba le tse latelang bakeng sa ho ithuta Puo ya Lapeng Dikereiteng tsa 4 - 6:

Dikereite tsa 4-6	
Disebediswa tsa sehlooho	
Buka ya puo e kgethilweng	✓
Bukantswe	✓
Padi/Dipadi tse nang le mefuta e latelang ya tema	
Ditshomo	
Dipalekgutshwe	✓
Padi	✓
Tshwantshiso	✓
Dithothokiso	✓
Disebediswa tsa bophatlalatsi	
Masedinyana/dikoranta	✓
Dimakasine	✓
Mananeo a thelevishene	✓
Mananeo a radio/seyalemoya	✓

Matitjhere a Puo ya Lapeng a lokela ho ba le:

- (a) Tokomane ya Setatemente sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso
- (b) Leano la Thuto la Puo
- (c) Buka ya moithuti e kgethetsweng e sebediswang ke baithuti le dibuka tse ding bakeng sa sepheo sa mehlodi ho tlatselletsa dibuka tse kgethilweng
- (d) Bukantswe (ya puo e le nngwe, ya puo tse pedi, ya puo tse ngata, thesorase, ensaetlopedia)
- (e) Mefuta ya dingolwa tse kgethetsweng mosebetsi ona
- (f) Mefuta e fapaneng ya disebediswa tsa bophatlalatsi: masedinyana, dimakasine, diboroutjhara
- (g) Ho fumana dithusathuto tse mamelwang le tse bohuwang tse lokelang ho sebediswa ka phaposing ya borutelo.

Mehlodi ya phaposing ya borutelo

- a) Mefuta e fapaneng ya ditema ho kenyaletsa dikgato tsa ho bala tse fapaneng, mohl. Kgetho ya dibuka tse balwang ka ditema tse lekaneng kgatong e nngwe le nngwe bakeng sa phaposi.
- b) Mefuta e fapaneng ya masedinyana: dikoranta, dimakasine, diboroutjhara, difolayara, dipapatso, diphouse-tara, ditsebiso, jj.
- c) Dithusathuto tse mamelwang/bohuwang

KAROLO YA 3: DIKAHARE LE MERALO YA HO RUTA BOKGONI BA PUO

3. 1 TJHEBOKAKARETSO YA BOKGONI, DIKAHARE LE MAWA

Se latelang ke tjhebokakaretso ya dikahare, bokgoni le mawa a fumanwang ho meralo ya ho ruta

Papetla ya tjhebokakaretso ya dikahare, bokgoni le mawa

DIKEREITE TSA 4-6		
Bokgoni	Dikahare	Mawa le dikarolwana tsa bokgoni
Ho mamela le Ho bua	<ul style="list-style-type: none"> • Ho mamela ka kutlwisiso • Mefuta e fapaneng ya puisano tsa molomo • Puo e hlophisisweng le e sa hlophiswang • Ho balla hodimo ho hlophisisweng le ho sa hlophiswang • Ho bua: ditshupiso le ditaelo • Ho pheta pale • Mantswe a teboho • Bonketsisane • Puisano ka sehlopha • Ngangisano/kgang • inthaviu 	<p>Ho mamela ka kutlwisiso le ho bua</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pheta pale hape • Hopola dintlha tse itseng temeng • Sheba botjha tse bohlokwa le melaetsa e temeng • Sheba botjha ditaba tsa lehlakore le le leng le ditshekamelo tse ding • Buisanang ka mophetwa, moralo/poloto le tikolocho • Hlahisa maikutlo • Dipotso tse batlang tlhakisetso <p>Puisano ka sepheo sa phedisano</p> <ul style="list-style-type: none"> • Qala le ho boloka puisano • Melao ya ho bua le ho fa ba bang sebaka • Sirelletsa boemo • Therisano • Tlatsa dikgeo le ho kgothatsa sebui • Arolelana maikutlo le boiphihlelo le ho bontsha kutlwisiso ya dikgopololo <p>Puo e hlophisisweng</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diphuputso • Hlophisa disebediswa ka tatellano • Kgetha le ho bopa mehopolo ya sehlooho tsheheditsweng ka mehlala • Moralo, tloltlontswe, puo le melawana e nepahetseng • Sehalo, kgatello ya lenseswe, lebelo, motsamao wa mahlo, tsepamiso ya mmele le tshebediso ya dikarolo tsa mmele • Selelekela le phethelo tse atlehileng • Kenyelletsa dithusathuto tse bohuwang, tsa kutlo le/kapa dithusathuto tsa kutlo le pono, jwalo ka ditjhate, diphousetara, ditshwantsho

DIKEREITE TSA 4-6		
Bokgoni	Dikahare	Mawa le dikarolwana tsa bokgoni
Ho bala le Ho boha	<p>Mefuta ya dingolwa e kgethetsweng ho balwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ditshomo • Dipalekgutshwe • Tshwantshiso • Dithothokiso <p>Mawa a ho bala le ho boha</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kgutsufatso • Litheresi e bohuwang: ho bapatsa (phousetara, phamfolete), dikhathuni, dikgetjhana tsa dikhomiki /dayakeramo /kerafo/theibole/ papeta/ditjhate • Temoho ya tshebediso e hlokolotsi ya puo (ho elellwa moelego o tobileng le o ritsitseng wa mantswe le ho re e jara moelego o patilweng le melaetsa, mohl. ho sheba ditaba ka lehlakore le le leng, leeme le maike misets a sebui) • Kutlwisiso • Ho balla hodimo ho hlophisitsweng le ho sa hlophiswang 	<p>Mawa a ho bala /ho boha</p> <p>Sebedisa mawa a pele ho ho bala, nakong ya ho bala le kamorao ho ho bala:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ho utlwisia tema • Ho bala tema ka tshekatsheko (ho bala tema ya kutlwisio) • Ho tshwantshisa ho bala ka boikemelo (ho balla boithabiso, tlhahisoleseding le ho ithuta) <p>Ruta baithuti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Makgetha a tema – dihlooho, ditshupiso, dikeramo, ditjhate, didayekeramo, dihloohwana, ho nomora, mongolo, seboleho, mohl. dikholumo tsa lesedinyana, jj. • Diboleho tsa tema <p>Manane, tlhahlamano, tlhaloso, ditsamaiso, ntlha ya sehlooho le tse tshehetsang, tatelano ya ho phetha</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dikarolo tsa buka – sehlooho sa leqephe, dikahare, dikgaolo, lenane la mantswe, jj. • Mawa a ho Bala le ho Boha <ul style="list-style-type: none"> - Ho okola ka hodimo bakeng sa mehopolo ya sehlooho - Ho tlodisa mahlo bakeng sa dintlha tse tshehetsang - Akanya moelego wa mantswe a sa tlwaeleheng le ditshwantsho ka ho sebedisa bokgoni ba ho elellwa mantswe ka tshebediso ya ona le ditemoso tsa maemo - Ho bala hape - Ho etsa dinoutsu (mehopolo wa sehlooho le e tshehetsang - Ho kgutsufatsa mehopolo wa sehlooho le e tshehetsang ka dintlha/diratswana ho latela bolelele bo hlokeheng - Ho hlakisa - Ho etsa dikakanyo - Ho hhalosa ntlhakemo ya mongodi - Ho etsa diqeto/o hlahisa maikutlo a hao • Litheresi e bohuwang(Mefuta e fapaneng ya ditema tse nang le ditshwantsho, mohl. dipapatso, ditsebiso, diphousetara, dikhomiki, dikhathuni, ditshwantsho) • Mawa a susumetsang: Puo ya maikutlo, leeme • Tshusumetso ya tshebediso ya makgetha a seboleho, mohl. Mofuta le boholo ba mongolo, dihlooho, ditshwantsho

DIKEREITE TSA 4-6		
Bokgoni	Dikahare	Mawa le dikarolwana tsa bokgoni
		<p>Thothokiso:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Moelelo o tobileng • Moelelo o patehileng • Mookotaba le molaetsa • Mekgabisopuo/setshwantsho se mohopolong, mohl. tshwantshiso le mothofatso, kgetho ya mantswe, sehalo, dikarabelo tsa maikutlo • Dithusa medumo, mohl. mela, mantswe, ditema, raeme, morethetho, matshwao a puo, phetapheto, lehlaso, poeletsomodumo(ya ditumannotshi le ya didumammoho), leetsisa <p>Dipale, tshwantshiso/terama</p> <p>Makgetha a sehlooho a tema</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poloto/moralo • Baphetwa/dibapadi • Semelo • Mookotaba le molaetsa • Boitshetleho le tikoloho – kamano ya semelo le mookotaba • Sebopheho sa tema • Makgetha a sehlooho a tema <p>Ditema tsa tlhahisoleseding le tsa maemo a phedisano</p> <ul style="list-style-type: none"> • Baamohedi le sepheo • Mohopolo wa sehlooho le e tshehetsang/dintlha tse ikgethileng • Sebopheho sa tema • Makgetha a sehlooho a tema <p>Ho bala ho hlophisitsweng le ho sa hlophiswang (Ho balla hodimo)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tshebediso ya sehalo, tlhahiso ya lenseswe, lebelo, motsamao wa mahlo, tsepamiso ya mmele le tshebediso ya dikarolo tsa mmele • Ho qapodisa mantswe ka nepo o sa feteletse moevelo

DIKEREITE TSA 4-6		
Bokgoni	Dikahare tsa thuto	Mawa le dikarolwana tsa bokgoni
Ho ngola le Ho nehelana	<ul style="list-style-type: none"> • Ho ngola lentswe, mohl. Manane • Ho ngola dipolelo • Ho ngola seratswana <p>Ho ngola ka boiqapelo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ho hlalosa, mohl. Tlhaloso ya batho, dibaka, diphoofolo, dimela, dintho, jj. • Ho phetha, mohl. Dipale, ho pheta ka bophelo ba hao • Boinahanelo, mohl. Dithothokiso tse kgutshwane • Dipuisano le dipapadi tse kgutshwane tse itshetlehileng dipaleng <p>Ditema tsa kgokahano (tsa phedisano, tsa tshebetso, tsa masedinyana le tsa tlhahisolededing)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dinoutsu, melaetsa, mangolo, dikarete tsa ditumediso, dimemo • Diphousetara, ditsebiso, diborotjhara, dipapatso • Puo e kgutshwane e ngolwang • Ditema tsa tsamaiso le ho pheta ka bophelo ba hao • Ho pheta ka bophelo ba hao ho nang le dintlha, ditema tsa tlhahisolededing, mohl. Tlaleho ya ditaba, ditema tsa dithuto tse ding, ditema tse nang le ditshwantsho 	<p>Tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ho etsa moralo/pele ho ho ngola • Ho ngola mekgwaritso, • Ho boeletsa mosebetsi, • Ho hlaola diphoso/ho bala hape ka sepheo sa ho ntlaufatsa • Ho bala hape, le • Ho nehelana <p>Boitokisetso ba ho ngola/ho etsa moralo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nahanelo baamohedi bao o ba tobileng le sepheo • Hlokomela mofuta wa sengolwa • Lahlelang mehopolo le sebedisa mmapa wa monahano/manane • Hlophisa mehopolo <p>Ho ngola mokgwaritso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kgetho ya mantswe • Sebopeho sa dipolelo • Mohopolo wa sehlooho le e tshehetsang • Makgetha a ikgethang a tema e hlokehang, (mohl. puo pehelo bakeng sa puisano) • Bala sengolwa sa hao ka tshekatsheko • Fumana tlaleho ho bomphato le ho titjhere <p>Ho boeletsa, ho hlaola diphoso bakeng sa ntlaufalo, ho bala hape le ho nehelana</p> <ul style="list-style-type: none"> • Boeletsa: ntlaufatsa dikahare le sebopeho sa mehopolo • Ntlaufatsa kgetho ya mantswe, sebopeho sa dipolelo le seratswana • Hlaola diphoso bakeng sa ntlaufatso: lokisa diphoso tsa thutapuo, mopeleto le matshwao a puo • Nehelana ka sehlahiswa se phethetsweng se makgethe le se balehang

Mohlala wa Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo	
Matshwao a puo	Kgutlo, letshwao la makalo, matshwao a potso, feelwana, kgutlwana, feelo, aposetrof/elipsesi, di-a-bulwa-di-a-kwalwa, masakana, ditsejana, tlami
Mopeleto	Dipaterone tsa mopeleto, melao le melawana ya mopeleto, dikgutsufatso, tshebediso ya bukantswe
Dikarolo tsa mantswe	Dihlongwapele, metso le dihlongwanthao

Mabitso	<p>Dihlopha tsa mabitso (Dipuo tsa Afrika)</p> <p>Bonngwe le bongata (mohl. Setulo > ditulo)</p> <p>Mabitso a se nang bonngwe le bongata (jwang, metsi, bohobe)</p> <p>Mabitsohohle(mohl. Mosadi, ntlo, koloi) le mabitsobitso(mohl. Thabiso, Pulane, Gauteng)</p> <p>Mabitsokgopololo (mohl. lerato, tshabo, tlhompho, botshepehi)</p> <p>Mabitsomararane (mohl. modulasetulo, ntlwanatshwana)</p> <p>Mabitso a sebolehong sa thuo, (mohl. Tafole ya Lesego, Tafole ya baithuti, Dibapadiswa tsa bana).</p> <p>Mabitsokgoboka (mohl. mohlape wa dikgomu, qubu ya mobu)</p> <p>Ketso le moetsuwa,</p> <p>Botona le botshehadi, mohl. mokoko > sethole; ntate > mme</p> <p>Nyeneyefatso, mohl. lerapo > leratswana, ntlo > ntlwana</p> <p>Mabitso a ntshitsweng dikararolong tse ding tsa puo, mohl. mabitso a bopilweng ka dikutu tsa maetsi; -eta > moeti; -tsamaya . motsamai</p> <p>Mabitso a bopilweng ka dikutu tsa makgethi. Mohl. -tle > bottle; -nolo > bonolo</p> <p>mabitso a nkang sehlongwapele – ho: (mehlala (ho tsamaya; ho ja; ho nwa; ho tsuba; ho lla, jj.)</p>
Maemedi	<p>Maemediqho:</p> <p>Mmui: Nna (bonngwe), Rona (Bongata)</p> <p>Mmuiswa: Wena (bonngwe), Lona (bongata)</p> <p>Mmuuwa: yena (bonngwe), bona (bongata)</p> <p>Maemedi oohle ho ya ka dihlopha tsa mabitso, Mehlala ke e latelang bonngweng le bongateng (yena/bona) motho, batho, leshodu, mashodu, sefate, difate, nku, dinku, jj. Tadima dihlopha tsohle tsa mabitso)</p> <p>Tshebediso: Moetsi polelong > <u>Yena</u> o kapa patsi (Moroesi)</p> <p><u>Bona</u> ba tsamaile maobane (bashemane)</p> <p>Moetsuwa polelong > Yena o jelwe tjhelete e ngata</p> <p>Tsona di hangwa ke bashanyana (dikgomu)</p> <p>le ka sebetsa jwalo ka dikarolo tse ding tsa puo</p> <p>Mohlala: Ntlo ya <u>bona</u> e tjhele (jwalo ka lerui)</p> <p>Maemeditshupi:</p> <p>Bolo ena ke ya ka(haufi)</p> <p>Bolo eno/ela key a ka(holenyana)</p> <p>Bolo ela/yane ke ya ka(hole haholo)</p>

Dikgethi	<p>lekgethi: (mohlala: -sweu > Monyaduwa o apere mose <u>o mosweu</u> kajeno). (mohlala: -raro > Maeba <u>a mararo</u> a fofetse hole).</p> <p>(mohlala: -holo > Lesaka <u>le leholo</u> le ahwa ke mora wa morena).</p> <p>leamanyi: (mohlala: - reka > Banna <u>ba rekang</u> haufi mona ba se ba tsamaile)</p> <p>(mohlala: -kgopo > Modula o tsamaile ka tsela <u>e kgopo</u> ho ya Matwabeng)</p> <p>leakaretsi: (mohlala: - ohle > Setjhaba <u>sohle</u> se dumellana le morena)</p> <p>lesupi: (mohlala: -ena > Sekolo <u>sena</u> se a hola)</p> <p>lekgetholli: (mohlala: -sele > Monna <u>osele</u> o fihlile mona lapeng a o batla)</p> <p>(mohlala: -efe > Ke sekolo <u>sefe</u> se hlotseg tihodisanong eo?)</p> <p>lerui: (mohlala: -sekolo > Bana <u>ba sekolo</u> ba se ba tsamaile)</p>
Mahlalosi	<p>Lehlalosi la nako: (mohlala: kajeno > Sello o tsamaya kajeno)</p> <p>Lehlalosi la sebaka /tao (mohlala: Thabo o ya sekolong)</p> <p>Lehlalosi la mokgwa (mohl. O bua hampe ha o tjho jwalo; Moroesi o sebetsa ka thata)</p>
Maetsi, makgathe, dikao le makopanyi	<p>Leetsi (mehlala: Molelekeng <u>o ja</u> bohobe;</p> <p>Maetsi a letso/maetsi matswa (mehlala: leetsani > thusa (-ana) > Puleng o <u>thusana</u> le Dieketseng mosebetsing wa bona. leetsolli > tlama (-olla, -ll-) > Ntate o <u>tlamolla ntja</u>) leetsaki > ngola (-aka) > Bashemane ba <u>ngolaka</u> mabota a sekolo leetsisi > sheba (-isa) > Dineo o <u>shebisa</u> Molefi nonyana sefateng. leetsetsi > beha (-ela) > Ntate o <u>behela</u> Maki tjhelete leetsehi > rata (-eha) > Mosidi o a <u>rateha</u></p> <p>leetsileba/leba</p> <ul style="list-style-type: none"> • lebathhalosi (mohlala: Molefi o moholo; Sekolo se hole) • lebalelekanyi/lebatshwano (mohlala: Kgoboso ke motho; Pule ke morena) • lebakamano (mehlala: Mme o na le tjhelete e ngata; kgomo e na le namane) <p>Makgathe a leetsi</p> <p>lekgathe lejwale (mehlala: Pule o a tsamaya; Moroesi o hlatswa dijana) lejwaleletselli (Pule o ntse a tsamaya; Moroesi <u>o sa ntse</u> a hlatswa dijana/o <u>sa</u> hlatswa dijana/o ntse a hlatswa dijana) lephethi (mehlala: Pule o tsamaile; Moroesi o hlatswitse dijana) lefetile (mehlala: Pule o ile a tsamaya/Pule a tsamaya/ letlang (mehlala: Pule o tla ngola lengolo leo; Mabotswa o tla ya lebenkeleng) letlangletselli (Mehlala: Nthathi o tla be a ntse a ngola; Motshedisi o tla be a ntse a hlatswa dijana) sebopoho sa tatolo (Mehlala: Pule ha a tsamaya; Moroesi ha a hlatswa dijana) maetsi le mathusi (mehlala: (hle) > Dieketseng a <u>hle</u> a fihle hoseng. (tshwana) Ke <u>tshwana</u> ke mmone (tswa) Ke sa <u>tswa</u> fihla mona lapeng.</p> <p>boiketsi - lebopi -i: (Mehlala: kama > Ngwanana enwa o a <u>ikama</u> hantle); (shwa > Monna o ile a <u>itjhwesa</u> ha a bona mapolessa)</p>

Dikao	sekaopeho > (mohlala: Rapolasi o hela koro; Bashemane ba bala buka.) sekaohore > (mehlala: Ke dumela hore Modimo o a phela; O sebetsa ka thata hore a atlehe sekolong) sekaokgoneho > (mehlala: O ka fihla materiki ha o ka sebetsa ka thata; Piratse e ka hlola Chiefs) sekaoho > (mehlala: ho ja haholo ha ho a loka; Ho tsamaya ho naka di maripa; Ho sa tsebe ke lebote) mehlala: kapa, hobane, mme, ha, jj Mehl. Dipolelo: Mme o pheha dijo ha ntate a hama kgomo.
Makopanyi	Dipolelo le dipolelwana polelonolo (mehlala: Bashemane ba ja nama; Pule o ngola lengolo; Ke ya sekolong) polelokopane/polelotswako: na le dipolelwana kutu tse pedi. (Mehlala: Ke a ngola ebole ke mametse mmno; Moroesi o hlatswa dijana ha Pule yena a di phumula) polelotswako (e na le dipolelwana kutu tse fetang tse pedi kapa ho feta) polelomararane (polelwana kutu le dipolelwana tse ding) Mehlala: O tsamaile ha letsatsi le dikela; Eitse ha pula e sa, mme a aneha dikobo; Mamotsamai o bolaile katse e mo hlodiyang bosiu dipolelwana <ul style="list-style-type: none">• polelwana kutu > O tsamaile.• polelwana bitso > e mo hlodiyang bosiu• polelwana kgethi > Ngwanana <u>ya mathang le masiu</u> o tshwerwe• polelwana tlhalosi:<ul style="list-style-type: none">- ya nako > ha letsatsi le dikela- ya sebaka > moo ba rapellang teng- ya mokgwa >. hoo a fophang madi mahokedi: <ul style="list-style-type: none">• Lehokamoetsi > Mohlala: Disebo o fiela lebala• Lehokamoetsuwa > Lebala le fielwa ke Disebo sebopoho sa potso: Mehlala: Na Moroesi o hlatswa dijana?
Puo ya mmui le puopehelo	Mehlala: Puo ya mmui: "Ke tla tsamaya hosane ho ya Maokeng", ho realo Nthabiseng Puopehelo: Nthabiseng o re o tla tsamaya hosane ho ya Maokeng.
Sebopoho sa boetsi le boetsuwa	Mehlala: Boetsi: Disebo o fiela lebala Boetsuwa: Lebala le fielwa ke Disebo
Matshwao a puo	kgutlo (.) > Dimakatso o tsamaya ka pele. feelwana (,) > Ha a se a fihlile moo, a re letsetse. tlami (-) > Mofeta-ka-tsela o inketsa yona ntja eo. makalo (!) > Kgele! a tla a mphoqa enwa ngwana. kgutlwana (:) > Moeketsi o rekile tse latelang: dikromo, dinku le dipere. kgutlwana feelwane (;) > Sepheo sa titjhere se totobetse; o batla bana ba ba hae ba tsebe ho ngola. maqotsi/ditsejana/diabulwa diakwalwa > Dineo a re "Ke tla o ruta masakana () > Sello a bua le bona (Puleng le Dineo) ka boitshwaro ba bona.
Malahlelwa le maetsisamodumo	Malahlelwa: mehlala <ul style="list-style-type: none">• Itjhul!: Itjhul! lemati la tla la mpitla habohloko.• Kgele! Kgele! o ngwana e mobe hakaakang.• Joo!: Joo! ka tla ka le bona nna nthwana batho. Maetsisamodumo <ul style="list-style-type: none">• fi: Ha re feels fi ka mahlong ho nna.• pote: Tweba ya re pote ka lebota.• phuu: Ho ne ho nkga hore phuu ka tlong.

Kgodiso ya tlotlontswe le puo ya bonono le bokgabo	mahlalosonngwe malatodi diparonime maetsisamedumo malahlelwa dipolisime/moelelo o ritsitseng didumatshwano lentswe le le leng bakeng sa polelo dikapuo (papiro/tshwantshanyo, tshwantshiso, mothofatso, tatolano, seemela, leetsisa, pheleletso, kganyetsano, phoqo, kobiso, mothipoloho, jj. sheba <i>ho bala le ho boha: thothokiso</i>) dikapolelo /dikamaele /maele mantswe akadimilweng, mantswe a maswetso le mantswe a matjha (thuto ya tlhaho ya mantswe)

3. 2 HO PHATLALATSA DITEMA HO HABAHANYA LE DIKEREITE TSA 4 - 6

Ho nnetefatsa hore mefuta e fapaneng ya ditema e a rutwa ho habahanya le selemo kereiteng ka nngwe le dikereiteng tse fapaneng mokgahlelong, keriti (**Sehlomathiso sa A**) e sebedisitswe ho rala tshebediso ya ditema bakeng sa moralo wa thuto kereiteng ka nngwe. Mefuta e tsheletseng e fapaneng ya ditema e sebedisitswe ho hlophisa ditema bakeng sa mokgahlelo, tsona ke, tsa tlhahisoleseding, tse phethang, tse susumetsang, tse laelang (tsamaiso), tsa kgokahano, le tsa dingolwa (thothokiso, tshwantshiso le prosa). Ditema tse mmalwa tsa mofuta o tshwanang di ka sebediswa bekeng tse pedi ho latela bolelele ba mohlodi (wa pele) wa tema. Ditema di kgethwe e le mehlala e metle ya mefuta ya dingolwa kaha e tla sebediswa e le foreime ya ho ngola.

Mefuta e fapaneng ya ditema e kgethilekwe nakong ya dibeke tse pedi. Ditema tsa sehooho di bontshitswe ka tlase. Baithuti ba tla sebetsa ka ditema tse ding kapa kaofela ha tsona nakong ya dibeke tse pedi, ho bolela hore ba tla mamela kapa ho nehelana ka ho buisana, ho bala kapa ho ngola. Thuto le ho ithuta hohle di lokela ho itshetleha ditemang tsena, ho tsepamiswa ntshetsopeleng ya bokgoni ba puo le dikarolwana tsa bokgoni jwalo kaha ho totobaditswe ka hodimo.

3. 2. 1 Papetla ya ho phatlalatsa ditema

Dibeke	Kereite ya 4	Kereite ya 5	Kereite ya 6
Kotara ya 1			
Beke ya 1 le 2	Palekgutshwe le ho phetha pale ka wena	Palekgutshwe le ho pheta pale ka bowena	Koranta/makasine/Atikele ya seyalemoya
Beke ya 3 le 4	Dithothokiso	Tema ya tlhahisolededing e nang le ditshwantsho, mohl. ditjhate, dipapetla/didayakeramo, dimmapa tsa monahano, mmapa/ditshwantsho/dikerafo/puisano, ho pheta dintlha tsa bohlokwa	Ditshomo
Beke ya 5 le 6	Ditshomo	Koranta/atikele ya makasine	Tema e sususmetsang - papatso
Beke ya 7 le 8	Tema ya ditaelo	Ditshomo	Tshwantshiso
Beke ya 9 le 10	koranta kapa tema ya makasine	Thothokiso	Thothokiso
Kotara ya 2			
Beke ya 1 le 2	Tema ya tlhahisolededing – boemo ba lehodimo	Tema ya tlhahisolededing: ditaelo	Tema ya tlhahisolededing: ditaelo
Beke ya 3 le 4	Palekgutshwe	Tema ya tlhahisolededing e nang le ditshwantsho:mohl. ditjhate, dipapetla/didayakeramo, dimmapa tsa monahano, mmapa/ditshwantsho/dikerafo; ditthaloso tsa dintho/dimela/diphooftolo/dibaka	Tlhahisolededing ho habahanya le khariikhulamo, mohl. Ho tlaleha; tlhaloso ya ntho/phooftolo/semela/sebaka; tema e bohwang, mohl. tema ya mantswe Padiso
Beke ya 5 le 6	Ditshomo	Dithothokiso	Palekgutshwe
Beke ya 7 le 8	Ditsamaiso, ditaelo, tema ya tlhahisolededing e nang le ditshwantsho mohl. Ditjhate/dipapetla/didayekeramo/ditshwantsho/dikerafo	Ditshomo	Tema ya tlhahisolededing: tjhate ya tsa boemo ba lehodimo
Beke ya 9 le 10	TEKANYETSO YA BOHARENG BA SELEMO		
Kotara ya 3			
Beke ya 1 le 2	Padi	Padi	Padi
Beke ya 3 le 4	Tema ya tlhahisolededing. Mohl. Ho pheta tema e nang le dintlha ka wena/atikele/tla-leho ya ditaba/tema e nang le ditshwantsho mohl. Phoustara/ditsebiso; puisano	Tema ya tlhahisolededing e nang le ditshwantsho mohl. Ditjhate/dipapetla/didayekeramo/dimmapa tsa monahano/dimmapa/ditshwantsho/dikerafo;	Ditshomo
Beke ya 5 le 6	Thothokiso	Ditshomo	Palekgutshwe, lengolo, bukatsatsi
Beke ya 7 le 8	Tema ya tlhahisolededing e nang le ditshwantsho mohl. Ditjhate/dipapetla/didayekeramo/ditshwantsho; tlhaloso ya dibaka/dimela/diphooftolo/dintho, ditsamaiso	Tema ya tlhahisolededing - tlaleho ya tsa boemo ba lehodimo	Tema ya ditshwantsho
Beke ya 9 le 10	Tshwantshiso	Tshwantshiso	Tshwantshiso

Kotara ya 4			
Beke ya 1 le 2	Atikele ya koranta kapa ya makasine	Palekgutshwe	Tema ya tlhahisoleding Moqoqo o hlilosang
Beke ya 3 le 4	Palekgutshwe	Tema ya tlhahisoleding e nang le ditshwantsho, mohl. Ditjhate/dipapetla/didayekera-keramo/ditshwantsho	Tema ya ditaelo
Beke ya 5 le 6	Tema ya tlhahisoleding: papatso	Tema ya tlhahisoleding e nang le ditshwantsho, mohl. Ditjhate/dipapetla/didayekera-mo/dimmapa tsa monahano/dimmapa/dikerafo;	Palekgutshwe
Beke ya 7 le 8	Tshwantshiso	Tema ya tlhahisoleding – Ditsamaiso/Ditaelo	Thothokiso
Beke 9 le 10	TEKANYETSO YA MAFELA A SELEMO		

3. 2. 2 Kakaretso ya mefuta ya ditema ho habahanya le mokgahlelo

Dipapetla tse latelang di hlalosa mefuta e batsi ya ditema tseo moithuti a lokelang ho rutwa ho di ngola dikereiteng tsa 4 - 6; mefuta e meng le yona e ka kenyelletswa moo ho lokelang. Tse ding tsa ditema tsena ha di a kenyelletswa dipapetleng tsa moralo wa thuto. Sena ha se bolele hore ha di a lokela ho ba karolo ya ho ruta le ho ithuta kaha le tsona di bohlokwa jwalo ka tse ding.

Meqoqo			
Mofuta wa tema	Sepheo	Sebopheho sa tema	Makgetha a puo
Moqoqo phetelo/tema e phetang	Ho thabisa	<p>Bongodi bo hlahisang baphetwa le tikoloho mohl. <i>Kgalekgale ho kile ha ba le mosadimoholo e mong ya neng a dula le mora wa hae ya bitswang Thabo. Ba ne ba hlophehile haholo.</i></p> <p>Diketsahalo tse lebisang tharananong, mohl. <i>Thabo o ile a sebedisa ha bohlaswa tjhelete yohle eo mmae a ileng a mo neha yona. Mmae o ne a halefile haholo.</i></p> <p>Tharollo le qetelo: mohl. <i>Thabo o ile a kgutla a tshwere letlotlo le leholo haholo mme yaba ba phela hamonate ka mora moo.</i></p>	<p>E ka ngolwa ka motho wa pele kapa wa boraro; E ka ngolwa ka lekgathe lefitile</p> <p>Diketsahalo di behwa ka tatelano eo di hlhang ka yona</p> <p>Ho sebediswa mantswe a hokelang a supang nako, mohl. <i>Hoseng ha tsatsi leo, ha moraonyana, hang feela, jj.</i></p> <p>Ho sebediswa puisano (dayaloko)</p> <p>Puo e sebediswang e be e nang le tshusumetsو ho mmadi, mohl. mahlalosi, makgethi, karaburetso.</p>
Moqoqo tlhaloso/tema e tlhalosang	Ho hlalosa ho hong ka tsela e hlakileng	<p>Ho hlwaya: ho nehelana ka tjhebo e akaretsang ya mophetwa, mohl. <i>Ho ne ho na le sebata se seholo.</i></p> <p>Tlhaloso: ho hlaloswa makgetha kapa matshwao a mophetwa, mohl. <i>E ne e na le mmele o moholo o budulehileng; o nang le diso tse qhistsang lero le lepolohang, le letala le rothelang fatshe.</i></p>	<p>E ka ngolwa ka lekgathe lejwale kapa lefitile</p> <p>E bopa setshwantsho sa monahano ka mantswe</p> <p>Ho sebediswa makgethi, mahlalosi</p> <p>Ho sebediswa puo ya bonono, mohl. tshwantshiso, papiso, mothofatso, poeletsamodumo</p>

Ditema tsa kgokahano (tsa ngollano)			
Mofuta wa tema	Sepheo	Sebopoho sa tema	Makgetha a puo
Bukatsatsi/jenale	Ho rekota le ho nahana ka boitemohelo ba hae tsatsi le leng le le leng	<p>Hangata e ngolwa bukeng e ikgethileng (bukatsatsi kapa jenale)</p> <p>Diketsahalo di ngolwa kgafetsa (mohl. tsatsi le leng le le leng kapa beke e nngwe le e nngwe)</p> <p>Ho ngolwe mohla diketsahalo di etsahalang</p> <p>E ba ka sebopoho sa phetelo ya se etsahalang ho motho (sheba ka tlase mona)</p>	<p>Hangata e ngolwa ka lekgathe lefitile</p> <p>Setaele ke seo e seng sa semmuso</p> <p>Mongodi o a ingolla</p>
Lengolo la setswalle	Ho tsebisa le ho matlafatsa dikamano	<p>Aterese, mohla le tumediso</p> <p>Sebopoho sa molaetsa se tla fapania ho latela sepheo (mohl. ho tsebisa ditaba tsa morao tjena, takaletso tsa mahlohonolo, kutlwelo bohloko)</p> <p>Ho ka sebediswa mofuta wa tema wa phetelo (sheba tlase mona)</p> <p>Mokwallo (qetelo), sikenetjhara</p>	<p>Hangata setaele ke seo e seng sa semmuso, empa e ka fapania, mohl. lengolo la kutlwelobohloko le tla sebedisa haholo puo ya semmuso</p> <p>Makgetha a puo a tla fapania ho ya ka sepheo sa molaetsa</p>
Phetelo e etswang ke wena (motho)	O pheta ka tseo o ileng wa itemohela tsona bophelong ba hao	<p>Ho lelekela: hlahisa tikoloho kapa maemo a diketsahalo, mohl.</p> <p><i>E ne e le nakong eo dikolo di kwetsweng ka yona</i></p> <p>Phetelo ya diketsahalo tse neng di etsahale, hangata ka tlhahlamano ya tsona, mohl. <i>Ke ile ka ya habo Tumelo . . . yaba . . .</i></p> <p>Ho ka ba le dintliha tse eketsang ketsahalo ka nngwe, mohl. <i>O ne a maketse ha a mpona.</i></p> <p>Qetelo – polelo e kwalang e ka nnang ya kenyelletsa ho bua haletsana, mohl. <i>Eka nka be ke na le nako ya ho ba le Tumelo haleletsana. Re ne re thabelane.</i></p>	<p>Hangta e ngolwa ka lekgathe lefitile</p> <p>E phetwa ka motho wa pele kapa wa boraro</p> <p>Ho sebediswa mantswe a hokelang a supang nako, mohl. <i>pele, ha latela, ebe ho tla, ka mora moo, pejana ho moo, ha hoo ho ntse ho etsahala</i></p> <p>Hangata e tsepamisa ho motho ya nkang karolo kapa sehlapha se nkang karolo</p> <p>Setaele e ka ba seo e seng sa semmuso</p>
Sememo	Ho memela motho ketsahalong e itseng, kapa ho mo kopa ho etsa ho hong (mme ebe o tla amohela kapa a hane)	<p>E ka nka sebopoho sa lengolo la setswalle kapa ha sebediswa karete ya sememo. E kenyelletsa:</p> <p>Mofuta wa ketsahalo</p> <p>Sebaka moo e tla etsahala teng Letsatsi le nako</p> <p>E ka nna ya hlahisa mokgwa wa ho apara</p> <p>Lebitso la ya mengwang</p> <p>E ka kenyelletsa taelo ya hore ho arabelwe memo</p> <p>E ka ba le moral o motle, o tshwantshisitsweng</p> <p>Karabelo e ka ba ka sebopoho sa sephephetjhana kapa lengolo</p>	<p>Setaele e ka ba sa semmuso kapa seo eseng sa semmuso</p> <p>E ngolwa ka bokgutshwanyane, ho tobilwe taba</p> <p>E sebedisa dipolelwana tse tlwaelehileng puong, mohl. <i>Ke thabo ho nna ho o memela . . .</i></p> <p>Karabelo ke e bontshang tlhompho le boikokobetso, mohl. <i>Ke leboha ho menahane ha o mmemme, empa ka bomadimabe ha ke no kgona ho ba teng ka lebaka la . . .</i></p>

Nalane ya bophelo ba mofu (Obitjhuhwari)	Bakeng sa sehopotso le le ho tsebisa batho ba bang ka lefu la motho ya itseng	Lebitso ka botlalo; letsatsi la tswalo le la ho hlokahala, mofu o ne a dula kae ha a tla hlokahala; letsatsi la hae la tswalo; sebaka moo a hlahetseng teng; bao a ba siyang ka morao (molekane, bana) le mabitso a bona; nako, mohla, sebaka sa lefu Tse ding tsa tse latelang di ka kenyelletswa: Sesosa sa lefu; dintlha tse ding tsa bophelo ba mofu; seboko le dintlha tse ding tse mo rorisang	Setaele ke sa semmuso Ho ka sebediswa pebofatso, mohl. <i>o robetse</i> bakeng sa <i>o shwele</i> Hangata e kgutshwane Ho sebediswa ditlwaelo tsa pu, mohl. Koleke e ka fuwa. . .
--	---	---	--

Ditema tsa kgokahano (tsa kgwebo)

Mofuta wa tema	Sepheo	Sebopoho sa tema	Makgetha a puo
Lengolo la kgwebo/ semmuso	A fapane: mohl. ho kopa mosebetsi kapa thuso ya ditjhelete tsa ho ithuta, ho tletleba, kopa ho hong, jj. .	Atereze ya mongodi, mohla, atereze ya ya ngollwang, tumediso Le ka ba le sehlooho Sebopoho sa molaetsa se tla fapano ho ya ka sepheo sa ho ngola, mohl. lengolo le yang ho mohlophisi wa lesedinyana Qetelo, sikenetjhara	Hangata setaele ke sa semmuso Ho sebediswa melawana ya puo, mohl. <i>Monghadi/Mofumahadi, jj.</i> Le ba lekgutshwane mme le toba taba
Tokomane ya Boitsebiso le Diphihlello (CV)	E nehelana ka kgutsufatso ya bophelo ba motho	Tlhahisoleseding ka motho: lebitso, letsatsi la tswalo, bong, botjhaba, dinomoro tsa boitsebiso, atereze, nomoro ya mohala(e ka bay a batswadi/mohlokemedi), jj. Ditabatabelo, Tseo a di ratang le ho ithabisa ka tsona Batho ba ka botswang ka yena Tsela eo e radilweng ka yona e bohlokwa	Kgutshwane – halofo ya leqephe Ho be le dihlooho le dibulete Setaele ke sa semmuso, se toba taba ka ho otloloha
Ho tlatsa diforomo	Di fapane, mohl. ho etsa kopo ya mosebetsi, kopa bodulo yunivesithing	Di a fapana ho ya ka sepheo	Motho ya tlatsang foromo a etse ka bokgutshwane, di a toba, setaele sa semmuso, di makgethe (mongolo o balehe)
Lenanetsamaiso	Ie nehelana ka sebopoho sa kopano	Lebitso la mokgatlo Letsatsi, nako le sebaka moo kopano e tshwerweng Kamohelo le ho hlokomedisa ba siyo Ditaba tse tswang metsotsong e fetileng Dintlha tse ntjha tse tshotlwang Ditaba tse ding	Hangata dintlha di nomorilwe Puo ke e kgutshwane – ho ka sebediswa sebopoho sa dinoutsho Ho sebediswa mantswe a bontshang ketso, mohl. <i>amohela, buisana ka, etsa tsebiso</i> Dintlha di nomorilwe Puo ke ya semmuso Ditlwaelo tse itseng tsa puo mohl. <i>Ditaba tse tswang metsotsong; ditaba tse ding</i>

Metsotsos	Ho nehelana ka rekoto ya kopano	Lebitso la mokgatlo Mohla, nako le sebaka moo kopano e tshwatretsweng teng Lenane la batho ba teng le ba koping tshwarelo ho ba siyo Metsotsos e tswang kopanong e fetileng e a amohelwa (e ka nna ya loklokiswa) Ho rekotwa dipuisano, diqeto/ se entsweng le motho ya jereng boikarabelo Nako eo kopano e phethetsweng ka yona	Puo e kgutshwane Puo ya semmuso Dintlha di nomorilwe Ho ka sebediswa dihlooho le dibulete Ditlwaelo tse itseng tsa puo mohl. <i>Tse tswang metsotsong; ditaba tse ding</i>
Pampitshana ya tlhahiso-leseding/ sephephetjhana	Ho susumetsa motho e mong ho reka ho hong kapa ho sebedisa ho hong	E nnyane ka boholo, mohl. pampiri ya boholo ba A5 Dihlooho di hohela mahlo hanghang, lepetjo kapa letshwao Tlhaloso e kgutshwane ya sehlahiswa Lenane la melemo e fumanwang Moo tlhahisoleseding e ka fumanwang teng: mohl. websaete E ka ba le dielemente tse bohuwang, tsa moralo	E bua le mmadi ka ho otloloha Puo ke e kgutshwane Puo e sebediswa ho susumetsa mmadi, mohl. mahlalosi, makgethi, puo ya bonono e kang poeletsamodumo, papiso
Dipapatsos/ diphousetara/ ditsebiso	Ho susumetsa motho ho reka ho hong kapa ho sebedisa tshebetso e itseng	E ka nka dibopeho tse fapaneng Ho sebediswa mapetjo le diloko Hangata e ba le sebopeho se takilweng kapa se tshwantshisitsweng Ho sebediswa mawa a ho bapatsa Sebedisa dielemente tsa sebopeho ho etsa hore papatso e hohele mme e dule e hopolwa	Ho sebediswa puo ya bonono le ya bothothokisi ho hlahaha tshusumetso le ho etsa hore puo e hopolehe, mohl. tshwantshiso, papiso, poeletsomodumo, phetapheto, morethetho, raeme

Meqoqo le ditema tsa kgokahano tse fapaneng (kutlwisiso ya dithuto)

Mofuta wa tema	Sepheo	Sebopheho sa tema	Dibopheho tsa puo
Raporoto e nehelanang ka tlhahisoleseding	Ho hlophisa le ho hhalosa diketsahalo	<p>Pulo, tlhophiso kakaretso, <i>Mohl Serobele ke nonyana e jang peo</i></p> <p>Tlhophiso e nngwe hape (ha e hlokehe hakaalo) mohl. <i>Ke nonyana e sootho ka mmala, mme e na le maroboko.</i></p> <p>Tlhaloso ya dintlha tse e qatsohisang (mehlala. se aha kutung ya sefate moo ho bolokehileng teng). Makgetha a sona:(mohlala: serobele se setona se setsho molaleng, eka se rwetse kholoro). Dikarolo tsa mmele le mesebetsi ya tsona (Mohlala: e sebedisa dinala tsa yona ho fata moo peo e leng teng). Ditlwaelo, boitshwaro kapa tseo se di etsang (mehlala: se thota dithupa ka molongwana wa sona ho aha sehlahla</p> <p>Tema e ka nna ya tsamaya mmoho le tema e bohuwang e tshwanetseng, mohl. dayakeramo, difoto</p>	<p>E ngolwa ka lekgatthe lejwale Qalong ho tsepamiswa hodima makgetha a akaretsang a moloko oo (mohlala, dirobele ka kakaretso)</p> <p>Ebe o tloha kakretsang ho ya tsepamisa hodima se itseng. Ka ho ka nna ha sebediswa le tlolontswe e theknikale mohl. <i>e na le kholloro molaleng</i></p>
Ditsamaiso (mohl. ditaelo, ditshupiso, le melao)	Ho hhalosa kapa ho ruta ka moo ntho e itseng e etswang ka teng ka ho latela mehato e itseng e lokodisitsweng	<p>Sepheo: pehelo ya se lokelang ho fihlellwa mohl. <i>Mokgwa wa ho etsa leqephe le ka ntie la potefoliyo</i></p> <p>Disebediswa tse hlokehang di lokodiswa ka tatelano, mohl. <i>leqephe le leholo la pampiri ya bonono, pente, jj.</i></p> <p>Mehato e lokodisitsweng ya ho fihlella sepheo mohl. <i>Qala ka ho penta pampiri ka pente e bolou.</i></p> <p>E ka nna ya ba le tema e bohuwang e tsamayang mmoho le yona, mohl. bopo ya pale, dayakeramo, jj.</p>	<p>Ho ngola ka mokgwa wa ho laela mohl. <i>Penta pele ka mmala o bolou ...</i></p> <p>Ka tsela ya tatelano e tlwae-hileng mohl. <i>Pele. . , bobedi, ho latele...</i></p> <p>Tshebediso ya dinomoro le dibulete ho bontsha tatelano ya dintho</p> <p>Ho tsepamisa mohopolo hodima dintlha tsa botho ka kakaretso ho ena le ho thonya motho ka lebitso</p> <p>Dipolelo tse bontshang sesosa le sephetho</p>
Tlhaloso (mohl. saekele ya bophelo ba serurubele kapa ba seboko)	Hhalosa hore na tshebetso e hlahja jwang, le hona ka lebaka	<p>Polelo e akaretsang e lelekelang sehlooho mohl. <i>daenamo ke motjhini o fetolang eneji e fuper-weng ke ntho ho ba motlkase.</i></p> <p>Letooto la mehato e utlwahalang e hhalosang hobaneng ntho e itseng e etsahala le hore e etsahala jwang. Mohl. <i>Ha ase ya daenamo e fetoha e fumana matha a motjhini wa daenamo</i></p> <p>E ka tsamaya mmoho le tema e bohuwang, mohl. dayakeramo</p>	<p>E ngolwa ka lekgatthe lejwale</p> <p>Ho ka sebediswa makopanyi le mantswe a mang a hokelang a supang nako, mohl. <i>nakong eo, nakong e tlan, jj.</i></p> <p>Ho ka sebediswa makopanyi a bontshang sesosa le mantswe a mang a hokelang ka tsela e utlwahalang, mohl. <i>ka baka leo, jwale he, hona ho bakwa ke, jj.</i></p> <p>Ho ka sebediswa sebopheho sa boetsuwa</p>

Tshusumetso/ pheha kgang	Ho hlahisa ntlha mme o e tshehetse; ho leka ho kgodisa mmadi	Ntlhakemo, mohl. <i>Mabenkele a kwalwe ka diSontaha.</i> Ngangisano e tswetseng pele – hangata ka ho lokodisa dintlha le ho di tshehetse, mohl. <i>Motho ka mong o hloka letsatsi la ho phomola. Hona ho boholokwa haholo ho batho ba sebetsang mabenkeleng hobane...</i> Matlafatso – kgutsufatso le pheta ntlha eo o qadileng ka yona hape mohl. <i>Re bone hore ho tle ho</i>	Lekgathe lejwale Ho tsepamiswa hodima ba amehang, mohl. <i>mabenkele, batho</i> Mabaka, sesosa/sephetho, makopanyi a latellanang/man-tswe a mang a hokelang mohl. <i>hona ho bontsha hore, le ha ho le jwalo, hobane, kahoo</i>
Ho pheta (hlalosa)/ Ho se tshehetse lehlakore	Ho hlahisa dintlha ho tswa mahlakoreng a fapaneng	Ho beha ntlhakemo; ho ka shejwa ntlha eo ho qadilweng ka yona, mohl. <i>Taba ya hore re apare yunifromo ya sekolo e boholokwa haholo. Ho na le dintla tse matla ka mahlakoreng a mabedi ...</i> Dinthla tse dumellanang le, mmoho le bopaki bo tshehet-sang Dinthla tse kgahlanong le, mmoho le bopaki bo tshehet-sang Qetelo – kgutsufatso le ditsh-isinyo	Lekgathe lejwale Banka karolo mohl. <i>yunifromo ya sekolo, baithuti</i> Mabaka, sesosa/sephetho, makopanyi a latellanang/man-tswe a mang a hokelang mohl. <i>kahoo, le ha ho le jwalo, jwale</i> Ho tsamaya o tloha boemong bo akaretsang ho ya ho bo tobang
Tekolokakaretso (mohl. ya buka kapa ya filimi)	Ho kgutsufatsa, ho sekaseka le ho arabela tema ya sengolwa kapa pontsho e itseng	Maemo: tlhahisolededing e hlokehang e jwalo ka mongodi, ya tshwantshisitseng, mofuta wa sengolwa Tihaloso ya tema: hlalosa makgetha a tema kapa tlhahiso ya yona, jwalo ka baphetwa ba sehlooho, diketsahalo tse ka sehloohong le matshwao a setaele Kahlolo: ho hlahloba mosebetsi mme o hlahise maikutlo kapa o etse kahlolo	E ngolwa ka lekgathe lejwale kapa lefetile Sebedisa mareo a kananelo ho hlahloba tema mohl. <i>thabiso, thobang maikutlo, tshehisa, thabiso, tshehisa, boholokwa, fana ka tlhahisolededing, e tswile matsoho</i>

Dingolwa le ditema tsa masedinyana

Ho pheta tsa bophelo ba hao	Ho pheta ka tseo o fetileng ho tsona bophelong ba hao	<p>Tlwaetso: ho fana ka tikoloho moo ditaba di neng di etsahala teng kapa ho fihlella moeleo, mohl. E ne e le matsatsing a phomolo ya dikolo</p> <p>Ho fana ka diketsahalo tse et-sahetseng, hangata ka tatelano, mohl. Ke ile ka etela ha Tumelo. . . Yaba . . .</p> <p>Dintlha tse ekeditsweng ka ketsahalo e nngwe le e nngwe, mohl. O ile a makala ha a mpona</p> <p>Ho tlwaetsa hape – polelo ya ho phethela e ka kenyelletsang ho nama, mohl. K e tshepa hore nka qeta nako e ngata le Tumelo. Ho bile monate.</p>	<p>Ha ngata ho sebediswa lekgathe lefetile</p> <p>E phetwa ke motho wa pele(mmui) ka motho wa boraro (mmuiswa)</p> <p>Tatelano ya nako e ya sebediswa, mohl. Ho tlang pele, ebe, ho latelang, ka mora moo, pele ho moo, qetellong, ho sa le jwalo</p> <p>Ha ngata e tsepama ho motho a le mong kapa sehlopha sa ba nkang karolo</p> <p>E ka nna ya e ba setaeleng seo e seng sa semmuso</p>
Puisano	Ke rekoto ya dipuisano jwalo kaha di etsahala, ka kotloloho ho tswa aikutlong a sebui	<p>Ha o ngola puisano</p> <ul style="list-style-type: none"> • O ngola mabitso a baphetwa ka lehlakoreng le letshehadia leqephe; • Sebedisa kgutlwana ka mora lebitso la mophetwa ya buang; • Sebedisa mola o motjha ho bontsha sebui se setjha • Keletso ho baphetwa (kapa babadi) ka moo a ka buang kapa ho bontsha ketso di lokela ho ba ka masakaneng pele mantswe a buuwa; • Fana ka setshwantsho pele o qala ho ngola 	<p>Ha puisano e le ya lelapa kapa metswalle (setaele seo e seng sa semmuso se a sebediswa. Mekgwa e tsejwang ya ho etsa dikopo, dipotso, ditaelo, ditshisinyo le bopaki di a sebediswa</p> <p>Ha puisano e le ya batho ba sa tsebaneng mokgwa o eletsang o a sebediswa, tsamaiso ya boikokobetso e a sebediswa mekgweng e tlwaelohileng ya ho etsa dikopo, ditshisinyo le bopaki</p>
Tekolokakaretso (mohl. buka kapa tekolokakaretso ya filimi)	Ho kgutsufatsa, ho sekaseka le ho arabela ditema tsa puisano kapa tsa ho etsa	<p>Boemo: Tlhahisoleseding ya motheo jwalo ka mongodi, motaki, kapa mofuta wa tshebetso</p> <p>Tlhaloso ya tema: hlalosa makgetha a tema kapa sehlahiswa jwalo ka baphetwa ba sehlooho, diketsahalo tsa bohlokwa le makgetha a setaele</p> <p>Tekolo: tekolo ya mosebetsi ka ho hlalisa maikutlo kapa tshehollo</p>	<p>Ho sebediswa lekgathe lejwale/lefetile</p> <p>Tshebediso ya tlotsitswe e ananelang ho lekola tema, mohl. e natefisang, e thabisang pelo, e qabolang, e fanang ka tlhahisoleseding, e nag le phihlelo e hodimo</p>
Atikele ya koranta	Ho fana ka lesedi, ho ruta le ho thabisa setjhaba	<ul style="list-style-type: none"> • Hlahisa dintlha ka bokgutshwane, empa ka nepahalo • tsitlallela ho fetisa molaetsa le bohlokwa ba ona, o sa siye mmadi morao • Kgutsufatsa ka nepo, o sa kgutlele nnete • Fana ka sehlooho se hohelang, o be o eketsa ka sehloohwana se hlakileng • Qala ka dintlha tsa bohlokwa haholo: mang, eng, jwang, neng, kae, hobaneng le ho fihla boemong bofe 	<ul style="list-style-type: none"> • Puo e hlakileng ebile e tobile • E ngolwa ka motho wa boraro (mmuiswa) • E ka sebedisa boetsi le boetsuwa, ho latela tsepamo e itseng e etsang hore mmadi a ikutlwae e le karolo • E lokela ho kenya maqotsi, ditlhahiso, maikutlo, dipeho le ditekolo ho tswa bathing ba nkang karolo kapa ditsebi tsa sehlooho

Atikele ya makasine	Ho tsebisa, ho ruta, le ho fana ka tlhahisoleseding le ho thabisa setjhaba	<ul style="list-style-type: none"> Sehlooho e be se hohelang, se thahsellwang Setaele e be sebedisang puo ya mmui, a bua le mmadi ka kotloloho Setaele e ka ba se hhalosang le puo ya bonono, se phephetsang maikutlo a babadi Atikeleng ho kenyelletswe mabitso, dibaka, dinako, maemo le dintlhha dife feela tse ka kenyelletswang Atikile e tsosolose le ho tshwarella thahasello ya mmadi ho bala atikile ho fihla qetellong 	<ul style="list-style-type: none"> Diqotso ho tswa bathong, diqotso tse tobileng Diratswana tse telele Ho ngola ho hhalosang O ka kopanya puo ya semmuso le eo e seng ya semmuso ho kenyelletswa le dipolelo tsa ka mehla Dipotso tsa bokgeleke/dipotso tse sa hlokeng dikarabo Mantswe a maikutlo Tshebediso ya ditshwantsho le ditthaloso
----------------------------	--	---	--

3. 2. 3 Bolelele ba Ditema bakeng sa Puo ya Lapeng (di lokela ho hlahiswa ke baithuti)

Mosebetsi	Kereite ya 4	Kereite ya 5	Kereite ya 6
Seratswana • Mantswe • Dipolelo	Mantswe a 50 – 60	Mantswe a 60 – 80	Mantswe a 80 – 100
	Dipolelo tse 5 – 6 Diratswana tse 2-3	Dipolelo tse 6 – 8 Diratswana tse 3-5	Dipolelo tse 8 – 10 Diratswana tse 4-6
Ditema tsa boiqapelo tsa molomo, mohl. Boipolelo, ho pheta pale, dipuisano tse kgutshwane	Metsotso e 2	Metsotso e 2	Metsotso e 2-3
Moqoqo	Mantswe a 100 – 120 Diratswana tse 2 - 3	Mantswe a 120 – 140 Diratswana tse 3 - 5	Mantswe a 140 – 150 Diratswana tse 4 - 6
Palekgutshwe, ho kenyelletswe ditshomo	Mantswe a 120 – 140 Diratswana tse 3 - 5	Mantswe a 140 – 160 Diratswana tse 4 - 6	Mantswe a 160 – 170 Diratswana tse 6 - 8
Kgutsufatso	Mantswe a 40 – 50	Mantswe a 50 – 60	Mantswe a 60 – 70
Ditema tse telelele tsa kgo-kahano, mohl. Mangolo	Mmele wa tema, mantswe a 60 – 80	Mantswe a 80 – 100	Mantswe a 100 – 120
Ditema tse kgutshwane	Mantswe a 30 – 40	Mantswe a 40 – 60	Mantswe a 60 – 80
Temakutlwisiso	Mantswe a 150 – 160	Mantswe 160 – 180	Mantswe a 180 – 200
Kgutsufatso	Mantswe a 40 – 50 bakeng sa tema ya mantswe a 230	Mantswe a 50 – 60 bakeng sa tema ya mantswe a 250	Mantswe a 60 – 70 bakeng sa tema ya mantswe a 280

3. 2. 4 Bolelele ba ditema bakeng sa Puo ya Lapeng (tseo baithuti ba lokelang ho di rutwa)

Mosebetsi	Kereite ya 4	Kereite ya 5	Kereite ya 6
Ditema tsa kutlwiso tse telele tse mamelwang, mohl. Pale, diinthaviu, tshantshiso, ditlaleho tsa ditaba	150-200 /ho fihlela metsotsong e 5	200-250 /ho fihlela metsotsong e 5	250-300 /ho fihlela metsotsong e 5
Ditema tsa kutlwiso tse kgutshwane tse mamelwang, mohl. Ditsebiso, ditema tsa tlhahisoleseding, ditaelo, ditshupiso	Mantswe a 60-70 /metsotso e 1-2	Mantswe a 70-80 /metsotso e 1-2	Mantswe a 80-100 /metsotso e 1-2
Temakutlwiso e balwang/ tema e balwang ka botebo	150-200	200-250	250-300

Bolelele ba ditema bakeng sa ho bala ho atolositsweng ha bo a kgethelwa kaha sena se itshetlehile mofuteng wa tema, ho rarananeng ha puo le boemong ba ho bala ba baithuti.

3. 2. 5 Tlotlontswe e lokelang ho fihlellwa ke baithuti ba Puo ya Lapeng

	Kotara	1	2	3	4
Tlotlontswe Mantswe a buuwang kamehla	Kereite ya 4	1700–2500	1850–3000	2000–3500	3500–4000
	Kereite ya 5	2400–4000	2700–4250	3000–4500	4500–5000
	Kereite ya 6	3500–5000	3700–5250	4000–5500	5500–6000
Tlotlontswe e balwang (mantswe a matjha)	Kereite ya 4	800–1900 (75–250)	900–2200 (75–250)	1000–2500 (75–250)	2500–3000 (75–250)
	Kereite ya 5	1500–3000	1750–3300	2000–3500	3500–4000
	Kereite ya 6	2200–3800	2400–4200	2700–4600	3000–5000

3. 3 MERALO YA HO RUTA

Moralo wa thuto o bontsha bonyane ba dikahare tse ka rutwang ka dibeke tse ding le tse ding tse pedi tsa kotara. Tatellano ya dikahare tse boletsweng saekeleng ya dibeke tse pedi ha e a kgethelwa mme nako e fanweng ke te-kanyetso e bontshang hore ho lokela ho nka nako e kae ho ruta dikahare. Matitjhere a lokela ho iketsetsa moralo wa ho ruta ho tswa dibukeng/dibukakgakollong/thektsbukung le mehlodi e meng loketseng ho ruta dikahare saekeleng ya dibeke tse pedi ba sebedisa tatellano le lebelo le lokelang. Dikahare tseo ho fanweng ka tsona saekeleng ya dibeke tse pedi ke ditema/mesebetsi ya bohlokwa ya bokgoni le mawa tsa sehlooho tseo baithuti ba di hlokang ho ntshetsa pele.

3. 3. 1 Kamoo ditema di hokelanang ka teng saekeleng ya dibeke tse pedi

Ditema tse fapaneng di sebedisitswe e le motheo wa ho rala saekele ya ho ruta ya dibeke tse pedi. Di kgethilwe hodima motheo wa kamoo di hokahanang kateng ho bopa uniti e hokahaneng, mohlala, baithuti ba tla mamela pale ebe ba a e bala. Ba tla kotjwa ho ngola tlhaloso ya sebaka kapa ya motho ya molomo e kgutshwane (e tla hokela paleng) kapa ba ka kotjwa ho ngolla mophetwa wa pale lengolo. Kgetha mookotaba bakeng sa saekele ka nngwe ya dibeke tse pedi e tla etsa hore o kgone ho hokela mesebetsi ka katileho. Lebaka la ho sebedisa meokotaba ke ho etsa hore ho kgonwe ho sebedisa tlottlontswe le dibopeho tsa puo hape kgafetsa maemong a utlwahalang.

3. 3. 2 Kamoo ditema/mesebetsi e lokodisitsweng ka teng saekeleng ya dibeke tse pedi

Ditema ha di a lokela ho rutwa ka tatellano e ikgethileng. Hangata, ho lokela ho ba le mosebetsi/tema ya ho mamela le ho bua bakeng sa ho lokisetsa mosebetsi wa ho bala le ho ngola. Ka nako e nngwe, mosebetsi wa ho mamela le ho bua o lokela ho ntshwa temeng e balwang. Baithuti ba lokela ho sebetsa ka mefuta e fapaneng ya ditema ka molomo le ka ho bala, pele ba ka kotjwa ho di ngola. Hangata, tema e tllang ho mamelwa, mohl. pale kapa tlaleho ya ditaba e tla fapanana le ho ba boemong bo phahameng ho feta eo baithuti ba tllang ho e bala. Sena ke hobane bokgoni ba bona ba ho mamela bo tswetse pele haholo ho feta ba ho bala.

3.3.3 Mefuta ya ditema tse kgethilweng le tse kgothaleditsweng

Ho na le mefuta ya ditema tse kgethilweng tse lokelang ho rutwa saekeleng e nngwe le e nngwe ya dibeke tse pedi. Tsena di totobaditswe moralong wa thuto mme di lokela ho ba teng bukeng e kgethilweng. Hangata, ha ho mofuta o ikgethileng wa pale o kgethilweng. Dikgetho di ka etswa ho tswa dipaleng tse teng, tse fapaneng tsa sejwalejwale, tsa boinahanelo (mohl. Tsa mahlale), dipale tsa nalane (mohl. Dibayokerifi) mmoho le dipale tsa seholoholo (ditshomo tsa bosatsejweng, tsa bahale le tsa diphoofolo tse rutang ka boitshwaro). Ho ntse ho le jwalo le ka dithothokiso le ditshwantshiso.

Ho boetse ho na le karolo e bitswang “boikgopotso ba ditema tse badilweng nakong ya ho bala ka bonnotshi kapa ka bobedi”. Tsena e tla ba ditema tse kgethilweng dibukeng mme di tla tshehetsta ditema tse badilweng karolong ya tse kgethilweng. E ka nna ya eba mofuta o le mong wa tema(ho hatella kutlwisiso ya sebopetho sa tema) kapa tse fapaneng(ho tsosolosa tjantjello le ho atolosa bokgoni bo fapaneng ba ho bala). Kahohlehohle, ho bala hona ho tlat-selleditsweng ho lokela ho amana le dihlooho le meokotaba tse/e kgethilweng saekeleng eo ya dibeke tse pedi. Sena se bohlokwa haholo kaha se momahanya tsebo le kutlwisiso ya moithuti ya tlottlontswe le dikgopolole tse amanang le sehlooho puong ya tlatsetso ya pele.

3. 3. 4 Palo ya ditema tsa sehlooho saekeleng ya dibeke tse pedi

Karolong e qalang ya selemo, hangata ho na le mofuta o le mong wa tema kapa mosebetsi o le mong saekeleng ya dibeke tse pedi. Hamorao ho tla ba le tse pedi, ha ka nako tse ding e tla ba mefuta e meraro ya ditema saekeleng ya dibeke tse pedi. Ruta mefuta ena ya ditema mmoho le mesebetsi e emanang le tsona o ntse o hopola hore baithuti ba tla di rutwa makgetlo a itseng hara selemo.

3.3.5 Kamooo Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo di rutwang ka teng

Dikahare tsa karolo ya “Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo” di nkilwe mefuteng ya ditema e kgethilweng tlaza dihlooho tsa ho mamela le ho bua, ho bala le ho boha, le ho ngola le ho nehelana mme ka tlwaelo di tla tse-pamisetswa maikutlo nakong ya ho sebetsa ka ditema le nakong e abetsweng ho mamela le ho bua, ho bala, le ho ngola, mohl. Ha ho etswa pale, ka tlwaelo baithuti ba tla sebedisa lekgatthe lefetile mme ba tla bala ditema tse sebedisang lekgatthe lena. Leha ho le jwalo, ho bohlokwa hape hore ho etswe mesebetsi e tsepamisitseng maikutlo sebopethong se itseng sa puo maemong. Kgetha dikarolo ho “Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo” ho ruta baithuti puo e hlahellang ka tlwaelo mofuteng wa tema e tobilweng le ka tokodiso e tshehetsang katamelo ya tlwaelo, e utlwahalang boithutong ba puo. Ha se dikarolo kaofela tse lokelang ho rutwa saekeleng eo e fanweng, empa nnetafatsa hore dikarolo tsohle tse boletseng tjhebokakaretsong di be di rutilwe mafelong a selemo.

Rala mesebetsi e utlwahalang ho baithuti mme e amane le tema eo ba ithutang yona saekeleng ya dibeke tse pedi. Mesebetsi e mengata ya mofuta ona e lokela ho etswa ha baithuti ba hatela pele ho tlaha kereiting ya 4 ho fihla ho ya 6. Kgetha ka hloko hore na ke melao efe eo o e halo setsang baithuti mme o se halo se mengata. Baithuti ba puo ya tlatsenso ya pele ba ithuta puo ka ho hlahiwa ho yona le ho e sebedisa kgafetsa. Boikwetliso sebopethong le melawaneng ya puo di tla ntlatfatsa bokgoni bona. Ho ruta ho lokela ho hokela bokgoni le sebopethong tsohle tsa puo jwalo kaha di momahane. Tsena tsohle di lokela ho rutwa maemong a itseng. Leha ho le jwalo, hlokomela hore ho boetse ho na le nako e ikgethileng e abetsweng ho rutwa ha semmuso ya Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo.

3.4 DIKAHARE LE MERALO YA THUTO BAKENG SA SESOTHO PUO YA LAPENG

KEREITE YA 4 SESOTHO PUO YA LAPENG

KEREITE YA 4 KOTARA YA 1		HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALALE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
BOKGONI	<p>Ho mamela palekgutshwe Tema ho tswa bukeng kapa faeleng ya titjhere ya mohlodi</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e leleklang: • Ho akanya • Ho hlwaya baphetwa • Ho ikgoptsia nthha ya sehlooho • Ho arabu dipotsa tsa molomo <p>Ho pheta pale hape</p> <ul style="list-style-type: none"> Pheta diketsahalo hape ka thahlamano e nepahetseng Bolela mabitsiso a baphetwa ka nepo <p>BEKE YA 1-2</p>	<p>Ho balale palekgutshwe Tema ho tswa bukeng kapa faeleng ya titjhere ya mohlodi</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: ho lepa ka sehlooho le ka ditshwantsho Sebedisa mawa a ho bala: ho lepa, ho sebedisa medium le ditemoso tsa maemo Buisana ka tlottonswe e njija e tswang temeng e badiweng Hlwaya le ho hlahisa maikutlo ka moral/poloto le baphetwa Fana le ho hlalosa maikutlo a hae ka tema <p>Ho sheba hape tema e badilweng ka boikemelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Balla hodimo ka qapodiso le sekgahlia tse hiakileng Sebedisa bukantswe/dikshenare 	<p>Ho ngola pale e itshetlehileng boiphihlelong ba hae/diketsahalong sehlooho</p> <ul style="list-style-type: none"> Kgetha dikahare tse loketseng sehlooho Sebedisa sebopheho sa pale e le foreime Kenyelletsa baphetwa Sebedisa thutapuo, mopeleto le matshwao a puo ka nepo Sebedisa tlottonswe e batsi e amanang le sehlooho Iketseise bukantswe <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho etsa moral/Boitokisetso ba ho ngola Ho ngola mekgwaritso Ho boelatsa mosebetsi Pheta pale hape kapa mepholo ya sehlooho ka dipolelo tse 3 ho isa ho tse 5 Hlahisa maikutlo ka ho arabela tema e badiweng Ho e amanya le bophelo ba hae 	<p>Mosebetsi wa boemo ba lentswe: mabitsohohle, mabitsobitso, bonngwe le bongata</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: dipolelonolo</p> <p>Mopeleto le matshwao a puo: kgutlo, dithaku tse kgolo le tse nyane</p>	

KEREITE YA 4 KOTARA YA 1				
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
	<p>Ho mamela thothokiso kapa pina</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e leleklang: kakanyo Ho ikgopotsa ntsha ya seholoho Ho buisana ka ntsha ya seholoho Ho amahanya le boitemohelo ba hae Ho qolla raeme le morethetho Ho ntsha maikutlo a sususmediisweng ke thothokiso <p>BEKE YA 3-4</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho bina dipina/mela e kgethiliweng 	<p>Ho bala thothokiso/pina</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Buisana ka dintitha tsa seholoho Ho ntsha maikutlo a qholoditsweng ke pina Qolla morethetho le raeme le tshusumetso ya tsona Ho qhaqholla mantswe ho a etsa dinoko e le ho uttwisisa morethetho <p>Ho sheba hape tema e badilweng ka boikemelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Pheta pale hape kapa dintitha tsa seholoho ka dipolelo tse 3-5 Ho bonitsha maikutlo ka tema e badilweng 	<p>Ho ngola thothokiso /pina e bonolo</p> <ul style="list-style-type: none"> Kgetha dikahare tse loketseng Sebedisa sebopheho/moraloo o loketseng Ho etsa moraloo, ho ngola mekgwaritso le ho boeletsa pina Sebedisa morethetho le raeme e loketseng Sebedisa tsebo ya dinoko ho bopa morethetho wa tema Rekota mantswe le meeeloo ya teng bukantsweng ya hao <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho etsa moraloo/Boitokisetso ba ho ngola Ho ngola mekgwaritso Ho boeletsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntlatfatso Ho hlaola diphoso, le Ho nehelana 	<p>Mosebetsi o boemong ba lenswe: mabitsogoboka</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: dipolelonolo</p> <p>Moelolo wa lenswe</p> <p>Morethetho, maadiinngwa/melata</p> <p>Mopelelo le matshwao a puo: kgutlo, feelwana</p>

KEREITE YA 4 KOTARA YA 1				
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
	<p>Ho mamele pale mohl. ditshomo (tsa bosatsejweng kapa tsa bahale)</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Tijhere ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e lelekelaeng: kakanyo Ho hlwaya poloto, baphetwa le tikolo Ho buisana ka molaetsa wa seholoho Ho arabu dipotsa tsa molomo <p>BEKE YA 5-6</p> <p>Ho pheta pale hape</p> <ul style="list-style-type: none"> Pheta diketsahalo hape ka thhahlamano e nepahetseng Bolela mabitso a baphetwa ka nepo Ntsha maikutto le mehopolo 	<p>Ho bala pale mohl. ditshomo (tsa bosatsejweng kapa tsa bahale)</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Tijhere ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: lepa ka seholoho le ka dishwantsho Sebedisa mawa a ho bala: ho lepa, tshebediso ya ditemoso tsa maemo ho fumana moelelo Buisana ka poloto, baphetwa ba seholoho le tikolo Buisana ka molaetsa Hlasisa maikutto le mehopolo ya hae ka tema Etsa phapang pakeng tsa diketsahalo tsa nnete le tseo e seng tsa nnete <p>Ho sheba hape teme e badilweng ka bolkemelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Amanya le bophelo ba hae 	<p>Ho ngola pale/(tsromo mohl. ya bosatsejweng/ya bahale)</p> <ul style="list-style-type: none"> Etsa sebopheho (qalo, bohare le phethelo) poloto, baphetwa le tikolo Sebedisa puo ka boinahanelo haholoholo tlotontswe e fapaneng Sebedisa thutapuo loketseng, mopelelo le matshwao a puo Rekota manswe le meeleo ya teng bukantsweng ya hao <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho etsa moral/o/Boitokisetso ba ho ngola Ho ngola mokgwaritso Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntlatso Ho haola diphoso, le Ho nehelana 	<p>Mosebetsi o boemong ba lentswe:</p> <p>seholgwapele, motso le seholgyanithao</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo:</p> <p>Polelonolo, polelomararane</p> <p>Moelolo wa lentswe:</p> <p>Dikapolelo/maelana, maele</p> <p>Matshwao a puo: kgutlo, feelwane, feelo ; kgutlwana</p>

KEREITE YA 4 KOTARA YA 1			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
	<p>Ho mamela le ho buisana ka tema ya ditaelo, mohl. resepe</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e leleklang: Ho akanya Ho ikgopotsa tsamaiso Qolla makgetha a tema ya ditaelo Ho eellwa dihoooho tsa bohlokwa Fana ka ditaelo tse hlakileng, mohl. O ka etsa kop i ya tee jwang? Etsa dinoutsu le ho sebedisa ditaelo tseo o di badileng Botsa dipots o ho hlakisa Bua ka ho hlaka ha ditaelo <p>BEKE YA 7-8</p>	<p>Ho bala tema ya ditaelo</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Tijhere ya Melodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: lepa ka sehlooho le ditshwantsho Sebedisa mawa a ho bala: mohl. ho lepa, ditemoso tsa maemo Buisana ka dintitha tse ikgethileng tsa fema Buisana ka thahlamano ya ditaelo Etsa dinoutsu le ho sebedisa ditaelo tseo o di badileng Botsa dipots o ho hlakisa Bua ka ho hlaka ha ditaelo 	<p>Ho ngola ditaelo. Mohl. Ho etsa kop i ya tee</p> <ul style="list-style-type: none"> Fana ka disbediswa Sebedisa dintitha tse ikgethileng ka nepo Sebedisa thahlamano e nepahetseng Sebedisa sebopheho sa taelo sa leetsi Sebedisa sebopheho le moralo tse nepahetseng Rekota mantsw e le meeletlo ya ona bukantsweng ya hae Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola Ho etsa moralo/Boitokisetso ba ho ngola Ho ngola mokgwariitso Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntifatso Ho hlaola diphosoo, le Ho nehelana

KEREITE YA 4 KOTARA YA 1

BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
BEKE YA 9-10	<p>Mamele le ho buisa ka diketsahalo tsa letsatsi tse tswang atikeleng ya makasine kapa ya koranta</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e leleklang: Ho akanya Ho namela bakeng dintitha tse ikgethileng Qolla molaetsa wa sehlooho O amahanye le bophelo ba hao Buisana ka mohopolo wa sehlooho le dintitha tse ikgethileng Sebedisa thhahisoledsing ho tswa temeng bakeng sa ho arabeia dipotsa Buisana ka makgabane a phedisanoo, a boitshwaro le a setso temeng Nka karolo dipuisanong Fana ka puo e hophisitsweng 	<p>Ho bala tema ya tlhahisoledsing, mohl. atikile ya ditaba</p> <p>Tema ho tswa bulkeng kapa Faeleng ya Tijhere ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: ho akanya ka sehlooho le ditshwantisho Ho sebedisa mawa a ho bala, mohl. ho etsa diakanyo, ho sebedisa ditemosa tsa maemo ho fumana moelilo, ho okoa bakeng sa ho fumana nthha e akaretsang Buisana sehlooho Sebedisa tlhahisoledsing ho tswa temeng bakeng sa ho arabeia dipotsa Buisana ka makgabane a phedisanoo, a boitshwaro le a setso temeng Nka karolo dipuisanong Fana ka puo e hophisitsweng 	<p>Ho ngola tlaleho ya ditaba tse itshetlhileng ka bophelo ba hao/ diketsahalo</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa dihlooho, ka mel, ka ntsheitsa pele seratswana, dikarabo ho, Eng, Ho kae, Neng, le Hobaneng /Jwang Kgetha dikahare tse loketseng Sebedisa foreimi e loketseng Ngola sehlooho Latelanya diketsahalo ka nepo Sebedisa tloltontswe e loketseng Sebedisa thutapuo e nepahetseng loketseng, mopeleto le matshwao a puo loketseng Mopeleto o nepahetseng o sebedisa bukantswe <p>Ho sheba hape tema e badiliweng ka boikemelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Pheta hape pale kapa mohopolo wa sehlooho ka dipolelo tse 3 ho isa ho 5 Hlahisa malikutlo ka ho arabela tema e badiliweng 	<p>Mosebetsi o boemong ba lentswe: Bongata (dihlongwapele tsa mabitso)</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: dipotelonolo, disetamente, dipotsa,</p> <p>Moelelo wa mantswwe: malatodi,</p> <p>Mopeleto le matshwao a puo:</p> <p>Letshwao la potso, lekgotsi, tshebediso ya bulkantswe</p>

KEREITE YA 4 KOTARA YA 2			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
Mamela ditdaleho tsa boemo ba lehodimo Tema ho tswa bulkeng kapa Faeleng ya Titjhere ya Mehodi (FTM) • Mesebetsi e lelekeling: • dikakanyo • Mamela dinthia tse ikgethiling • Buisana ka molemo wa thahisolededing • Amahanya thahisolededing le bophelo ba hae • Buisana ka ditlamorao tse ka bang teng bathong • Bapisa maemo dibakeng tse fapaneng, bontsha dibakat tse ratwang ka mabaka • Nka karolo dipuisanong, fana ka mabaka bakeng sa nthakemo ya hao • Qolla makgetha a tlaheho ya tsa boemo ba lehodimo: rejitara le mofuta wa puo e sebedisitsweng • Sebedisa mawa a ho fapanyetsana ho buisana ka katieho dihlopheng	Ho balala tema ya thahisolededing e nang le ditshwantsho mohl. ditjhate/dimmapa Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhere ya Mehodi (FTM) <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala lepa ka sehlooho le ditshwantsho Sebedisa mawa a ho bala mohl. okola ka hodimo, teba bakeng sa dinthia Bontsha ka moo tema e hlophitsweng ka teng Bapisa diphapang le tse tshwanang dibakeng tse fapaneng Bala tema ya thahisolededing e nang le ditshwantsho, mohl. Mmappa ratwang ka mabaka Sebedisa bukantswe ho lekola tlotlontswe e njha Nka karolo dipuisanong, fana ka mabaka bakeng sa nthakemo ya hao Qolla makgetha a tlaheho ya tsa boemo ba lehodimo: rejitara le mofuta wa puo e sebedisitsweng Sebedisa mawa a ho fapanyetsana ho buisana ka katieho dihlopheng 	Ho ngola tema ya thahisolededing. Mohl. – tjhate ya boemo ba lehodimo <ul style="list-style-type: none"> Hlophisa tlhahisolededing ka tlahlamano Kenyelletsia dinthia tse ikgethiling tshefetsang ho bopa diratswana se momahaneng Rala ditshwantsho tse loketseng mohl. ditjhate/dipapetta, dimmapa Sebedisa thutapuo, mopeleto le matshwao a puo a loketseng Sebedisa tloltontswe e loketseng Ngola manswe I e meeeloo ya ona ka hara bukantswe eo a iketsedsitseng yona Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola: <ul style="list-style-type: none"> Ho etsa moralo Boitokisetso ba ho ngola Ho ngola mokgwaritso Ho boeletsa Ho bala hape bakeng sa ntifatso Ho hlaola diphosho le Ho nehelana 	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO Mosebetsi o boemong ba lentswe: makgethi, Mosebetsi o boemong ba polelo: lekgatthe lefetie, lekgatthe lettlang

KEREITE YA 4 KOTARA YA 2			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
BEKE YA 3 - 4	<p>Ho mamele le ho buisana ka palekgutshwe</p> <p>Tema tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehlodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e leleklang: ho alkanya Qolla mehopolo ya seholoho le dinthla tse ikgethileng Buisana ka poloto, tikolohlo le baphetwa E amahanye le bophelo ba hao Buisana le ho fana ka maikutto Nka karolo puisanong ya seholopho, mohl. Dinthong tse amanang le pale Botsa dipotso tse loketseng Fana ka tlaleho Tsepama dipuisanong 	<p>Ho bala palekgutshwe</p> <p>Pele ho ho bala: lepa ka seholoho le ka ditshwantsho</p> <ul style="list-style-type: none"> Hlwaya le ho bua ka mophetwa wa seholoho, dipoloto le tikolohlo (sebaka le nako) Sebedisa mawa a ho bala: tshebediso ya ho lepa le dikakanyo, sebedisa ditemoso tsa maemo le modumo Buisana ka mophetwa o kenyelletsa seo mophetwa a se buang kapa a se etsang le seo baphetwa ba bang ba se buang ka yena kapa seo ba se etsang ho yena Etsa dikakanyo tsa mabaka a diketso paleng Fana le ho halosa maikutto a hae le mehopolo ka tema Buisana ka tlotiontswe e njiba e tswang temeng e badilweng Sebedisa bukantswe 	<p>Ho ngola tihaloso ya mophetwa kapa sebapadi</p> <ul style="list-style-type: none"> Fana ka dinthla tse ikgethileng Sebedisa potelo ya seholoho le tse e tshehetsang ho bopa diratswana tse momahaneng Sebedisa tlotiontswe e fapaneng a kenyelletsa mahilosomngwe, malatodi le makgethi Sebedisa bukantswe ho sheba mopeleto le moelego wa mantswe <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho lahlela mehopolo ka tshebediso ya dimmappa tsa monahano Ho hlahisa mokgwaritso wa pele Ho bala hape bakeng sa ntifatso Ho hlaola diphoso, le Ho ngola mokgwaritso wa ho qetela

KEREITE YA 4 KOTARA YA 2			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
	<p>Ho mamele le ho buisana ka dipale tsa bosatswejweng /tsa bosakgolweheng/ (tsa bahale</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehlodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e leleklang: ho akanya Hlwaya mohopolo wa sehlooho, poloto, tiokloho le baphetwa ba pale eo e seng ya mete Fapanya pakeng tsa diketsahalo tseo e leng tsa mete le tseo eseng tsa mete <p>BEKE YA 5-6</p> <ul style="list-style-type: none"> Nka karolo dipuisanong, ho tshehetsha nthakemo ya hao Araba ka boimamelo ho dinttha le mehopolo Fana ka tlaleho Fana ka tlaleho e nang le tekatekano le ho aha e mabapi le: poloto, mookotaba, tikolocho. 	<p>Ho bala dipale tsa bosatswejweng/ tsa bosakgolweheng /tsa bahale</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehlodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala lepa ka sehlooho le ka dishwantsho Sebedisa mawa a ho bala: ho okola ka hodimo le ho teba Hlwaya mme o ntshe maikutlo ka poloto, tikoloho le baphetwa Fana ka mabaka a diketso tsa baphetwa Utwisisa tlotiontswe Hlwaya mohopolo wa sehlooho le e o tshehetshang Araba ka boimamelo ho dinttha le mehopolo Fana ka tlaleho Fana ka tlaleho e nang le tekatekano le ho aha e mabapi le: poloto, mookotaba, tikolocho. <p>Ho ikgopotsa ka tema e badilweng ka boikemelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Pheta hape pale kapa mohopolo wa sehlooho ka dipolelo tse 3 ho isa ho tse 5 Hlahisa maikutlo ka ho arabela tema e badilweng 	<p>Ho ngola pale ya bosatswejweng/ya bosakgolweheng /ya bahale</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa diphoofolo e le baphetwa Kgetha dikahare tse loketseng bakeng sa sehlooho Sebedisa sebopheho sa pale le foreime Sebedisa sehlooho le dipolelo tse tshehetshang ho bopa diratswana tse momahaneng Hokela diratswana o sebedisa mantswae a kopanyang le dipolelwana Sebedisa tlotiontswe e tapaneng, mopelelo, matshwao a puo le dibaka pakeng tsa diratswana Sebedisa bukantswe ho sheba mopelelo le moeletlo wa manswe Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola ya dimmapa tsa monahano Ho hlahisa mokgwaritso wa pele Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntifatso Ho hlaola diphos, le Ho ngola mokgwaritso wa ho qetela

KEREITE YA 4 KOTARA YA 2			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
	<p>Ho mamele le ho phetha dtaelo mohl. Diressope /dtaelo bakeng sa ho etsa ho hong</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhere ya Mehlodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e lelelekkelang: <ul style="list-style-type: none"> ho akanya Hopola tsamaiso Qolla makgetha a tema ya dtaelo Ngola dihlooho tsa boholokwa Fana ka dtaelo tse hlakileng, mohl. Ka ho re ka etsa bohobe jwang Etsa dimoutsu mm e sebedise dtaelo tseo o di badilleng Botsa dipotso bakeng sa thakisetsa Bua ka ho hlaka ha dtaelo <p>Mamele le ho fana ka dtaelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Mamele bakeng sa dinttha tse ikgethileng Sebedisa dinttha tseo ka tsepamo Sebedisa sebopheho se nepahetseng sa puo 	<p>Ho bala tema ya taelo</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhere ya Mehlodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala lepa ka seholoo le ka ditshwantisho Sebedisa mawa a ho bala: ho lepa le ditemoso tsa maemo Buisana ka dinttha tse ikgethileng tsa tema Buisana ka thahlamano ya dtaelo Sebedisa bukantswe ho lekola mopeleto le moeleo wa mantswe Etsa dimoutsu mm e sebedise dtaelo tseo o di badilleng Botsa dipotso bakeng sa thakisetsa Bua ka ho hlaka ha dtaelo <p>Mamele le ho fana ka dtaelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Mamele bakeng sa dinttha tse ikgethileng Sebedisa dinttha tseo ka tsepamo Sebedisa sebopheho se nepahetseng sa puo 	<p>HO ngola tema ya dtaelo. Mohl. Ho etsa bohobe</p> <ul style="list-style-type: none"> Kgethela dikahare tse loketseng seholoo Sebedisa sebopheho se loketseng e le foreime Lokodisa thahisoleseding Sebedisa seholoo le dipolelo tse tshehetsang ho bopa diratswana tse momahaneng Sebedisa thutapuo, mopeleto, le matshwao a puo a loketseng Nehelana ka mosebetsi o makgethe o sebedisa dihlooho, dibaka pakeng tsa diratswana Rekota mantswe le meeleo ya ona bukantsweng ya hao <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho etsa moralo/Boitokisetsa ba ho ngola Ho ngola mekgwaritso Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntifatso Ho hlaola diphoso, le Ho nehelana
BEKE YA 7-8			TEKANYETSO
			BEKE YA 9-10

BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESE-BETSI YA MOLOMO)	KEREITE YA 4 KOTARA YA 3		
		HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIPOEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
	Ho mamela padi Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Melodi (FTM) • Mesebetsi e leleklang: ho akanya - Ho mamela diqotsotso ho tswa padding - Ho mamela bakeng sa dinthha tse ikgethileng - Ho qolla molaetsa wa sehlooho - Ho amahanya le bophelo ba hao - Buisana ka mehopolo ya sehlooho le dinthha tse ikgethang - Sebedisa thahisoledding ho tswa temeng bakeng sa ho araba dipotsotso • Buisana ka makgabane a boholokwa a phedisano, boitshwaro le botjhaba temeng BEKE YA 1 - 2	Ho bala padi Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Melodi (FTM) Pele ho ho bala: lepa ka sehlooho le ka ditshwantsho • ho hlaosa molaetsa • Sebedisa mawa a ho bala mohl. okola ka hodimo bakeng sa mohopolo o akaretsang, tiodisa mahlo bakeng sa dintlhia tse itseng, etsa dikakanyo, sebedisa ditemoso tsa maemo ho fumana moelego • Hlaosa malkutlo ka tema o fana ka mabaka • Buissanang ka baphetwa, poloto, tikololo • Sebedisa bukantswe ho lekola mopeleto le moelego wa mantswe Ho ikgopotsa tema e badilweng ka boikemelo Ho ba le seabo dipuisanong tsa sehlopha	Ho ngola diketsahalo tsa dayari/bukatsatsi • Sebedisa sebopheho se nepahetseng • Kgetha dikahare tse loketseng sehlooho • Sebedisa mantswe a bontshang malkutlo • Sebedisa phetelo ka motho wa pele • Sebedisa sebopheho se loketseng e le foreime • Sebedisa sehlooho le dipolelo tse se tshehetsang ho bopa diratswana tse momahaneng • Sebedisa thutapuo, mopeleto, matshwao a puo le dibaka dipakeng tsa diratswana ka tshwanelo • Rekota mantswe le meeleo ya ona bukantsweng ya haе Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola • Fana ka sebaka dipuisanong • Ho se tswe lekoteng • Botsa dipotsotso tse motjheng • Ntshetsa puisano pele • Arabela mehopolong ya ba bang ka kutiwisiso le ka tihompho	Mosebetsi o boemong ba lenswe: lehalosi la mokgwa Mosebetsi o boemong ba polelo: polelo mararane Moelolo wa lenswe: lenswe le leng bakeng sa polelo

KEREITE YA 4 KOTARA YA 3			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESE-BETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
BEKE YA 3-4	<p>Ho mamela le ho buisana ka tema ya thahisoleding Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhere ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e leleklang: ho akanya Buisana ka dinttha tse ikgethileng Botsa dipotso bakeng sa ho fumana thahisoleding Ho mamela le ho araba ka tshwanelo Araba dipotso tsa molomo E amahanye le tsa bophelo ba hao 	<p>Ho bala tema ya thahisoleding mohl. ka ditaba tsa phedisano Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhere ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: lepa ka seholoo le ka ditshwantsho Sebedisa mawa a ho bala, mohl. Okola, tlodisa mahlo Bala mehloding e mekgutshwanyane e ngotsweng Fumana thahisoleding mehloding e fapaneng Kgetha mehopolo e loketseng Hlwaya dipheo tse fapaneng tsa tema 	<p>Ho ngola diratsvana tse hilasang (diratsvana tse 2)</p> <ul style="list-style-type: none"> Kgetha dikahare tse loketseng seholoo Sebedisa sebopheo se loketseng e le foreime Sebedisa seholoo le dipolelo tse tshehetsang ho bopa diratsvana tse momahaneng(diratsvana tse 2) Etsa dithusathuto tsa pono bakeng sa nehelano Sebedisa bukantswe ho sheba mopelelo le meeelolo ya mantswe <p>Ho ikgopotsa ka tema e badilweng ka boikemelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Hlwaya le ho buisana ka makgabane a bohlokwa a tema Bapisa dibuka/ditema tse badiliweng

KEREITE YA 4 KOTARA YA 3				
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESE-BETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
	<p>Ho mamela dithothokiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e lelekelang: • ho akanya • Ananela le ho arabela tshusumetsong ya modumo e tsosolswang ke thothokiso • Buisana ka mohopolo wa seholooho • E amahanye le bophelo ba hao • Qolla raeme le morethetho le ho bua ka tshusumetsyo ya tsona ho momamedi • Hlahisa maikutto a tsosolswang ke thothokiso • Hlwaya maikutto a teng ka hare ho thothokiso <p>BEKE YA 5-6</p> <p>Ho etsa thothokiso/mela e kgethilihweng</p> <ul style="list-style-type: none"> Kgetha sehalo le maikutto a loketseng dikahare le setaelie sa thothokiso Sebedisa sehalo le dipontsho tse loketseng tsa sefahleho Sebedisa motsamao o loketseng wa mmele, botsitso ba mmele le bokgoni ba ho nelhana, mohl. Laola sekgahta, bophahamo ba lentswe le lebelo 	<p>Ho bal a thothokiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: lepa ka seholooho Hlalosa le ho sekaseka maikutto a tliswang ke tema Qolla morethetho, poeletsya modumo le leetsisa le tshusumetsyo ya tsona Qolla le ho hlalosa papiso, tshwantshiso le mothofatso Sebedisa bukantswe ho lekola moeileo wa mantswe <p>BEKE YA 5-6</p> <p>Ho etsa thothokiso/mela e kgethilihweng</p> <ul style="list-style-type: none"> Kgetha sehalo le maikutto a loketseng dikahare le setaelie sa thothokiso Sebedisa sehalo le dipontsho tse loketseng tsa sefahleho Sebedisa motsamao o loketseng wa mmele, botsitso ba mmele le bokgoni ba ho nelhana, mohl. Laola sekgahta, bophahamo ba lentswe le lebelo 	<p>Ho ngola thothokiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Kgetha dikahare tse loketseng nepahetseng Sebedisa sebopheho se nepahetseng Sebedisa puo ka boinahanelo le ka biqapelo Sebedisa poeletsya modumo, poeletsya modumo ya ditumamoho, poeletsamodumo ya didumannozi Sebedisa tlotiontswe e fapaneng papiso, tshwantshiso, mothofatso Sebedisa puo ya bonono, mohl. Sebedisa morethetho le raeme e loketseng <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho lahlela mehopolo ka tshebediso ya dimmappa tsa monahano Ho hlahisa mokgwaritso wa pele Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntlfatso Ho ngola mokgwaritso wa ho qetela Ho nelhana ka mosebetsi wa ho qetela o makgethe, o balehang 	<p>Mosebetsi o boemong ba lentswe: lehalosi la nako, sebaka</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo:: polelwaniabitso, dipolelonolo</p> <p>Moelolo wa lentswe: ditshwantshiso, papiso, mothofatso, morethetho, raeme</p> <p>Mopelelo le matshwao a puo: Tshebediso ya bukantswe, dikgutsufatso(kenyelletsa le ho reneketsa)</p>

KEREITE YA 4 KOTARA YA 3				
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESE-BETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
	<p>Ho mamela ditema tsa thahisoleding tse nang le ditshwantsho. Mohl. ditjhate/dipapetla/dimmapa</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehlodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e leleklang: ho akanya Mamela bakeng sa dinttha tse ikgeithileng Buisanang ka bohlokwa ba thahisoleding Hlalosa ditshwantsho Amanya thahisoleding le bophelo ba hao <p>BEKE YA 7-8</p>	<p>Ho bal a ditema tsa thahisoleding tse nang le ditshwantsho mohl. Ditjhate/dipapetla/dimmapa</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehlodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: lepa ka seholoho le ditshwantsho Sebedisa mawa a ho bala mohl. ho okola ka hodimo Bala tem a thahisoleding e nang le ditshwantsho, mohl. mmapa Bontsha ka moo tem a e hlophitsweng ka teng Fana ka moelego wa ditshwantsho <p>HO sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Nka karolo dipuisanong, le ho tshehetsa nthakemo ya hao ka mabaka Sebedisa mawa a diphapanyetsano ho fetisa molaetsa ka katleho dihlopheng 	<p>Ho ngola tem a thahisoleding ho tswa papetleng /kerafong/ mmapeng mme o fetisetseng seratswaneng</p> <ul style="list-style-type: none"> Kgetha thahisoleding e loketseng Fetolela thahisoleding ka nepo diratswaneng Hokahanya dipolelo ho seratswana se momahaneng o sebedisa maemedi le makopanyi Sebedisa thutapuo e loketseng, mopelelo le matshwao a puo Sebedisa tlotlomsw e loketseng Sebedisa bukantswe ho lekola mopelelo le moelego wa manswe <p>HO sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho etsa moral/o/Boitokisetso ba ho ngola Ho ngola mekgwaritso Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntiafatso Ho hlaola diphos, le Ho nehelana 	<p>Mosebetsi o boemong ba lentswe: dikutu</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: taelo, makalo</p> <p>Mopelelo le matshwao a puo: kgutiwana, letshwao la makalo</p>

KEREITE YA 4 KOTARA YA 3				
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESE-BETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
BEKE YA 9-10	<p>Ho mamela tshwantshiso ya seyalemoyeng, ya thelevisheneng kapa tema tse ngotsweng</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e leleklang: ho akanya ka sehlooho Pheta tshwantshiso hape ka tlhahlamano Fana ka mabitso a baphetwa ka nepo Mamela dintitha tse ikgethiling Sebedisa dikahare/dintitha ka nepo Hlahisa mehopolo le maikutlo ka tema Sebedisa sebopheho se nepahetseng sa puo <p>Etsa bonketsisane ka ho bapala karolo ya mophetwa</p>	<p>Ho bala tshwantshiso</p> <p>Tema e tswang bukakgakollong kapa Faeling ya Titlhore ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: lepa ka sehlooho Sebedisa mawa a ho bala Buisana ka baphetwa, mohipolo wa sehlooho le tikoloho Hlahisa maikutlo a tsosolloswang ke tema Sebedisa bukantswe ho lekola moelego wa mantswe <p>Ho ikgopotsa ka tema e badilweng ka boikemelo</p>	<p>Ho ngola puisano(dayaloko)</p> <ul style="list-style-type: none"> Kgetha baphetwa ba loketseng Sebedisa sebopheho se nepahetseng Hlophisa puisano ka tlhahlamano Ngola dipolelo o sebedisa puo ya mmui Sebedisa tlotiontswe e fapaneng Sebedisa thutapuo, mopeleto, matshwao a puo mme o siya dikgeo tse loketseng Ngola mantswe le meeelo ya ona bukantsweng ya hae <p>Ho sebedisa tshebediso ya hon gola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho etsa moral/o/Boitokisetso ba ho ngola Ho ngola mokgwariiso Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntlatfatso Ho haola diphoso, le Ho nehelana 	<p>Mosebetsi o boemong ba lenswe: mabitsokgoboka, maemedi a boiketsi, dikutu,</p> <p>Mosebetsi o boemong ba poleo: lehokedi la tumellano ya moetsi le ketso (lehokamoetsi)</p> <p>Mopeleto le matshwao a puo: kgutlo, feelo, kgutlwana, feelwana le letshwao la potso</p>

KEREITE YA 4 KOTARA YA 4			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
	<p>Ho mamela atikele ya lesedinyana/ makasine</p> <p>Tema e ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e lelekelaeng: ho akanya Mamela bakeng sa dinthha tse igethileng Hlwaya molaetsa wa sehlooho O amahanye le bophelo ba hao Buisana ka mohopolo wa sehlooho le nthha e itseng Buisana ka maemo a phedisano, boitshwaro, le makgabane a setso temneng <p>BEKE YA 1-2</p> <p>Ho ba le seabo dipuisanong</p> <ul style="list-style-type: none"> Botsa dipotsa tse loketseng le ho arabela ka toka Bapisa mehopolo ya ha le ya ba bang. Bapisa mehopolo ya hae le ya ba bang Hlompha maikutlo a ba bang Fana ka maikutlo le tlaleho e ahang 	<p>Ho bal a tikitile ya koranta/makasine e hlahisang maemo a phedisano</p> <p>Tema e ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: lepa ka sehlooho le ka ditshwantsho Sebedisa mawa a ho bala Akanya mabaka a diketsahahalo paleng Hlalosa sesosa le sephetho paleng Hlahisa maikutlo ka tema o tshehetsha ka mabaka Buisana ka makgabane paleng Buisana ka kgetho ya mantswe le ditshwantsho Buisana ka maemo a phedisano, boitshwaro, le makgabane a setso temneng <p>BEKE YA 1-2</p> <p>Ho ikigopotsa ditema tse badiliweng ka boikemelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Bapisa dibuka/ditema tse badiliweng Fana ka maikutlo le tlaleho e ahang 	<p>Ho ngola atikile ya koranta/ makasine ka maemo a phedisano</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa dikahare tse loketseng bamamedi le sepheo sa tema Sebedisa foreime Sebedisa puo ka boinahanelo haholo tlottontsw e fapaneng Hokela dipolelo ka seratswana se momahaneng o sebedisa maemedi, makopanyi le matshwao a puo a nepahetseng Hokela diratswana o sebedisa makopanyi le dipolelwana Sebedisa thutapuo, mopelelo le matshwao a puo a loketseng Sebedisa makgathe a fapaneng ntle le ho fetoha Sebedisa bukantswe ho lekola moelego wa mantswe <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Elellwa sebopheo, tshebediso ya puo, sepheo le bamamedi paleng Buisana ka tlottontsw e ntjha ho tswa temeng eo o e badileng Sebedisa bukantswe Ho etsa moral/o/Boitokisetso ba ho ngola Ho ngola mokgwaritso Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntlatfatsa Ho hlaola diphoso, le Ho nehelana

KEREITE YA 4 KOTARA YA 4

BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALALE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDSO YA PUO
	<p>Ho mamela dipalekgutshwe</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Tijhere ya Mehlozi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e lelekelang: ho akanya Mamela le ho amanya le bophelo ba hao Hlwaya dinthha tse ikgethileng Tsepama seholoong hlwaya poloto, tikolo ho le baphetwa Araba dipotsa tsu molomo tse itshethehieng ka pale Pheta pale hape <p>BEKE YA 3-4</p> <p>Ho onka karolo dipuisanong tsa seholpha</p> <ul style="list-style-type: none"> Fanang sebaka sa ho bua Tsepamang seholohong Botsa dipotsa tse loketseng Tswelang pele ka puisano Arabela mehopolong ya ba bang ka kelohloko le thompho Fana ka tlaelego e lekalekanang le ho aha 	<p>Ho bala palekgutshwe</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Tijhere ya Mehlozi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: lepa ka seholoho le ka ditshwantsho Sebedisa mawa a ho bala mohl. ho okola ka hodimo, ho tlodisa mahlo Hlwaya mme o hlahisa maikutlo ka poloto, tikolo ho le baphetwa Fana ka mabaka bakeng sa diketso tsa baphetwa Uthwisia tlotiontswe Hlwaya mohoplo wa seholoho le e e tshehetsang Hlwaya le ho buisana ka makgabane a tema Buisana ka tlotiontswe e njha eo o e badileng Sebedisa bukantswe <p>Ho ikgopotsa ka tema e badilweng ka boikemelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Pheta hape pale kapa mohopolo wa seholoho ka dipolelo tse 3 ho isa ho tse 5 Hlahisa maikutlo ka ho arabela tema e badilweng 	<p>Ho ngola lengolo la setswalla/tlatsa bukatsatsi</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa sebopelo se nepahetseng tse momahaneng Kgetha dikahare tse loketseng bakeng sa seholoho Sebedisa seholoho le dipolelo tse tshethisang ho bopa diratswana tse momahaneng Hokela diratswana o sebedisa makopanyi le dipolelwana Sebedisa tlotiontswe e fapaneng makopanyi le dipolelwana Sebedisa thutapuo, mopelelo le matswhwao a puo a loketseng le dibaka dipakeng tsa diratswana Sebedisa bukantswe ho lekola mopelelo le meeleo ya mantswe mopelelo le meeleo ya mantswe <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho lahlela mehopolo ka tshebediso ya dimmappa tsa monaharno Ho hlahisa mokgwanitso wa pele ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntlatfatsa Ho ngola mokgwanitso wa ho qetela Ho nehelana ka mosebetsi wa ho qetela o makgethe, o balehang, o siilieng sebaka mahareng a diratswana 	<p>Mosebetsi o boemong ba lenswe: mahlaisi a sebaka, makgathe, makopanyi, maemedi(tsepama dikarolong tse seng di entswe)</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: polelwanaabitso</p> <p>Mopelelo le matswhwao a puo: letswhwao la potso, la makalo, dithhaku tse kgolo, ho arola mantswe dipolelong</p>

KEREITE YA 4 KOTARA YA 4				
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
	<p>Ho mamela dipapatso</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Tijihere ya Mehlodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e lelekelang: ho akanya Halosa mme a buisana ka molaetsa ho kenyelletswa le makgabane temeng Buisana ka sebopheho, tshebediso ya puo, sepheo le bamamedi temeng Buisana ka sebopheho, tshebediso ya puo ho kenyelletswa puo e susumetsang le ya maikutlo le tshebediso ya puo ka tsela e bolokehileng <p>Ho ba le seabo dipuisanong tsa sehiophha ka diketsanalo tsa phedisan o tse amanang le dipapatso</p> <ul style="list-style-type: none"> Buisana ka makgabane a phedisano Botsa dipotsa tse loketseng ka ho sebedisa sebopheho sa dipotsa se loketseng mohi. mang, efe, eng, neng, jwang, hobaneng Botsa dipotsa tse loketseng ka ho sebedisa sebopheho sa dipotsa se loketseng mohi. mang, efe, eng, neng, jwang, hobaneng <p>BEKE YA 5 - 6</p>	<p>Ho bala tema ya tlhahisolesding, mohi. papatso</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Tijihere ya Mehlodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Halosa mme o buisana ka molaetsa ho kenyelletswa le makgabane temeng Buisana ka sebopheho, tshebediso ya p, sepheo le boamamedi temeng Buisana ka tshebediso ya puo ho kenyelletswa puo e susumetsang le ya maikutlo le tshebediso ya puo ka tsela e bolokehileng <p>Ho ba le seabo dipuisanong tsa sehiophha ka diketsanalo tsa phedisan o tse amanang le dipapatso</p> <ul style="list-style-type: none"> Botsa dipotsa tse loketseng ka ho sebedisa sebopheho sa dipotsa se loketseng mohi. mang, efe, eng, neng, jwang, hobaneng Botsa dipotsa tse loketseng ka ho sebedisa sebopheho sa dipotsa se loketseng mohi. mang, efe, eng, neng, jwang, hobaneng 	<p>Ho ngola papatso</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa dikahare tse loketseng sepheo le bamamedi Sebedisa ditshwantsho le meralo e loketseng sepheo Sebedisa thutapuo le tlhotlontsw e tse lokentseng Sebedisa puo ka bokgeleke Sebedisa bukantswe ho lekola mopeleto le meeolo ya mantsw e <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho lahleia mehopoloo ka tshebediso ya dimmappa tsu monahano Ho hhahisa mokgwaritso wa pele boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntlatfato Ho ngola mokgwaritso wa ho qetela qetela o makgethe, o balehang fetiswang <p>Ho ikgopotsa ka tema e badilweng ka boikemelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Hhahisa maikutlo ka ho arabela tema e badilweng 	<p>Mosebetsi boemong ba lentswe: makopanyi</p> <p>Mosebetsi boemong ba polelo: makgethi a bonishang papiso mahlaosi</p> <p>Mopeleto le matshwao a puo: lets'hau la makalo, kgutuwana, dithhaku tse nyane le tse kgolo</p>

KEREITE YA 4 KOTARA YA 4			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALALE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
	<p>Ho mamela puisano</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e lelekelang; ho akanya Mamela le ho e amanya le bophelo ba hao Qolla dintitha tse ikgethiling Tsepama seholloong <p>Ho ba le seabo dipuisanong tsa seholpha</p> <ul style="list-style-type: none"> Fanang sebaka sa ho bua Tsepamang seholloong Botsa dipotsa tse loketseng Tswelang pele ka puisano Arabela mehopolong ya ba bang ka kelohloko le thompho Fana ka tlaleho e lekalekanang le ho aha 	<p>Ho bala tshwantshiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: lepa ka seholloho le ka ditshwantsiso Sebedisa mawa a ho bala: ho okola le ho tlodisa mahlo Hlwaya le ho ntsha maikutlo ka poloto Fana ka mabbaka bakeng sa diketsoso Utlwissa tlolontswe Hlwaya mohopolo wa seholloho le dintitha tse o tshehetsang Hlwaya le ho buisana ka makgabane temeng Buisana ka tlottontswe temeng eo o e badileng Sebedisa bukantswe <p>Ho ikgopotsa ka tema e badilweng ka bolkemelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Pheta hape pale kapa mohopolo wa seholloho ka dipolelo tse 3 ho isa ho tse 5 Hlahisa maikutlo ka ho arabela tema e badilweng 	<p>Ho ngola setshwantsho sa sebapadi/mophetwa</p> <ul style="list-style-type: none"> Nahana ka semelo Sebedisa mantsws a hlilosang ho bapisa baphetwa Etsa moralo, mekgwaritso le ho lokisa sengolwa, tsepamiso e be ntlaatsong ya mopeletlo, makgathe le ho hokahanya dipolelo diratswaneng tse momahaneng Bontsha kutlwisiso ya tikoloho, poloto, baphetwa, kgohlano le mookotaba Tshebediso e nepahetseng ya makgathe <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho etsa moralo/Boitokisetso ba ho ngola Ho ngola mekgwaritso Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntlaatsos Ho hlaola diphosoo, le Ho nehelana
BEKE YA 7 - 8			TEKANYETSO E PHETHELANG
	BEKE YA 9-10		

KEREITE YA 5 KOTARA YA 1				
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALALE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
	<p>Ho mamela pale</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhere ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e letekelang: ho akanya Hlwaya mehopolo ya seholoho le dinthha tse ikgethieng Amanya le bophelo ba hae Buisana mme o fana ka maikutlo Ba le seabo dipuisanong tsa seholpha mohl. ka diketsahalo tse amanang le pale Botsa dipotsa tse loketseng Fana ka tlaleho Ntshetsa puisano pele Arabela maikutlong a ba bang ka kelohloko le tlhompho Fana ka sebaka sa ho bua <p>BEKE YA 1-2</p>	<p>Ho bala pale</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhere ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: lepa ka seholoho le ka ditshwantsho Sebedisa mawa a ho bala mohl. etsa dikakanyo, sebedisa medumo le ditemoso tsa maemo Buisana ka tlottontswa e ntja ho tswa temeng Buisana ka mohopolo wa seholoho, poloto, baphewa le tikoloho Hlahisa maikutlo le mehopolo Buisana ka sesosa le sephetho paleng Sebedisa bukantswe ho hodisa tlottontswa Ho ikopotse ka tema e badliweng ka boikemelo Pheta pale hape kapa mehopolo ya seholoho Hlahisa maikutlo ka ho arabela tema e badliweng Amanya le bophelo ba hae Bapisa dibuka/ditema tse badliweng 	<p>Ho ngola pale</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho ngola: bala tekolobojija ya buka mme a buisane ka sebopheho, tshebediso ya puo, sepheo le bamamedi Kgetha dikahare tse loketseng sepheo Sebedisa puo le sebopheho sa tema se loketseng Sebedisa moralo o nepahetseng Ngola polelo ya seholoho o kenyelletsa thahisoleseding e loketseng ho bopa seratsvana se momahaneng Ngola kgutsufatso e kgutshwane Sebedisa diqotsa Etsa dikgothalleitsotso Sebedisa thutapuo, mopeletole matshwao a puo a nepahetseng Sebedisa bukantswe ho bakeng sa mopeletlo le ho hodisa tlottontswa Sebedisa makgathe <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho lahela mehopolo ka tshebediso ya dimmapa tsa monahano Ho hlahisa mokgwaritso wa pele Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntlatfato Ho ngola mokgwaritso wa ho qetela Ho nehelana ka mosebetsi wa ho qetela o makgathe, o balehang 	<p>Mosebetsi o boemong ba lenswe: mabitsobitso, mabitsohokwa</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: lekgathe lephethi</p> <p>Moelolo wa lenswe:</p> <p>Mopeletlo le matshwao a puo: ditsejana/maqotsi, matshwao a potso tshebediso ya bukantswe mahialosonngwe</p>

KEREITE YA 5 KOTARA YA 1				
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALALE HO BOHA	HO NGOLALE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
	<p>Ho mamela le ho buisana ka tema ya thahisoleseding</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Tithere ya Mehlozi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi ya selelekela: ho akanya Ho nka karolo dipuisanong, ho hialosa nthakemo ya hao Hlwaya le ho hialosa sepheo le sephletho Nisha maikutlo ka maemo a bophielo a phedisanano, boishwaro le makgabane a setso Nisha maikutlo le ho tshehetsha nthakemo ya hao ka mabaka Sebedisa mawa a diphapanysantsano ho fetisa molaetsa ka kathlo dihlopheng <p>BEKE YA 3 - 4</p> <p>Ho nelhelana ka puo e sa hlophitswang</p> <ul style="list-style-type: none"> E na le qalo, bohare le qetelo Sebedisa mehpolo ka tsela e hlophitsweng ka tatellano Kgetha puo le setaelae tse loketseng bakeng sa bamamedi le sepheo sebedisa sehalo se loketseng Sebedisa puo e loketseng e bonthshang ka ho sebedisa dikarolo tsa mmelé, tsepamo ya mmelé, mohl. Fetofetola sekgaahlá, bophahamo ba lentswe le lebelo Sebedisa dipontsho tsa serifahleho ka nepo. 	<p>Ho bala tema ya thahisoleseding</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: akanya ka sehlooho le ka ditshwanisho Buisana ka mohopolo wa sehlooho le dintha tse ikgethang Buisana ka kgetho ya ditshwantsho temeng Sebedisa mawa a ho bala, mohl. ho akanya, diemoso tsa maemo Aroelana methopolo le ho fana ka makutlo ka ho akanya Sebedisa mmapa wa monahano/ dinoutsu ho kgutsufatsa thahisoleseding Sebedisa bukantswe barkeng sa kgodiso ya tlolontswé <p>BEKE YA 3 - 4</p> <p>Ho nelhelana ka puo e sa hlophitswang</p> <ul style="list-style-type: none"> E na le qalo, bohare le qetelo Sebedisa mehpolo ka tsela e hlophitsweng ka tatellano Kgetha puo le setaelae tse loketseng bakeng sa bamamedi le sepheo sebedisa sehalo se loketseng Sebedisa puo e loketseng e bonthshang ka ho sebedisa dikarolo tsa mmelé, tsepamo ya mmelé, mohl. Fetofetola sekgaahlá, bophahamo ba lentswe le lebelo Sebedisa dipontsho tsa serifahleho ka nepo. 	<p>Ho ngola tema ya tlhahisoleseding</p> <ul style="list-style-type: none"> Ngola diratswana tse tharo ho isa ho tse nne Sebedisa dikahare tse loketseng bamamedi le sepheo sa tema Fana thahisoleseding e hlakileng Hlophisa dikahare ka tlhahlamano Ngola polelo ya seholloho o kenyelletsa seratswana se momahaneng Hokahanya dipolelo ho bopa seratswana se momahaneng o sebedisa maemedi, makopanyi le matshwao a nepahetseng a puo Sebedisa mefita e fapaneng ya dipolelo Sebedisa thutapuo, mopelelo le matshwao a puo a loketseng <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho lahlela mehopolo ka tshebediso ya dimmpa tsa monahano Ho hlahisa mokgwaritso wa pele Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntlatfato Ho ngola mokgwaritso wa ho qetela Ho nelhelana ka mosebetsi wa ho qetela o makgethe, o balehang 	<p>Mosebetsi o boemong ba lentswé: dihlongwapele, dihlongwanthao</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: lehokamoetsi, lehokamoetsuwa</p> <p>Moelolo wa lentswé: mothofatso, maele le dikapolelo</p>

KEREITE YA 5 KOTARA YA 1			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALALE HO BOHA	HO NGOLALE HO NEHELANA
	<p>Ho mamela le ho arabela atikele ya lesedinyana</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi ya selelekelo: no akanya Mamela bakeng sa dinthla tse ikgethileng Hlwaya molaetsa wa sehlooho Amanya le bophello ba hae Buisana ka mehopolo ya sehlooho le dinthla tse ikgethileng Sebedisa thahisoleding e temeng ho araba dipotsa Buisana ka makgabane a phedisano, boitshwaro le botjhaba temeng Buisana ka dikakanyo le maikemisetso a mongodi Ba le seabo dipuisanong <p>BEKE</p> <p>YA 5 - 6</p>	<p>Ho bala atikele ya lesedinyana ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Tijhere ya Mehlodi</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: lepa ka sehlooho, dinthakgolo, le ho lekola tema Sebedisa mawa a ho bala a fapaneng, mohl. ho okola ka hodimo, ho tlodisa mahlo, o sebedisa tsebo ya pele Ho lepa, a sebedisa ditemoso tsa maemo ho fumana moeile, mme a eisa dikakanyo Hlwaya le ho hlalosa ditshwano le dipapano tsa ho hong Buisana ka tlottonsw e ntjha ho tswa temeng e badilweng Sebedisa bukantswe 	<p>Ho ngola atikele ya lesedinyana.</p> <p>Sebedisa dinthakgolo, mela, diratswana tsa sehlooho, a araba ho mang, eng, kae, neng le hobaneng/jwang</p> <ul style="list-style-type: none"> Kgetha dikahare tse loketseng bamamedi le sepheo sa tema Hokahanya dipolelo ho bopa seratswana se momahaneng a sebedisa maemedi, makopanyi le matshwao a nepahetseng a puo Ho rala, ho etsa mekgwaritsi le ho lokisa dipale ho ya sebopethong sa seratswana (bonyane diratswana tse 3) Sebedisa tlottonsw e batsi e fapaneng, thutapuo, mopelelo le matshwao a puo a loketseng <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho lahlala mehopolo ka tshebediso ya dimmapa tsa monahano Ho hlalisa mokgwaritsi wa pele Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntafatso Ho ngola mokgwaritsi wa ho qetela o makgethe, o balehang

KEREITE YA 5 KOTARA YA 1				
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALALE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
	<p>Ho mamela le ho buisana ka pale mohl. pale ya tshomo (ya bosatsejweng/ya bahale) e tswang bukeng ya padiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e leleklang: ho akanya Hlwaya mohopolo wa seholoho, poloto, malikutlo le baphetwa ba pale ya boiqapelo Etsa phapano dipakeng tsaa diketsahalo tsaa nnete le tseo eseng tsa nnete Ba le seabo dipuisanong, o tshehetsa malikutlo a hao ka mabaka Arabela o bontsha bokelohloko malikutlong le ditlhahisong tsa ba bang Fana ka tlaleho e itekanetseng le e ahang ka: poloto, modkotaba, tikolo <p>BEKE YA 7 - 8</p>	<p>Ho bala pale, mohl. pale ya tshomo (ya bosatsejweng/ya bahale) e tswang bukeng ya padiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa mawa a fapaneng a ho bala: ho okola ka hodimo, ho tlodisa mahlo, ditemoso tsa maemo le tsebo ya pele Hlalosa ka moo mongodi a sebedisang tlottontswa le puo ho hlalosa tikolo ka teng Ho balla hodimo o bala o le mong ka ho hlaka mme o hlahisa makutlo ho seo o se balang Ho ntsha malikutlo ka poloto, mookotaba, tikolo Buisana ka tlottontswa e ntjha eo o e badilieng temeng Sebedisa bukantswe 	<p>Ho ngola pale mohl. pale ya tshomo (ya bosatsejweng/ya bahale)</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa baphetwa ba diphoofolo Bopa poloto, baphetwa le tikolo Kgetha dikahare tse loketseng bamannedi le sepho sa tema Sebedisa puo ya monahano hahololo tlottontswa e fapaneng Hokahanya dipolelo o bopa seratswana se momahaneng o sebedisa maemedi, makopanyi le matshwao a puo a loketseng Sebedisa thutapuo, mopelelo le matshwao a puo a loketseng Ho rala, ho etsa mokgwaritsi le ho lokisa pale Hokahanya dipolelo a bopa diratswana tse momahaneng a sebedisa maemedi, makopanyi le matshwao a puo a nepahetseng <p>Ho ngola tema e halosang/ya phethelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa dikahare tse loketseng Ho se tswe lekoteng Sebedisa tlottontswa e hlalosang hahololo makgethi a batsi Sebedisa puo ya mekgabisopuo mohl, tshwantshanyo, papiso 	<p>Mosebetsi o boemong ba lentswi: dihlongwapele, maemedi</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: moetsi, moetsuwa, lehokamoetsi</p> <p>Moelolo wa mantswe:</p> <p>Mopelelo le matshwao a puo:</p> <p>Tshebediso ya bukantswe, tatelano ya mantswe dipolelong</p>

KEREITE YA 5 KOTARA YA 1				
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALALE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
	<p>Ho mamela thothokiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e lelekelang: ho akanya Ananela le ho arabela maanong a medumo a tsosolloswang ke thothokiso Buisana ka mohopolu wa sehlooho Amanya le bophelo ba hae Hlwaya raeme le morethetho mme o hlahise maikutlo ka tshusumetsu ya tsona ho momamedi Hlahisa maikutlo a tsosolloswang ke thothokiso Hlwaya maikutlo thothokisong <p>BEKE YA 9-10</p> <p>Ho etsa dithothokiso/mela e kgethilweng</p> <ul style="list-style-type: none"> Kgetha sehalo le dipontsho tse loketseng dikahare le setaae sa thothokiso Sebedisa sehalo se loketseng le dipontsho tsa sefahleho Sebedisa dikarolo isa mmeli, tsepamo ya mmeli le bogoni ba ho nehelana ka nepo mohl. a sebedisa lenswe le utiwahlang, o kgefutsa ka tshwanelo o bile o bua ka lebelo le amohelehileng 	<p>Ho bala thothokiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: lepa ka sehlooho Hlwaya raeme, poeletsomodumo le leetsisa le ka moo di amang bamamedi ka teng Hlwaya le ho hlalosa dithwantshiso le dipapiso Buisanang ka tlottontswe e njha ho tswa temeng e badilweng Sebedisa bukantswe <p>BEKE YA 9-10</p> <p>Ho etsa dithothokiso/mela e kgethilweng</p> <ul style="list-style-type: none"> Kgetha sehalo le dipontsho tse loketseng dikahare le setaae sa thothokiso Sebedisa sehalo se loketseng le dipontsho tsa sefahleho Sebedisa dikarolo isa mmeli, tsepamo ya mmeli le bogoni ba ho nehelana ka nepo mohl. a sebedisa lenswe le utiwahlang, o kgefutsa ka tshwanelo o bile o bua ka lebelo le amohelehileng 	<p>Ho ngola thothokiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Kgetha dikahare tse loketseng Sebedisa sebopetho se nepahetseng Sebedisa puo ka bokgeleke Sebedisa poeletsodumamnottshi, poeletsodumammoho Sebedisa tlottontswe e fapaneng Sebedisa puo ya bonono mohl. ditshwantshiso, ditshwantshanyo/dipapiso Sebedisa morethetho le raeme e loketseng 	<p>Mosebetsi o boemong ba lenswe: makpanyi</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: dipenelo, dipolelonolo</p> <p>Moelolo wa mantswe: mothofatso, poeletsamodumo, tshwantshiso, leetsisi, papiso</p> <p>Mopelelo le matshwao a puo: Dithaku tse kgolo le tse nyane, dinoko tsa lentswe, tshebediso ya bukantswe</p>

KEREITE YA 5 KOTARA YA 2			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESE-BETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
	<p>Ho fana le ho latela ditaelo</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehlozi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mamela le ho fana ka nthla e totobetseng Sebedisa tatellano e nepahetseng Botsa dipotsa tse tshwanetseng le ho arabela ka tsela e loketseng Phethisa ditaelo <p>BEKE</p> <p>YA 1 - 2</p>	<p>Ho bala tema e fanang ka ditaelo</p> <p>Tema ho tswa ho bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehlozi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: ho akanya ho tswa seholohong le ditshwantsho Sebedisa mawa a ho bala: kakanyo, ditemoso tsa maemo Buisana ka dintilha tse totobetseng tsa tema Buisana ka tlhahlamano ya ditaelo Phethisa ditaelo/tsamaiso Buisana ka tlottontswe e ntjha eo o e badilieng temeng Sebedisa bukantswe 	<p>Ho ngola ditaelo, mohl. ho hadika mahe</p> <ul style="list-style-type: none"> Kgetha tlhahisoleseding e tshwanetseng Sebedisa dintilha tse ikgethieng ka nepo Sebedisa tatelano e nepahetseng Sebedisa sebopheho se nepahetseng Sebedisa sebopheho sa leetsi se supang taelo Sebedisa thutapuo e loketseng, mopeletlo le matshwao a puo <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho etsa morallo/Boitokisetso ba ho ngola Ho ngola mokgwaritso Ho boeletsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntifatso Ho haola diphoso, le Ho nehelana

KEREITE YA 5 KOTARA YA 2

BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESE-BETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
	<p>Ho ba le seabo ho di-inthaviu ho bokella tlahisoleding</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Melodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Bopa dipotsa tse tshwanetseng ho tataisa ho batia tlahisoleding Nehelana ka tlahisoleding o sebedisa papeta/tjhate/kerapo Sekaseka tlahisoleding Kgutsufatsa tlahisoleding <p>Ho ba le seabo puisanong ya seholpha</p> <p>BEKE YA 3 - 4</p> <ul style="list-style-type: none"> Se tswe lekoteng Fana ka tlaebo e ahang Boloka dipuisano tse tswellang Bontsha thompho ya maikuto le ditokelo tsa ba bang 	<p>Ho bala tlaebo e nang le ditshwantsho (mohiala: dipapeta/ditjhate/diker-afod/didayakeramo/dimmapa)</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Melodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: Akanya ka sehooho le ka ditshwantsho Buisana ka mohopolo wa sehooho le dintitha tse ikgethiling Sebedisa mawa a ho bala mohl. a etsa dikakanyo le ho sebedisa ditemoso tsa tema le ditemoso tsa maemo Se tswe lekoteng Fana ka tlaebo e ahang Boloka dipuisano tse tswellang Bontsha thompho ya maikuto le ditokelo tsa ba bang 	<p>Ho ngola tlaebo</p> <ul style="list-style-type: none"> Fana ka dikahare tse loketseng tse itshetlhileng dipuputsong Fetolela tlahisoleding ho tloha sebopehong se seng ho ya ho se seng Sebedisa eng, neng, hokae le mang Hlahlamanya tlhahisoleding ka nepo Hokahanya dipolelo ho etsa seratswana se momahaneng ho sebediswa maemedi, makopanyi Sebedisa thutapuo e loketseng, mopelelo le matshwao a puo Nehelana ka mosebetsi o makgethe a sebedisa sebopheho se nepahetseng jwalo ka dihlooho, sebaka pakeng tsa diratswana, jj. <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa mmapa wa monahano/ dinoutsu ho kgutsufatsa tlahisoleding Buisana ka tlolontsw e ntjha eo o e badileng temeng Sebedisa bukantswe 	<p>Mosebetsi o boemong ba lentswe: makgethi a bontshang papiso</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: lekgatthe lefetile letswelli,, boetswa, puo sebui le puo prehelo</p> <p>Mopelelo le matshwao a puo: tlo-helo, letswhao la makalo, ditsejana</p>

KEREITE YA 5 KOTARA YA 2				
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESE-BETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
	<p>Ho mameala thothokiso</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehlozi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Ananela le arabela ho medumo e tsosoloswang ke thothokiso Buisana ka mohopolo wa sehlooho Amahanya le bophelo ba hae Hlahisa maikutlo a tsosoloswang ke thothokiso Buisana ka sehalo le tshebediso ya puo mmoho le ditiamorao ho momamedi, le ka moo puo e sebedisitsweng ka teng ho bopa tikoloho <p>BEKE YA 5 – 6</p> <p>Ho etsa thothokiso ya molomo/ lehlaso</p> <ul style="list-style-type: none"> Kgetha sehalo se nepahetseng ho hlahisa dikahare le maikutlo Sebedisa dikarolo tsa mmelle, tsepamo ya mmelle mohl. a sebedisa lenswe le utiwhalang, o kgefutsa ka tshwanelo o bile o bua ka lebelo le amohelehileng Tshebediso e nepahetseng ya ditshupiso tsa sefahleho 	<p>Ho bala thothokiso</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehlozi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: ho lepa ka sehlooho le ka ditshwantsho Sebedisa mawa a ho bala: ho etsa dikakanyo, ho sebedisa medumo le ditemoso tsa maemo Qolla raeme le morethetho le ho hlahisa maikutlo ka sephetho sa teng ho momamedi Ntsha maikutlo le mehopolo Amahanya le bophelo ba hao Sebedisa bukantswe bakeng sa ho hodisa tlottontswé 	<p>Ho ngola thothokiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa poeletsa modumo, (didumammoho le didumannotshi), papiso, tshwantshiso Sebedisa puo e halosang Etsa moralo, ngola mokgwaritso le ho lokisa sengowa Hlahisa mokgwaritso wa pele o ntse o elia hloko mohopolo wa sehlooho Botsha kutlwisiso ya setael le rejisetara Sheba hape le ho lekola sengolwa le mosebetsi wa boiqapelo Sebedisa matshwao a puo a loketseng 	<p>Mosebetsi o boemong ba lenswe: mabitsogoboka, mabitsokgopolo</p> <p>Mosebetsi o etswang boemong ba polelo: lekgathe lejwale letswe</p> <p>Moelolo wa lenswe</p> <p>Poletsamodumo, mothofatso, pa-piso, tshwantshiso</p> <p>Moelolo wa lenswe: morethetho, raeme</p> <p>Mopelelo le matshwao a puo: dinoko tsa lenswe, tshebediso ya bukantswe, letshwao la makalo</p>

KEREITE YA 5 KOTARA YA 2			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESE-BETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
BEKE YA 7 - 8	<p>Ho mamela le ho buisana ka ditshomo (ditshomo tsa bosatsejweng/ditshomo tsa bahale) Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Tijhere ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e leleketing: ho akanya Hiwaya mohopolo wa seholoho, poloto, tikolocho, maemo le dibapadi tsa pale eo eseng ya nnete Fana ka phapang pakeng tsa diketsahalo tsa nnete le tseo e seng tsa nnete Eba le seabo dipuisanong, a tshethetsa mohopolo wa hae ka mabaka Arabela mehopolo ka ho bontsha thompho ya malkutto le ditshisinyo Fana ka tlaeoho 	<p>Ho bala tshomo (tshomo ya bosatsejweng/tshomo ya bahale) ho tswa bukeng ya padiso ya ka phosing, kapa Faeleng ya Tijhere ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa mawa a fapaneng a ho bala: ho okla diitema ka hodimo, ho tiodisa diitema mahlo, ditemoso tsa maemo le tsebo ya sethatong/pejana Hialosa mokgwa oo bangodi ba sebedisang tlottontsws le puo ho hialosa tikolocho kateng Balla hodimo ka bonngwe ka malkutto a hlakileng Hlahisa malkutto ka poloto, mookotaba, tikolocho Fana ka mabaka bakeng sa diketsahalo tsa baphetwa Buiisana ka tlottontsws e njha eo o e badilieng temeng Sebedisa bukantswe 	<p>Ho ngola tshomo(tshomo ya bosatsejweng/tshomo ya bahale)\</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa baphetwa ba diphoofolo Bopa poloto, dibapadi le tikolocho Kgetha dikahare tse loketseng baamohedi ba ditaba le sepho sa tema Sebedisa puo ka boinahanelo haholoholo tlottontsws e fapaneng Hokahanya dipolelo ho etsa seratswana se momahaneng ho sebediswa maemedi, makpanyi le tshebediso e nepahetseng ya matshwao a puo Sebedisa thutapuo e nepahetseng, mopelelo le matshwao a puo Ho rala, ho etsa mokgwaritsi le ho ntlatfatsa dipale <p>Ho ngola ditlhuloso ka batho</p> <ul style="list-style-type: none"> Kgetha dikahare tse tshwanetseng Ho setswe lekoteng Sebedisa tlottontsws e hialosang haholoholo mahalosi a fapaneng Sebedisa puo ya bonono mohlala: dipapiso, ditshwantshiso
BEKE YA 9-10			TEKANYETSO E PHETHELANG

KEREITE YA 5 KOTARA YA 3				
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
	<p>Ho Mamela padi</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Methodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e lelelekelang; Ho Akanya Mamela ditema ho tswa padding Mamela bakeng sa dinthla tse itseng Bonisha mohopopo wa seholoho Amahanya le bophelo ba Hao Buisana ka moholopolo wa seholoho le dinthla tse itseng Sebedisa thahisolesseding ho tswa temene ho arabela Buisana ka maemo a phedisano, boitshwaro le boleng ba setso ka hara tema Hlalosa diketsahalo Kgetha dikahare tse loketseng tsa bophelo ba Hao Hlalosa diketsahalo ka ho hlaka le tatelano Fana ka maikutlo o ikamahantse le diketsahalo <p>BEKE</p> <p>YA 1-2</p>	<p>Ho bala padi</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Methodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho bala pele: ho akanya ho tswa seholohong le ho buisana ka mookotaba e amanang/dikahare Hlwaya le ho hlalosa diketsahalo tsa seholoho Buisana ka dibapadi Hlwaya le ho buisana ka maikutlo a hlahisitsweng Amanya diketsahalo le dibapadi le bophelo ba hae Sebedisa letoto la mawa a ho bala Buisana ka sebopheho, tshebediso ya puo, sepho le bamamedi Hlwaya phapang pakeng tsa ditema tsa nalane ya motho ka e mong/ didayari le dipale Sebedisa bukantswe bakeng sa ntsheletsopele ya tlotiontswe <p>Ho sheba ditema tse badilweng hape ka bonnotsibonngwe</p>	<p>Ho ngola tsekatsheko ya buka</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa foreimi Ho ngola pele: mamela ditema tse qotsitsweng ho tswa padding Kgetha dikahare tse loketseng bakeng la sepho- phethela, diketsahalo tse bonweng le tse behilweng Sebedisa puo e loketseng le sebopheho sa tema Sebedisa moralo o nepahetseng Hlophisa dikahare ka tatelano-sebedisa thathlamano Sebedisa thutappo e nepahetseng, mopeleto le matshwao a puo, ho kenyelletsia le lehoka moetsi Sebedisa bukantswe bakeng sa mopeleto le ntsheletsopele ya tlotiontswe <p>Ho sheba ditema tse badilweng hape ka bonnotsibonngwe</p> <ul style="list-style-type: none"> Pheta pale hape kapa mepholo ya seholoho ka dipolelo tse 3 ho isa ho tse 5 Hlahisa karabelo ya maikutlo ya tema e badilweng Bapisa le bophelo ba Hao Bapisa dibuka/ditema tse badilweng 	<p>Mosebetsi o boemong ba lenswe: maemediqho, maemeditsupi</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: lekgathle lejwale, lekgathle lefifile</p> <p>Moelelo wa lenswe: dipapiso, maele le dikapolelo</p> <p>Mopeleto le matshwao a puo: kgutlo, feelwane, tshebediso ya bukantswe, dinoko tsa lenswe</p>

KEREITE YA 5 KOTARA YA 3			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
BEKE YA 3-4	<p>Ho mamela le ho buisana ka papatso ya seyale moyeng/radiyong</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhene ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Qolla dintitha tsabohlokwa Buisana ka bohlokwahadi ba papatso Hlahisa maikutlo le mehopolo oo a ipopela ditshwantsho Mamela dintitha tse itseng Araba ka tlhompho mehopolo le ditshisinyo Fana ka tlaleho Arolelana mehopolo le maikutlo ka dihlooho tse sa twaelehang 	<p>Ho bala papatso</p> <p>Faeleng ya Titjhene ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa mawa a ho bala: ho okola dintitha tsabohlokwa feela, tlodisa mahlo bakeng sa dintitha kakaretso, lepa dikahare a sebedisa tsebo ya pejana kapa ditemoso tsatema, etsa diqeto Boha le ho ntsha maikutlo ka seo o se bohileng le ka mawa a ditema tsadikerafo tse sebediswang ditemeng tse bohwang; mimala, popo ya ditthaku, sebopheho/moraloo 	<p>Ho ngola papatso</p> <ul style="list-style-type: none"> Ntsha maikutlo ka ho hlaka le kamabaka a utlwahalang Sebedisa ditshwantsho tse loketseng le sebopheho Sebedisa tlottontswe e phatlatseng, thutapuo e nepahetseng, mopeleto le tsbediso ya matshwao a puo Sebedisa tuo bakeng sa boqapi le ho inahanelha ha o bua <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho etsa moraloo/Boitokisetso ba hongola Ho ngola mekgwaritsos Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntlafatso Ho haola diphosoo, le Ho nehelana

KEREITE YA 5 KOTARA YA 3			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
	<p>Ho mamela le ho buisana ka dipale, mohl. ditshomo (ditshomo tsa bosaisejweng/ditshomo tsa bahale) ho tswa bukeng ya padiso.</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Tijhere ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hlwaya mohopolo wa sehlooho, poloto, tikolo ho ya nako, maemo tikolohong le dibapadi tsa pale eo e seng ya boiqapelo. • Fana ka phapano mahareng a diketsahalo tsa nnete le tseo e seng tsa nnete • E ba le seabo dipuisanong ho tshehetsha maikutlo a hae • Arabela ka ho hlompha maikutlo mehopolong le dithhahisong <p>BEKE YA 5-6</p>	<p>Ho bala pale, mohl. (ditshomo tsa bosaisejweng/ditshomo tsa bahale) ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Tijhere ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pele ho ho bala: akanya ho tswa sehloohong • Sebedisa mawa a fapaneng a ho bala: okola dinttha tsa boholokwa feela, tlodisa mahlo, ditemoso tsa maemo le tsebo ya sethato • Buisana ka mohopolo wa sehlooho, baphetwa le tikoloho. • Hlalosa ka moo bangodi ba sebedisang tlolontswe le puo ho hlalosa poloto, tikolo ho le baphetwa. • Balla hodimo ka bonngwe ka maikutlo a hlakieng • Bua ka poloto, mookotabale le tikoloho 	<p>Ho ngola tshomo ya pale (tshomo ya bosaisejweng/tshomo ya bahale)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hodisa poloto, dibapadi le tikoloho ya nako • Kgetha dikahare tse tsamaelanang le baitutti le sephoe sa tema • Sebedisa puo ka boinahanelo haholoholo mefuta e fapaneng ya tlolontswe • Hokahanya dipolelo ho etsa diratswana ka tihathlamano o sebedisa maemedi, makopanyi le matshwao a puo • Sebedisa thutapuo e nepahetseng, mopeeto le matshwao a puo • Meralo, mokgwaritso le ho ntafatsa dipale <p>Ho ngola ditthaloso tsa baphetwa/ dibapadi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fana ka mabaka bakeng sa diketso • Kgetha dikahare tse nepahetseng • Ho setswa lekoteng • Sebedisa tlolontswe e halosang hanoloholo makgethi a fapaneng • Sebedisa puo e patehileng mohl. : ditshwantshiso le dipapiso • Moralo, mokgwaritso le ho ntafatsa mongolo

KEREITE YA 5 KOTARA YA 3			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
	<p>Ho Mamela le ho buisana ka boemo ba lehodimo</p> <p>Tema e tswa bukakgakollong kapa Faele ya Titjhere ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mamela dintitha tse itseng Buisana ka boholokwa ba thahisoleding Amahanya thahisoleding le bophelo ba hao Buisana ka diphetlo tse ka bang teng bathong Bapisa maemo dibakeng tse fapaneng, ho bonitsha dibaka tse labalabeliwang ka mabaka E ba le seabo dipuisanong o tshehetsha ka maikutlo a hao Hlwaya sebopetho sa ditlaheho tsa lehodimo: rejistara le tshebediso ya puo Sebedisa mawa a ho sebetsa ka sehlopha ho buisana ka mokgwa o phehahetseng dihopheng Fana ka moelego le ho buisana ka ditema tse raraheneng tse bohwang <p>BEKE YA 7-8</p>	<p>Ho bala tlaleho ya boemo ba lehodimo koranteng, bukakgakollo kapa Faele ya Titjhere ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: ho lepa ho tswa sehilohong, dihlohwanieng, le dishwanishong Sebedisa mawa a ho bala, mohl., ho esa dikakanyo le ho sebedisa ditemoso tse itshetelieng hodima tema le maemo a itseng Qolla le ho bonitsha tse tshwanang le diphapang Sebedisa mawa a ho bala: ho okola tema ho fumana moelego ka kakaretso, ho tlodisa ditema mahlo ho fumana dintitha tse itseng Bontsha mokgwa oo tema e ngotsweng ka teng Bala tema e nang le thahisoleding le tse bohwang, mohl. mmapa wa monahano Fana ka moelego wa dintho tse bohwang Sebedisa mmapa wa monahano/ dinoutsu ho kgutsufatsa thahisoleding 	<p>Ho ngola tlaleho</p> <ul style="list-style-type: none"> Hokahanya dipolelo hore di etse dirapa tse momahaneng ka ho sebedisa sa maemedi, matopanyi le matshwao a puo a nepahetseng o sebedisa mmapa, tjate, kerafo kapa dayakeramo. <p>Ho sebedisa tshebetso ya no ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho etsa moral/o/Boitokisetso ba ho ngola Ho ngola mekgwaritso Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntlatfatsos Ho haola diphos, le Ho nehelana

		KEREITE YA 5 KOTARA YA 3		
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIPOEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
	<p>Ho mamela le ho arabela papadi</p> <p>Tema ho tswa bukeng ya padiso ya phaposi, kapa Faeleng ya Tijhere ya Mehlodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Akanya ka seholooho/setshwantsho Pheta hape dikgaolo tsa ka tatelano Hlwaya le ho buisana ka mohopolo wa seholooho, poloto, tikoloho ya nako, maemo tikolohong le dibapadi Mamela bakeng sa dintsha tse itseng Sebedisa dintsha ka nepo Ntsha maikutlo le mehopolo Sebedisa sebopheho se nepahetseng sa puo <p>BENE YA 9-10</p> <p>Bonketsisanane jwalo ka sebapadi</p> <ul style="list-style-type: none"> Fetofetola lentswe le dipontsho tsa sefahlolo Fetola rejisetara, sebopheho sa thutapuo le dikapolelo/maelana 	<p>Ho bala papadi ho tswa ho bukeng ya padiso ya phaposi kapa Faeleng ya Tijhere ya Mehlodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa mawa a fapaneng a ho bala: o okola dintsha tsa bohlokwa feela, tlodisa mahlo, ditemoso tsa maemo le tsebo ya sethato Hlalosa ka moo bangodi ba sebedisang tlottlontswe le puo ho hlalosa tikoloho ya nako, maemo tikolohong le dibapadi Hlalosa diphetho tsa manswe le karaburetsos Hlalosa sesosa le sephetho ditemeng tse buuwang le tse ngolvwang le ho hlalosa kamano Balla hodimo, o fetola lebelo jwalo ka ha ho loketsse 	<p>Ho ngola tema ya tshwantshiso/ puisano</p> <ul style="list-style-type: none"> Bopa baphetwa Hlalosa tikoloho ya nako Hodisa poloto Sebedisa moralo o nepahetseng Theha sehalo kapa maikutlo Meralo, mekgwaritso le ho ntlatfatsa tema Ngola dipolelo o sebedisa puommui le puopehelo Hlahisa mokgwaritso wa pele ka mohopolo wa seholooho le diratswana tsa tshehetso tse bopilweng hantle <p>Sebedisa lehokedi la moetsi le leetsi mopelelo le matshwao a puo</p>	<p>Mosebetsi o boemong ba lenswe: maetsi</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: dipenehlo, dipotso, ditaehlo</p> <p>Moelelo wa lenswe: moeletlo o patehileng</p> <p>Mopelelo le matshwao a puo: maqotsi/diabulwadiakwalwa/ditsejana</p>

KEREITE 5 KOTARA YA 4				
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIPOEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
	<p>Ho mamela pale</p> <p>Tema ho tswa bukeng ya padiso kapa Faeleng ya Tijhere ya Mehlodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Qolla mohopolo wa sehlooho, poloto, tikolooho, maemo le pale eo e seng ya nnete Hlalosa diketsahalo Etsa tlhahiso ka makgabane a phedisano, boishwaro le setso ka ditema tse fapaneng Botsa le ho araba dipotsotse phephetsang monahano <p>Ho tshwantshisa pale</p> <ul style="list-style-type: none"> Kgetha dikahare tse loketseng Lokodisa diketsahalo ka nepo Sheba bao o buang le bona le ho fetola dipontsho tsa sefahleho, sehalo, sekgaaha, boleng ba modumo le lebelo Nisha maikutlo le mehopolo ka tsela ya boinahanelo <p>BEKE</p> <p>YA 1-2</p>	<p>Ho bala pale</p> <p>Ho tswa bukeng ya padiso kapa Faeleng ya Tijhere ya Mehlodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Akanya dikahare kapa phephelo Sebedisa mawa a fapaneng a ho bala: ho okola, ho tlodisa mahlo, ho sebedisa ditemoso tsa maemo le tsebo e fetileng Qolla le ho fana ka maikutlo ka baphetlwa, meokotaba le maemo paleng eo eseng ya nnete Hlalosa sesosa le sephetho Hopola dinthha tsa bohlokwa Buissana ka molaaetsa oo ho nehelanweng ka ona Hlalosa le ho manolla ditema tse nang le maikutlo Sebedisa bukantswe ho hodisa tlotlontswe [e lokela ho phetwa bakeng sa mosebeisi ka mong] <p>Ho ikgopotsa ka ditema tse badilweng ka bolkemelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Pheta pale hape kapa mohopolo wa sehlooho ka dipolelo tse 3 ho isa ho tse 5 Ntsha maikutlo ka temma e badilweng Amahanya le bophelo ba hao Etsa poeletso ya bulka e kgutshwane ya molomo ka ho sebedisa foreime e loketseng Bapisa dibuka/ditema tse badilweng 	<p>Ho ngola lengolo la setswalla/tlatsa bukatsatsi</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa sebopelo se nepahetseng Kgetha dikahare tse loketseng bakeng sa sehlooho Sebedisa sehlooho le dipolelo tse tsheheitsang ho bopa diratswana tse momahaneng Hokeia diratswana o sebedisa makopanyi, mohi Leha ho le Jwalo, mahilosomngwe le malatodi Sebedisa tlotiontswe e fapaneng Sebedisa thutapuo, mopeleto le matsvhwao a puo a loketseng le dibaka dipakeng tsa diratswana Sebedisa bukantswe ho lekola mopeleto le meelelo ya mantswe <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho etsa moralo/Boitokisetso ba ho ngola Ho ngola mekgwariso Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntlatfatsotse Ho haola diphoso, le Ho nehelana 	<p>Mosebetsi o boemong ba lenswe: botona le botshehadi, nyenyefatso</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: moetsi, moetsuwa</p> <p>Mopeleto le matsvhwao a puo: dinoko tsa mantswe, tshebediso ya bukantswe, ditlhaku tse kgolo le tse nyenyane</p>

KEREITE 5 KOTARA YA 4			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
	<p>Ho mameila tlaleho, mohl. ditaba, dinththa tse thahsellisang tsaa jwale Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hlwaya mehopolo ya seholoo le dinththa tse qollehileng • Amahanya le bophelo ba hae • Hlahisa maikutlo ka ho tshehetsa ka mabaka • Botsa dipotsa tse hlakolotsi tse se nang dikarabo tse hlakileng • Arabela dipotsa tse hlakolotsi ka kelelio • Buisana ka moralo, makgetha, tshebediso ya puo le sebopoho sa tema <p>Ho nelhelana ka tlaleho ya molomo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sebedisa sebopoho se loketseng: selekela, mmelle le qetello • Nehelana ka mohopoloo wa seholoo le dinththa tse tshehettsang • Sebedisa puo ya mmelle e loketseng le bokgoni ba ho nelhelana mohlala: o sheba bao o buang le bona mahlong, ho phahama le ho theoha ha lenswe • Eba le seabo dipuisanong • Tsepama seholoohong/se tswe lekoleng • Fana ka tlaleho e ahang • Boloka dipuisano di le motjheng • Bonisha thompho ho ditokelo le maikutlo a ba bang 	<p>Ho bala tema ya tlahisoleseding e nang le ditshwantsho (mohl). Ditshwantsho /diddayakeramo /dimmapa) Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pele ho ho bala: ho lepa ka seholoo, dinthtakgolo le ditshwantsho • Buisana ka mohopoloo wa seholoo le dinththa tse ikgethileng • Dithhahiso ka kgetho ya ditshwantsho temeng • Sebedisa mawa a ho bala mohl. : ho etsa dikakanyo le ho sebedisa ditemoso tsa maemo • Arolelana mehopolo le ho fana ka maikutlo a sebedisa ho phopholetsa le ditthahiso tse itshetthileng hodima dinththa tse tsebahalang • Hlahisa maikutlo le ho nneterfatsa ka mabaka • Botsa dipotsa tse hlakolotsi tse se nang dikarabo tse totobetseng • Arabela dipotsa ka hloko dipotsong tse hlakolotsi • Sebedisa bukantswe bakeng sa kgodiso ya tlotiontswe[sen] se lokela ho etswa mosebetsing o mong le o mong] 	<p>Ho ngola tlaleho/raporoto</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ngola tlaleho ka ho sebedisa foreime • Beha tlahisoleseding ka tatelano • Sebedisa thutapuo e loketseng, mopeleto le matshwao a puo a nepahetseng • Nehelana ka mosebetsi o makgethe a sebedisa sebopoho se nepahetseng, jwalo ka dihlooho, ho arohanya diratsvana, jj. <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ho etsa moralo/Boitokisetso ba ho ngola • Ho ngola mekgwaritsa • Ho boelatza mosebetsi • Ho bala hape bakeng sa ntifatso • Ho haola diphos, le • Ho nelhelana

KEREITE 5 KOTARA YA 4			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
	<p>Ho mamela le ho buisana ka tema ya tlhahisoleding</p> <p>Tema ho tswa bukeng ya padiso ya phaposi kapa Faeleng ya Tijhere ya Mehloidi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> • E ba le seabo dipuisanong, o halosa maikutto a hao • Hlwaya le ho halosa sessosa le sephetho • Ntsha maikutto ka makgabane a pheidsano, boitshwaro le botjhaba • Botsa dipotsa tse hiokolotsi • Hlahisa maikutto le ho a tshehetso ka mabaka • Sebedisa mawa a ho sebetsa mmoho ho buisana boemong ba sehlopha <p>BEKE</p> <p>YA 5 - 6</p>	<p>Ho bala tema ya tlhahisoleding e nang le ditshwantsho, mohl. dim-mapa /dikeraforditjhate/dipapetia</p> <p>Tema ho tswa bukeng ya padiso ya phaposi kapa Faeleng ya Tijhere ya Mehloidi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sebedisa mawa a fapaneng a ho bala ho hlwaya le ho tshehetso mehopolo ya seholooho le e tshehetsetsang • Kgutsufatsa tlhahisoleding • Hlalosa ditshwantsho • Sebedisa tsebo ya sethatho kapa ditemoso tsa tema ho halosa moeilelo • Etsa diqeto • Fetisetsa tlhahisoleding ho tloha ditshwantshong tse bonwang ho ya ho sebopheho sa phetelo 	<p>Ho ngola moqoqo o hhalossang</p> <p>Bongodi ba boiqapelo(diratsvana tse nne)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kgetha dikahare tse loketseng • Tsepama seholoohong • Sebedisa tlottontswa e hhalossang haholo makgethi a fapaneng • Sebedisa puo ya bonono, mohl. papiso, tshwantshiso • Hlahlamanya letoto la mehato kapa diketsahalo ka itsela e utlwahalang le ho halosa mabaka <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ho etsa moral/o/Boitokisetso ba ho ngola • Ho ngolamekgwaritso • Ho boelatsa mosebetsi • Ho bala hape bakeng sa ntlafatso • Ho hlaola diphoso, le • Ho nehelana

KEREITE 5 KOTARA YA 4				
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALALE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIPOEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
	<p>Ho mamele le ho buisana ka tema ya ditaelo mohl. resepe, ditshupiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Ikgopoise ka tsamaiso Hlwaya makgetha a tema ya taelo Ngola dihlooho tsabohlokwa Fana ka ditaelo tse hlakileng, mohl. O ka eisa kopi ya tee jwang Ngola dinoutsu o be o sebedise ditaelo tseo o di badileng Botsa dipotsa ho hlakisa Bua ka ho hlaka ha ditaelo <p>BEKE YA 7 - 8</p>	<p>Ho bala tema ya ditaelo, mohl. resepe, ditshupiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Sekaseka makgetha a tema: tlhophiso le matshwao a melawana ya tema Hlophisa ditaelo tse kopakopaneng Sebedisa ho bala ho loketseng le mawa a kutiwiso: ho tlodisa mahlo Bontsha kutiwiso ya tema le ka moo e sebetsang ka teng: ho bala Ellevva le ho halosa dibopheho tse fapaneng, tshebediso ya puo e sebeditsweng le sepheo Qolla le ho lekola rejisetara ya tema Utlwisia le ho sebedisa tema ya tlhahisoleding hantle Bapisa diresepe kapa ditaelo tse pedi tse fapaneng 	<p>Ho ngola tema ya ditaelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Lokodisa diketsahalo Fana ka lenane la disebediswa Sebedisa bukantswe Sebedisa ditaelo Etsa foreime bakeng sa ho ngola mekgwa ya ho hlophisa Sebedisa dipolelwana tse hokelang le mekgwa ya ho hlophisa Hlalosa tsamaiso Hlophisa mantswe le dipolelo hantle <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho etsa moralo/Boitokisetso ba ho ngola Ho ngola mekgwaritso Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntlatfatso Ho hlaola diphoso, le Ho nehelana 	<p>Mesebetsi o boemong ba lentswe: dikutu, dihlongwapeli, dihlongwan-thao</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: lehokamoetsi</p> <p>Moelolol wa lentswe: meeelomen-gata, malahlelwa</p> <p>Mopeleto le matshwao a puo: Tshebediso ya bukantswe</p>
BEKE	TEKANYETSO E PHETHELANG			
YA 9-10				

KEREITE YA 6 KOTARA YA 1			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
BEKE YA 1 - 2	<p>Ho mamele ditlaheho tsa seyalemoa kapa tsa dikoranta le ho buisana ka maemo a jwale</p> <ul style="list-style-type: none"> Mamela dinttha tse ikgethieng mananeong a seyalemoya le a thelevishene Hlwaya hore na mehopoloe e tadihang ntho ka lehlakore le e leng e etsahala jwang Botsa dipotsa tse hlolokotsi tse phepetsang mme o batle dithhaloso tse ding. Mamela bakeng sa tlhahisoleding ho tswa ditemeng tse fapaneng tsa molomo: ditlaheho, kgutsufatso ya mehopoloy a seholoo. Nishetsa pele ngangisano e lekaikaneng ka maemo a phephetsang. 	<p>Ho bala diatekele tsa dikoranta ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Tijhere ya Mehodi (FTM).</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala; ho etsa dikakkanyo tse itshelehileng seholohong kapa ditshwantshong. Hlwaya le ho buisana ka melaetsa e rereisweng sepho ekasitana le e pateliheng ya setso. Sebedisa mawa a fapaneng a ho bala bakeng sa ho utlisisa se balwang; ho okola dinththa tsa bohlokwa feela, tlodisa tema mahlo, ho akanya. Buisana ka kamoo molaetsa o ka fetofetolwang keteng. Buisana ka kamoo mawa a sebediswang ke bangodi, bankaditshwantsi, le batho ba etsang ditema tse tshwantshitsweng a ka fanang ka maiikutlo a itseng ka lefatshe. Hlahisa maikutlo le ho a tshehetsa ka bopaki bo phethahetseng. Mamela ka hloko le ho ba sedi Ananelia maikutlo a hanyetsanang le a hao le ho arabela ka tshwanelo. Buisana ka ho amoheleha ha tlhahisoleding ka ho e bapisa le mehodi e meng. 	<p>Ho ngola atikelie ya koranta</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa dihlooho tsa ditaba, serapa sa seholoo ho araba dipotsa tse kang: mang, eng, kae, neng le hobaneng/jwang. Ngola polelo ya seholoho mmme o kenyelletsa tlhahisoleding e loketseng ho bopha seratswana se momahaneng. Kgetha, ho bokella le ho hloloha tlhahisoleding e loketseng ho tswa mehlooding e fapaneng. Ho rala, ho etsa molkgwaritsa le ho ntlatfatsa sengolwa Sheba le ho lekola sengolwa mmoho le mosebetsi wa boiqapelo. Ngola ka makgethe le ka mongolo o bonahalang. <p>Ho sebedisa sebopheho se tlhakileng:</p> <ul style="list-style-type: none"> Qalo Mahareng Qetello Hlahisa le ho fana ka ditsela tse ding ho leka ho ratolla mathata.

KEREITE YA 6 KOTARA YA 1			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALALE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
		DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO	
	<p>Ho mamela le ho buisana ka tshomo tsa seholoholo, mohl: ditshomo tsa bosatsejweng kapa tsa bahale.</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e leleklang: ho akanya Hopola diketsahalo ka tatlanelo ya tsona ho sebediswa lekgathé le nepahetseng. Sebetsa mmoho nakong ya dipusiano tsa seholophua. Hlwaya hore mehopolo e tdimang dintho ka lehlakore le leng e etsahala jwang le ditlamorao tsa hoo ho momamedi. Buisanang ka baphetwa. Buisanang ka poloto, kgolano le tikoloho. Buisanang ka melaetsa temeng. Lekola tsela ya bophelo ka meetlo, makgabane le ditumelo. Lekola twantshano mahareng a bottle le bobo. <p>BEKE</p> <p>YA 3 - 4</p>	<p>Ho bala tshomo mohl: ya bosatsejweng kapa ya bahale</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi pele ho ho bala, mohl. kakanyo e itsheethileng hodima seholoho le/kapa ditshwantsho. Mawa a ho bala: ho okola dintha tsa bohlokwa feela, ho teba hore o fumane dintha tse felletseng, ho akanya, ho boha diema tse fapaneng tsa ditshwantsho bakeng sa ho fana ka moelego. Buisana ka dielemente/dikarowlana tsa pale ya diphoofolo e rutang boitshwaro, mohl. baphetwa le melaetsa. Hlalosa moelego le karabelo temeng. Sibolla le ho hlalosa diphetlo le diqeto tse labalabelwang. Sebedisa bukantswe bakeng sa kgodiso ya tlottontswé 	<p>Ho ngola tshomo, mohl: ya bosatsejweng kapa ya bahale.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ngola ka sephed sa ho ingolla, ho utulla, ho ipapalla, ho tebisa mehopolo le sa boiqapelo. Leka ho ruta thuto ya boitshwaro. Sebedisa baphetwa ba nang le matta a sa tiwaelehang, a fetang a batho. Sebedisa tlottontswé e lokelang. Lahlela mehopolo ka seholoho le honshetsa pele mehopolo. Ntsha maikutto ka ho hlaka le ka thihlamano. Sheba le ho lekola se ngotsweng mmoho le mosebetsi wa boiqapelo. Hlahisa mokgwaritso wa pele ka thikomediso ya molaetsa wa seholoho, le metawana ya puo bakeng sa sephed le baamohedi ba ikgethilenq ba ditaba. <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho etsa moral/o/Boitokisetso ba ho ngola Ho ngola mekgwaritso Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntlafatso Ho haola diphoso, le Ho nehelana

KEREITE YA 6 KOTARA YA 1			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBE TSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
BEKE YA 5 - 6	<p>Ho mamele teme e susumetsang, mohl.: papatso ya seyalemoya.</p> <ul style="list-style-type: none"> Botsa dipotsa tse qholotsang kejello ka ho sebedisa puo e loketseng. Hlwaya maikutlo a fapaneng le a hao. Hanana le maikutlo a fapanang mme o fane ka mabaka. Sebeisa mmoho nakong ya dipusano tsa sehiopha. Arolelana mehopolo le ho ntsha maikutlo ka dihloho tse phepetsang ka tsela e momahaneng. Ntshetsa pele dingangisano tse etsang moelego ho tshehetsa maikutlo. Tsepamisetsa maikutlo tlhalosong. 	<p>Ho bala teme e susumetsang ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehodi (FTM).</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi ya pele ho ho bala, mohl. kakanyo e itsheethileng hodima sehlooho le ditshwantsho. Sebedisa mawa a fapaneng a ho bala bakeng sa ho ultwisia se balwang; ho okola dintitha tsa bohlokwu feela, ho tlodisa dintitha mahlo, ho akanya, Qolla le ho buisana ka botebo ka makgabane a phedisano le a botjhaba ditemeng Hlalosa melaetsa ya mongodi ya maikemisetso le eo e seng ya maikemisetso. Hlwaya mehopolo e fapaneng ditemeng tse rafahaneng mme o fana ka maikutlo a hao o itsheetlhile hodima bopaki ka hara temu. Buisana ka ho fapana ha makgabane a phedisano le a setso temeng. Sebedisa bukantswe bakeng kgodiso ya tlolontswé 	<p>Ho ngola teme e susumetsang, mohl. Puisanolppapatso.</p> <ul style="list-style-type: none"> Qholotsa maikutlo. Etsa ditshepiso. Sisinya baamohedi ba ditiba. Etsa meralo, mekgwaritso le ho ntlatfatsa sengolwa Lahlela mehopolo ka sehlooho le ho ntshetsa pele mehopolo. Sheba le ho lekola se ngotsweng mmoho le mosebetsi wa boiqapelo. Hlahisa maikutlo ka ho uttwahala le ka tlhahlamano. Bontsha kultwisiso ya setaele le rejistarla. Nehelana ka mosebetsi o makgethe, o matafaditsweng. Fana ka moelego o hlakileng. Ngola polelo ya sehlooho nmme ho kenyelleitswa tlhahisoleseding e lokelang ho bopa seratswana se momahaneng. Fihlela diqeto le ho etsa ditlhahiso. Sibolla le ho hlwaya diphetlo le diqeto tse lababelwang.

KEREITE YA 6 KOTARA YA 1			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
BEKE YA 7-8	<p>Ho mameala le ho buisana ka puisan/o/dayaloko.</p> <ul style="list-style-type: none"> Mameala ditema tse fapaneng tsamolomo bakeng sa tlhahisoleding Kgutusufatsa mehopolo ya seholooho le ho kgwaritsa dintlha tse ikgethileng Sebetsa mmoho nakong ya dipusano tsa seholophapha Hlwaya le ho buisana ka makgetha a seholooho. 	<p>Ho bala pale kapa tshwantshiso e bonolo ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehlodi (FTM).</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi ya pele ho ho bala: kakanyo e itsheethehileng hodima seholooho le ditshwantsho. Hlalosa mookotaba, poloto, tikolooho, tlhahiso le kgolo ya baphetwa. Buisana ka maikutto a mongodisa kgodiso ya tlolontswae Buisana ka maemo, puo ya mmelle ya sebui, dikahare, rejistara le kgetho ya mantswe Buisanang ka sebopheho sa tema. 	<p>Ho ngola puisan/o/dayaloko</p> <ul style="list-style-type: none"> Tsebahatsa baphetwa le dikgothaletso Fumana sehalo kapa maikutto Bopa kapa ekelletsa hodima kgohlano e teng. Hlahisa mokgwartiso wa pele ho hlakometswe mohopolo wa seholooho. Bontsha kutlwisiso ya setaele le rejistara. Sheba le ho lekola se ngotsweng mmoho le mosebetsi wa boiqapelo. Sebedisa mafuta e fapaneng ya dipolelopokane le dipolelomararane.

KEREITE YA 6 KOTARA YA 1				
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIPOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
BEKE YA 9 - 10	<p>Ho mamela le ho buisana ka thothokiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Hlahisa maikutlo ka kelohoko Sebetsa mmoho ka nako ya dipusano tsa seholpha Fana ka maikutlo mabapi le tshusumetsso ya tshebediso ya modumo le disebediswa tse bohwang tse jwalo ka morethetho, phetapheto, poeletsamodumo, le dipapiso Hlalosa dikahare tsa thothokiso Kgutsufatsa thothokiso Buisanang ka morethetho le raeme ditthothokiso Buisanang ka mefuta e fapaneng ya thothokiso 	<p>Ho bala thothokiso e bonolo ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Tithere ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi ya pele ho ho bala, mohl. : kakanyo e isthettehileng hodima seholho le ditshwantsisho Balla hodimo ka sekghala se lokelang, le ho kgefuisa ka tshwanelo dibakeng tse lokelang, qapodiso e utlwahalang Fetofetola tsela eo tema e balwang ka yona e le ho tshwanelo momamedi Bontsha kutlwisiso ya tema, dikamano tsa yona le bophelo ba hao Hlawayo le ho manolla makgetha a mefuta e fapaneng ya dingolwa kapa ya ditema, mohl: morethetho, raeme, mothofatso, papiso Sebedisa bukantswe bakeng sa kgodiso ya tlolontswe 	<p>Ho ngola thothokiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa poelatsamodumo, tshwantshiso, papiso Sebedisa puo e halosang. Etsa meralo, mekgwaritso le ho ntlatfatsa sengolwa Hlahisa mekgwaritso wa pele o hlokometsse mohopolo wa sehlooho Bontsha kutlwisiso ya setaele le rejistarara Sheba hape le ho lekola se ngotsweng mmoho le mosebetsi wa boqapi <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho etsa moraloo/Boitokisetsa ba ho ngola Ho ngola mekgwaritso Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntlatfatsos Ho hlaola diphosoo, le Ho nehelana 	<p>Mosebetsi o boemong ba lenswe: mahokedi</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: dipolelo, dipotso, ditaelo.</p> <p>Moellelo wa mantswé: mothofatso, poeletsamodumo, tshwantshiso, papiso</p>

KEREITE YA 6 KOTARA YA 2			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
	<p>Ho mamele le ho buisana ka ditema tsa ditaelo mohl. Resepe, ditshupiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Hopola mokgwa wa ho etsa Hiwaya makgetha a tema tsaa taelo Ngola dintilha tsaa sehlooho Fana ka ditaelo tse hakileng, mohl. mokgwa wa ho etsa tee Etsa mekgwariso le ho sebedisa ditaelo tse badilweng Botsa dipotsa ho batla tlhakisetsso Etsa ditlhahiso ka ditaelo tse hakileng <p>BEKE</p> <p>YA 1 - 2</p>	<p>Ho bala resepe kapa tema e nngwe ya taelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Sekaseska makgetha a tema: tlhophiso le melawana ya ditema tsaa ditaelo Beha ditaelo tse lobokantsweng ka tatellano Sebedisa mawa a ho bala le a kutlwisiso a loketseng: ho tlodisa tema mahlo Bontsha kutlwisiso ya tema le ka moo e sebetsang ka teng: ho bala Elliwalla le ho hallosa dibopheho tse fapaneng, tshebediso ya puo le sepheo sa teng 	<p>Ho ngola tema ya taelo mohl.</p> <ul style="list-style-type: none"> Lokodisa dintilha Ngola disebediswa Sebedisa bukantswe Sebedisa ditaelo Etsa foreime ya ho ngola Sebedisa makopanyi le mekgwa ya ho hlophisa Halosa ditksamaiso Hlophisa manswe le dipolelo ka tshwanelo <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Hiwaya le ho lekolra rejistara ya tema uttwisisa le ho sebedisa ditema tsaa tlhahisoleseding ka nepo Bapisa mefuta e mmmedi e fapaneng ya diresepe kapa ditaelo

KEREITE YA 6 KOTARA YA 2			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
	<p>Ho mamela Padi</p> <p>Tema ho tswa bukeng ya padiso kapa Faeleng ya Tithere ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e lelekkelang: Ho akanya Mamele diqotsa ho tswa padding Mamele bakeng sa dintitha tse ikgethileng hlwaya molaetsa wa sehlooho O amahanye le bophelo ba hao Buisana ka mohopolo wa sehlooho le dintitha tse ikgethileng Sebedisa thahisoleding e tswa tememng ho araba dipotsa Buisana ka makgabane a phedisano, boitshwaro le setso temeng <p>BEKE YA 3 - 4</p> <p>Ho nka karolo dipuisanong tsa seholpha</p> <ul style="list-style-type: none"> Fana ka sebaka seholpheng Tsepama sehollohong Botsa dipotsa tse loketseng Tswela pele ka dipuisano Araba dipotsa tsa ba bang ka kelohloko le thompho 	<p>Ho bala padi e kgutshwane</p> <p>Tema ho tswa bukeng ya padiso kapa Faeleng ya Tithere ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala: Akanya ka sehlooho le ho buisana ka mookotaba/dikahare ise amehang sehlooho Hlwaya le ho halosa diketsahalo tsa sehlooho Hlwaya le ho buisana ka nthakemo Buisana ka baphetwa Hlwaya le ho buisana ka maikutlo a hlatisitsweng Amahanya bophelo ba hao ka diketsahalo le baphetwa Sebedisa mawa a fapaneng a ho bala Buisana ka sebopheho, tshebediso ya puo, sepheo le bamamedi Hlwaya phapang pakeng tsa pale ya bophelo ba motho /dibukatsatsi le dipale Sebedisa bulkantswe ho hodisa tlolontsws <p>Ho ikgopotsa ka ditema tse badilweng ka boikemelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Pheta pale kapa mohopolo wa sehlooho hape ka dipolelo tse 3 ho isa ho tse 5 Hlahisa maikutlo ka ditema tse badilweng Amahanya le bophelo ba hao Bapisa ditema/dibuka tse badilweng 	<p>DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO</p> <p>Mosebetsi o boemong ba lentswe: maetsi</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo:lekgathe lejwale letswelli, lekgathe lefetile letswelli</p> <p>Mopeleto le matshwao a puo: tshebediso ya bukan ntswe</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa foreime Pele ho ho ngola: mamele ditema tse qotsitsweng ho tswa padding e badilweng Kgetha dikahare tse loketseng bakeng la sepheo Sebedisa puo le sebopheho sa tema se loketseng Sebedisa moralo o nepahetseng Hlophisa dikahare ka tatelano-sebedisa thahlamano Sebedisa thutappo e nepahetseng, mopeleto le matshwao a puo, ho kenyelletsia le lehoka moetsi Sebedisa bukantswe bakeng sa mopeleto le mshetsopele ya tlotiontswe Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola Ho etsa moralo/Boitokisetso ba ho ngola Ho ngola mekgwaritso Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntlatfatso Ho hlaola diphos, le Ho nehelana

BOKGONI	KEREITE YA 6 KOTARA YA 2		
	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
BEKE YA 5-6	<p>Ho mamele le ho buisana ka pale</p> <ul style="list-style-type: none"> Hlwaya mookotaba, botsa dipotsa, mme o amanye mehopolo le boiphihlo ba hae ba bophelo Hlwaya le ho buisana ka moo ho tadima dintho ka lehlakore le le leng ho etsahalang ka teng Buisana ka ho arabela tema Buisana ka makgabane a phedisanou, boitshwaro le botjhaba mafuteng e fapaneng ya diema le ho ntsha maikutlo hore di ka nehelanwa jwang mohl: ho tadima dintho ka lehlakoreng le le leng Sebedisa bolgongi ba ho nehelana, mohl: ho phahama le ho theoha ha lentswe, lebelo, kgefutsu, tsepamiso ya mmele, ho sebedisa dikarolwana tsa mmele, jj. 	<p>Ho bala pale ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhere ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi ya pele ho ho bala: ho lepa ho itshetlhileng hodima sehooho le ditshwantsho Balla hodimo le ka kgutso, a fetola mawa a ho bala hore a lokеле sepho le bamamedi Buisana ka makgabane a phedisanou le setso temeng Uttwisia le ho buisana ka molaetsa maikutlo hore di ka nehelanwa jwang mohl: ho tadima dintho ka lehlakoreng le le leng Sebedisa bolgongi ba ho nehelana, mohl: ho phahama le ho theoha ha lentswe, lebelo, kgefutsu, tsepamiso ya mmele, ho sebedisa dikarolwana tsa mmele, jj. 	<p>Ho ngola pale</p> <ul style="list-style-type: none"> Bopa baphetwa ba kgolwehang Bontsha tsebo ya semelo, poloto, tikolohlo, kgohiamo, seholohlo Bontsha diketsahalo tsa seholoho o sebedisa tjhate – qalo (tlhahiso), bohare(kgolo, seholohlo) le phethelo(mothipolohlo) Hlophisa ka tatelano Ntsha maikutlo ka ho hlaka le ka tatelano Sebedisa mookotaba kapa molaetsa

BOKGONI	KEREITE YA 6 KOTARA YA 2			DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	
YA 7 - 8	<p>Ho mamele le ho buisana ka tema ya thahisoleding, mohl. tlaebo ya tsa boemo ba lehodimo</p> <p>Tema ho tswa bukeng ya padiso kapa Faeleng ya Titjhere ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mamela dinttha tse ikgethieng Buisana ka bohlokwa ba thahisoleding Amahanya thahisoleding le bophelo ba hao Buisana ka diphetho tse ka bang teng bathong Bapisa maemo dibakeng tse fapaneng, ho bontsha dibaka tse labalabelwang ka mabaka Eba le seabo dipuisanong o tshehetisa ka mabaka Hlwaya makgetha a ditlaebo tsa boemo ba lehodimo: rejisetara le puo e sebeditsweng Sebedisa mawa a ho sebetsa ka seholpha ho buisana ka mokgwa o phethahetseng dihlopheng Hlalosa le ho buisana ka ditema tse rarahaneng tse bohuwang <p>BEKE</p>	<p>Ho balala tema ya thahisoleding, mohl. tlaebo ya tsa boemo ba lehodimo</p> <p>Tema ho tswa koranteng, bukeng, kapa Faeleng ya Titjhere ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Pele ho ho bala, ho lepa ho tswa sehloohong le ditshwantshong Sebedisa mawa a ho bala, mohl. , ho akanya le ho sebedisa ditemoso tsa maemo Qolla ka moo tema e hlophitsweng ka teng Bapisa diphapang le ditshwanang dibakeng tse fapaneng Bala tema ya thahisoleding e sang le ditshwantsho, mohl mmpa Sebedisa mawa a ho bala: ho okola tema ho fumana moeletso kakareiso, ho tlodisa ditema mahlo ho fumana dinttha tse itseng Hlalosa ditshwantsho Sebedisa bukantswe bakeng sa kgodiso ya tlottontswe <p>BEKE</p>	<p>Ho ngola tema ya thahisoleding, mohl. Tjhate ya boemo ba lehodimo</p> <ul style="list-style-type: none"> Kgetha ditshwantsho le dikahare tse loketseng sepheo Hlahisa thahisoleding o sebedisa mmpa, tjhate, kerafo kapa dayekeramo <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho eitsa moral/o/Boitokisetso ba ho ngola Ho ngola mekgwaritsos Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa nitafatso Ho hlala diphosio, le Ho nehelana 	<p>Mosebetsi o boemong ba lentswe: makgethi, mahlalosi</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: lekgathe lefetile</p> <p>Mopeleto le matshwao a puo: tshebediso ya bukantswe</p>

KEREITE 6 KOTARA YA 3				
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
	Ho mamela le ho buisana ka padi Tema ho tswa bukeng ya padiso kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehloidi (FTM) • Mamela qotso e badilweng padding • Akanya hore ho tla etsahalang • Hlalosa maikutlo a mongodi le mmadi • Tsepama seholohong • Hlalosa ka tatelano • Buisana ka mohopolo wa seholoho le dintilha tse tsheheitsang • Botsa dipotsa tse loketseng le ho arabela ka nepo	Ho bala padi Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehloidi (FTM) • Pele ho ho bala: • Akanya ka seholoho le ho buisana ka mookotaba/dikahare tse amanhang • Hlwaya le ho hlalosa mohopolo wa seholoho • Buisana ka baphetwa • Hlwaya le ho buisana ka maikutlo a hlahisitsweng • Buisanang ka tsistipano le ka mothinya o sa lebellwang • Amahanya diketsahalo le baphetwa bophelong ba hao • Sebedisa mawa a fapaneng a ho bala	Ho ngola tekolobotjha ya buka • Sebedisa foreime • Pele ho ho ngola: mamela ditema tse qotsitsweng ho tswa padding e badilweng • Kgeitha dikahare tse loketseng sepho • Sebedisa puo e loketseng le sebopheo sa tema • Sebedisa moralo o nepahetseng • Hlophisa dikahare ka tatelano-sebedisa thahlamano • Sebedisa thutapuo e nepahetseng, mopeleto le matshwao a puo, ho kenyelletsa le lehoka moetsi • Sebedisa bukantswe bakeng sa mopeleto le kgodiso ya tlontswe	Mosebetsi o boemong ba lentswe: mabotsi, masupi Mosebetsi o boemong ba polelo: Lekgathe lejwale, lekgathe lefetile, lekgathe letlang Mopeleto le matshwao a puo: dikgutsuratso

KEREITE 6 KOTARA YA 3			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
	<p>Ho mamela le ho buisana ka ditshomo, mohl. dipale tsa bosakgolweheng, kapa tsabahale</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e lelekelang: ho akanya Ikgopote diketsahalo ka tateleno le ho sebedisa makgathe a nepahetseng Fapanyetsanang hantle nakong ya ho buisana dihopheng Mamelang Bontsha ka moo ho nka lehlakore ho hahang ka teng le tshusumetsi ho momamedi <p>BEKE YA 3 - 4</p>	<p>Ho bala tema tshomo, mohl. dipale tsa bo sa kgolweheng kapa bahale</p> <p>Tema ho tswa ho buka ya padiso ya phaposi, bukakgakollo kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e lelekelang: mohl. Ho akanya ho itshetelieng ka sehlooho kapa ditshwantsho Sebedisa mawa a ho bala: ho okola, ho tlodisa mahlo, ho akanya, ho sheba ditshwantsho e le ho re o tle o tsebe ho akanya Buisana ka dielemente tsadipale tsa diphoofolo, baphetwa le molaetsa Buisanang ka baphetwa Buisanang ka poloto, kgohlano le tikoloho Buisanang ka molaetsa temeng Sheba hape maemo a phedisano, boleng le ditumelo Sheba hape twantshano pakeng tsa bottle le bobo 	<p>Ho ngola thaloso ya semelo sa mophetwa</p> <ul style="list-style-type: none"> Nahana ka semelo Sebedisa mantswe a halosang hobapisabaphetwa Etsa meralo, mekgwaritso le hontlafatsa sengolwa, tsepamisa ho hontlafatsa mopeleto, makgathe le hocopanya dipotelo ka diratsvana tsemomahaneng Bontsha kutlwisiso ya tikoloho, poloto, kgohlano le mookotaba Tshebediso e nepahetseng yamakgathe <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho etsa moraloo/Boitokisetso ba hongola Ho ngola mekgwaritso Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntifatso Ho haola diphoso, le Ho nehelana

KEREITE 6 KOTARA YA 3			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
	<p>Ho mamela palekgutshwe</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e leleklang: • Ho akanya • Igopotsé diketsahalo ka tatelano le ho sebedisa makgathe a nepahetseng • Sebetsang mmoho nakong ya dipusano tsa seholpha • Bontsha ka moo ho nka lehlakore ho etsahalang ka teng le tshusumetsö ya teng ho momamedi • Buisanang ka baphetwa • Buisanang ka poloto, kgohlano le tikoloho • Buisanang ka molaetsa temeng <p>BEKE YA 5 - 6</p>	<p>Ho bala pale e kgutshwane eo e seng ya nnete bukakgakollong, bukeng ya balthuti kapa Faeleng ya Tijhere ya Mehlozi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mesebetsi ya pele ho ho bala: ho akanya ka seholoo kapa ka dikerafo • Lekola tema bakeng sa melaetsa e patehileng /siretseng le ho kgutsufaisa mohopolo wa seholoo le mehopolo e tshehetsang • Hlalosa ka moo mongodi a hloleletsang tjhebo ya mmadi: ditherkinki tse sebedisitsweng, le semelo. • Qoqa ka botebo ka boleng ba makgabane a botjhaba le a phedisan temeng <p>Qoqa ka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poloto • Mookotaba • Tikoloho • Semelo • Sebedisa bukantswe bakeng sa kgodiso ya tlolontswé 	<p>DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO</p> <p>Mosebetsi o boemong ba lentswe: makgethi a bontshang papiso</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: lekgathe lefetile letswelli; lekgathe letlang letswelli</p> <p>Mopeleto le matshwao a puo</p> <p>Ho arola mantswe dipolelong, tshebediso ya bulkantswe</p> <p>Ho ngola lengolo la setswallé/ho tlatsa bukatsatsi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sebedisa sebopelo se nepahetseng • Kgetha dikahare tse loketseng bakeng sa seholoo • Sebedisa seholoo le dipolelo tse tshehetsang ho bopa diratswana tse momahaneng • Hokela diratswana o sebedisa makopanyi, mohi. Leha ho le jwalo, mahiolo sonngwe le malatodi • Sebedisa tlolontswé e fapaneng • Sebedisa thutapuo, mopeleto le matswhwao a puo a loketseng le dibaka dipakeng tsa diratswana • Sebedisa bukantswe ho lekola mopeleto le meeeloo ya mantswe

KEREITE 6 KOTARA YA 3

BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
BEKE YA 7-8	<p>Ho mamele ditema tse mammelwang/balwang: dikhathuni/dikhomoki</p> <ul style="list-style-type: none"> Hlahisa le ho buisana ka dikahare le melaetsa ya tema Buisanang ka ho nepahala ha ditshwantsho temeng Buisanang ka bohlokwa ba ditshwantsho le mmimo Arolelana mehopolo ka seholooho le tema Buisanang ka mantswe a matjha a bohlokwa kutwisisong ya lenaneo Buisanang ka baphetwa ba seholooho le molaetsa o tliswang ke tema Hlwaya le ho buisana ka moo maikutto a susumetswang ke dikahare, kgetho ya mantswe le puo ya mmele ya sebui 	<p>Ho bala khathuni/khomiki ho tswa bukeng kapa Faeteng ya Titjhore ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> Lafela ditaelo tse kgutshwane tse hatistsweng le ho di halosa, halosa tema ya ditshwantsho e bonolo: dikerafo, didaekeramo Mesebetsi ya pele ho ho bala: dikakanyo ka seholooho kapa dikerafo Hlahloba tema hore o fumane melaetsa e patehileng le ho kgutsufaisa monopolo wa seholooho le e tshehetsang Halosa kamoo mongodii a hlohlleletsang tjhebo ya mmadi kateng: mawa a sebeditsweng, le semelo Buisanang tshekatsheko ka makgabane a botjhaba le a phedisan temeng. Hlwaya ka moo ditaba tse fapaneng di hlahang ka teng temeng le ho fana kamoo wena o di bonang ka teng o itshetlhile ka tema Halosa le ho manolla dinttha temeng ya ditshwantsho Fetisetsa ntlha ho tloha sebopethong se seng ho isa ho se seng 	<p>Ho ngola khathuni/khomiki</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa foreimi Halosa kgopolotaba Rala tema Sebedisa moraloo o nepahetseng Sebedisa mophetwa wa seholooho le baphetwa ba tshehetsang Sebedisa polofo le kgohlano ka katieho. Ngola le ho bopa ditema tsaa ditshwantsho o sebedisa puo, ditshwantsho, le tshusumetsi ya modumo ka boqapi; mohli, papatso ya thelevisheneng <p>Ho sebedisa tshebetso ya no ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho etsa moraloo/Boitokisetsi ba ho ngola Ho ngola mekgwaritso Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntifatso Ho hlaola diphosu, le Ho nelhana 	<p>Mosebetsi o boemong ba lenswe: sekaotaelo, sekaotwaeio</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: sebopetho sa boetsi, sebopetho sa boetsuwa</p> <p>Moelelo wa lenswe</p> <p>Malahlewa, lenswe le le leng bakeng sa polelo</p> <p>Mopelelo le matshwao a puo:</p> <p>Tshebediso ya bukantswe, senoko sa lenswe</p>

KEREITE 6 KOTARA YA 3			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
	<p>Ho mamela le ho qoqa ka terama e kgutshwane</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e leleklang: Ho akanya Buisanang ka makgetha a tema a sehlooho Hlwaya kamoo ho tadima ntho ka lehlakore le leng ho etswang le ka moo ho ka bang le tshusumeiso ho momamedi kateng Hlwaya mookotaba, botsa dipotsa, Hlwaya le ho qoqa ka makgabane temeng Hokela dikahare le melaetsa temeng le bophelo ba hao Hlahisa maikutlo a hlolokotsi ka molaetsa o temeng 	<p>Ho bala tekolokaretso ya terama/ tshwantshiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi e leleklang: mohl Ho akanya ka sehlooho o itshetlehilie ka dtshwantsho Sebedisa mawa fapaneng a ho bala, mohl. Ho okola, ho tlodisa mahlo ho hlahisa mohopolo wa sehlooho le dintlha tse tsheheitsang Qoqa ka botebo ka makgabane a botjhaba le a phedisan temeng Hlwaya maikutlo a fapaneng mme o fane ka maikutlo a hao o itshetlehilie ka tema 	<p>Ho ngola puisano kapa tshwantshiso e kgutshwane</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa thahisio le kgolo ya baphetwa Sebedisa sebopheho se nepahetseng Bopa sehalo kapa boikutto Bontsha kutlwisiso ya setaele le rejitsara <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho etsa moral/o/Boitokisetso ba ho ngola Ho ngola mekgwaritso Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntlatfatso Ho haola diphoso, le Ho nehelana

KEREITE YA 6 KOTARA YA 4				
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
BEKE YA 1-2	<p>Ho mamela le ho buisana ka tema ya tlahisoleding</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hlwaya mehopolo ya seholoo le ho arabela ka tshwanelo • Nka karolo dipuisanong le ho hlalosa maikutlo a hao • hlwaya le ho hlalosa sesosa le sephetho • Bua ka makgabane a phedisano, boitshwaro le setso • Botsa dipotsa tse hlakolotsi • Ntsha maikutlo le ho a tshehetsa ka mabaka • Sebedisa mawa a phapanyetsano ho buisana ka kattleho dihlopheng <p>Tshwantshisang puisano ka phaposing</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etsa nehelano ya molomo o shebile bamamedi • Bontsha kelohloko ya bamamedi ba fapaneng • Fetola lebelo la ho bua, ho phahama le ho theoha ha lentswe le sekgahla • Sheba hape bokgoni ba nehelano ya hae le ya ba bang a bontsha bokeleohloko • Fana ka tialeho e itekanetseng e ahang 	<p>Ho bala tema ya tlahisoleding</p> <p>Tema ho tswa bukeng kapa Faeleng ya Titjhore ya Mehodi (FTM)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mesebetsi e leleklang: mohl • Ho akanya ho itshetlehileng ka ditshwantsho • Sebedisa mawa a fapaneng a ho bala, mohl. Ho okola, ho thodisa mahlo bakeng sa ho hlahisa mohopolo wa seholoo le dintitha tse tsherletsang • Hlwaya le ho hlalosa sesosa le sephetho • Sebedisa tsebo e fetileng ka ditemoso tsa maemo ho nka qeto ka moelelo • Etsa dikakanyo <p>Tshwantshisang puisano ka phaposing</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etsa nehelano ya molomo o shebile bamamedi • Bontsha kelohloko ya bamamedi ba fapaneng • Fetola lebelo la ho bua, ho phahama le ho theoha ha lentswe le sekgahla • Sheba hape bokgoni ba nehelano ya hae le ya ba bang a bontsha bokeleohloko • Fana ka tialeho e itekanetseng e ahang 	<p>Ho ngola seratswana se hlalosang</p> <p>Bongodi ba boiqapelo (diratswana tse nne)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kgetha dikahare tse loketseng • Tsepama seholoohong • Sebedisa tlottontswe e hlalosang haholo makgethi a fapaneng • Sebedisa puo ya bonono, mohl. papiso, tshwanantisoso • Hlahlamanya mehato kapa diketsahalo ka tatelano <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ho etsa moral/o/Boitokisetso ba ho ngola • Ho ngola mekgwaritso • Ho boelatsa mosebetsi • Ho bala hape bakeng sa ntlatfatso • Ho haola diphosso, le • Ho nehelana 	<p>Mosebetsi o boemong ba lentswe: mahalosi</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: puommui le puopehelo</p> <p>Moelolo wa lentswe: Maetsisamedumo Meelolomengata</p> <p>Mopelelo le matshwao a puo: letshwao la potso</p>

KEREITE YA 6 KOTARA YA 4				
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA	DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO
BEKE YA 3 – 4	<p>Ho mamela le ho buisana ka tema ya ditaelo, mohl resepe, ditshupiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Hoopla tsela ya tshebetso Hlwaya makgetha a tema tsa taelo Ngola dinthha tsa sehllooho Fana ka ditaelo tse hlakileng, mohl. Etsa mekgwariso le ho sebedisa ditaelo tse badllweng Botsa dipotsa ho batla thakisetsa Etsa dithahiso ka ho hlaka ha ditaelo 	<p>Ho bala tema ya taelo, mohl. resepe, ditshupiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Sekaseka makgetha a ditema: thophiso le melawana ya ditema tsa ditaelo Beha ditaelo tse lobokantsweng ka tatellano Sebedisa mawa a loketseng a ho bala le a kutlwisiso: ho tlodisa tema mohl Bontsha kutlwisiso ya tema le ka moo e sebetsang ka teng: ho bala Elliylva le ho halosa dibopheho tse fapaneng, tshebediso ya puo le sepho sa teng Hlwaya le ho lekola rejistara ya tema Utlwisia le ho sebedisa ditema tsa thahisoleding ka tshwanelo Bapisa mefuta e mmedi e fapaneng ya diresope kapa ditaelo 	<p>Ho ngola tema ya taelo</p> <ul style="list-style-type: none"> Hlophisa ka tatellano Etsa lenane la disebediswa Sebedisa bukantswe Sebedisa ditaelo Sebedisa foreime bakeng sa ho ngola Sebedisa dipolelwana tse hokelang le mekgwa ya ho hilophisa Hlalosa ditsamaiso Hlophisa mantswe le dipolelo ka tshwanelo 	<p>Mosebetsi o boemong ba lentswe: mahalosi a mokgwa, a nako, a sebaka</p> <p>Mosebetsi o boemong ba polelo: dipolelokopane, dipolelomararane</p>

KEREITE YA 6 KOTARA YA 4			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
DIBOPEHO LE MELAO YA TSHEBEDISO YA PUO			
		<p>Ho mamela pale</p> <ul style="list-style-type: none"> Arabela ka tshekatsheko ka ho hlwya dintlha tsa seholoно tsa tekolobijha ya buka Ikgopotse dintlha tsa seholoно tsa tema Pheta hape karolo ya pale Hlwaya le ho buisana ka makgabane Hlwaya le ho buisana ka melaetsa ya tema Sibolla le ho hlalosa diphetho le qetele tse labalabelwang <p>BEKE YA 5 - 6</p>	<p>Ho ngola kgutsufatso e kgutshwane</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi ya pele ho ho bala: Sebedisa mawa a fapaneng a ho bala. Mohl. Ho okola, ho tlodisa mahlo Hlwaya mohopolo wa seholoно e e tsheletsang tsheletsang Hlalosa le ho buisana ka molaetsa Bua ka neheletsano ya diketsahalo paleng Bua ka ho hlalosa diphetho le qetele tse labalabelwang <p>Sebedisa tshebetsyo ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ngola kgutsufatso e kgutshwane Hlophisa diketsahalo tsa seholoно o sebedisa tjhate ya tokodiso Hlophisa ka tatellano Hlahisa maikutlo ka ho hlaka le ka tatellano Sheba hape le ho arabela maikutlong Etsa ditthahiso Ho etsa moral/o/Boitokisetso ba ho ngola Ho ngola mekgwaritso Ho boeletsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntifatso Ho haola diphosо, le Ho nehelana

KEREITE YA 6 KOTARA YA 4			
BOKGONI	HO MAMELA LE HO BUA (MESEBETSI YA MOLOMO)	HO BALA LE HO BOHA	HO NGOLA LE HO NEHELANA
BEKE YA 7 – 8	<p>Ho mamela le ho buisana ka dithothokiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Ananela le arabela ho medumo e tsosoloswang ke thothokiso Buisana ka mohopolo wa sehllooho Amahanya le bophelo ba hae Hlahisa maikutlo a tsosoloswang ke thothokiso Buisana ka sehalo le tshebediso ya puo mmoho le ditlamorao ho momamedi, le ka moo puo e sebeditsitweng ka teng Hlahisa maikutlo ka tshebediso ya poeletsomodumo, phetapheto le leetsisa thothokisong name a sebedisa tsena bakeng sa boiqapelo le ho ipopela ditshwantsho tseo a buang ka tsona mohl. 	<p>Ho bala thothokiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Mesebetsi ya pele ho ho bala: mohl. Ho akanya ka sehllooho le ka ditshwantsho Sebedisa mawa a fapaneng a ho bala. Mohl. Ho okola, ho tlodisa mahlo Arabela ka tshekatshekko dithothokisong Bua ka tshebediso ya poeletsa modumo, phetapheto, tshwantshiso le leetsisa Bala le ho arabela ka tshehollo thothokisong hlalosa le ho bulisana ka molaetsa Bontsha kutlwisiso ya thothokiso le kamano ya yona bophelong ba hae 	<p>Ho ngola thothokiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Sebedisa poeletsomodumo, tshwantshiso, leetsisa, papiso, matshwao, mookotaba Sheba hape le ho lekola sengolwa le mosebetsi wa boiqapelo Ntshetsa pele le ho hlophisa mehopolo ka mokgwa wa ho ngola o tswellang <p>Ho sebedisa tshebetso ya ho ngola</p> <ul style="list-style-type: none"> Ho etsa moralo/Boitokisetso ba ho ngola Ho ngola mekgwaritso Ho boelatsa mosebetsi Ho bala hape bakeng sa ntlatfato Ho haola diphos, le Ho nehelana
BEKE YA 9-10	TEKANYETSO E PHETHELANG		

KAROLO YA 4: TEKANYETSO PUONG YA LAPENG

4. 1 SELELEKELA

Tekanyetso ke tshebetso e radilweng, e tswelang pele ya ho hlwaya, ho bokelletsa le ho fumana moeletlo wa tlhahisoleseding ka phihlello ya baithuti, ho sebediswa mefuta e fapaneng ya tekanyetso. Tshebetso ena e latela mehato e mene: ho hlhisla le ho bokelletsa bopaki ba phihlello; ho lekola le ho hlahloba bopaki bona; ho rekota diphumano le ho sebedisa tlhahisoleseding ena ho utlwisia boemo ba moithuti le ho mo thusa kgolong ya hae ho ntlaufatsa tshebetso ya ho ithuta le ho ruta.

Tekanyetso e lokela ho ba mekga e mmedi, e leng oo e seng wa semmuso (tekanyetso e tsepamisitseng hodima tshebetso ya ho ithuta) le wa semmuso (tekanyetso ya se ithutilweng). Mekgeng ena e mmedi baithuti ba lokela ho nehwa tlaleho kgafetsa hore ba tle ba ntlaufatse ho ithuta ha bona.

Tekanyetso dipuong e tswela pele le ho tshehetlsa kgolo le ntshetsopele ya baithuti. Ke mokokotlo wa ho ruta le ho ithuta jwalo ka ha e fana ka tlaleho ho ho ruta le ho ithuta. E lokela ho kenyelletswa ho ruteng le ho ithuteng ho ena le hore e ikgetholle. Ho tswela pele, tekanyetso e kopantseng mefuta e fapaneng ya ditho tsa puo e lokela ho sebediswa. Mohlala, re ka qala ka ho bala sekotwana mme re etse tekokutlwiso. Dipotso tse lekolang tsebo ya puo di ka botswa ho itschetlehilwe temeng yona eo. Ka morao ho ho bala tema baithuti ba ka araba dipotso, mohlala ka ho ngola lengolo ka dintho tse hlasisitsweng temeng, kapa ho ngola karabelo ka boiqapelo dikahareng tsa tema. Ho akaretsa mosebetsi ona, dipuisano di ka etswa ka sehlooho mme ka tsela ena re tla be re entse bokgoni ba puo kaofela ka mosebetsi o le mong o kopantseng dintho kaofela.

Ho lekanyetsa bokgoni bo fapaneng ba puo ha bo a lokela ho shejwa eka ke mosebetsi o ikemetseng empa e le mosebetsi o kopaneng. Diruburiki tsa tekanyetso di lokela ke hona ho hlahloba bokgoni bo fapaneng ba puo mesebetsing e fanweng.

Bokgoni baithuti ba ho mamela, bokgoni ba tsa molomo, ba ho araba dipotso, ho nka karolo dipuisanong le bokgoni ba ho rekota tse ngotsweng bo lokela ho lekolwa letsatsi le letsatsi ha ho hlokeha .

Ke taba ya bohlokwa, hape, hore *kutlwiso* ya baithuti ka seo ba se *balang* e lekolwe, ho se lekolwe feela bokgoni ba ho elellwa le ho hopola mantswe. Tekanyetso ya ho bala le yona e lokela ho etswa kgafetsa e se be ntho e etswang hang feela e be ho fedile. Tekanyetso ya semmuso ya ho bala e tsepamiswe ho ho balla hodimo mmoho le mesebetsing e thusang ho bontsha hore moithuti o utlwisisitse ho le ho kae, mohlala, ho pheta pale hape kapa ho araba dipotso.

Tekanyetso ya mosebetsi o ngolwang e tla tsepamisetswa haholo bokgonging ba moithuti ba ho fetisa moeletlo, le hore ba ngotse ka nepo ho le hokae, mohlala, dibopeho tsa puo le tshebediso e nepahetseng, mopeleto le qapodiso. Tekanyetso yohle e lokela ho elellwa hore ho ithuta puo ke tshebetso le hore baithuti ba ke ke ba hlhisla karolo ya sengolwa e nepahetsng ka ho phethahala lekgelto la pele. Ka hoo he, mehato e fapaneng ya tshebetso ya ho ngola e lekolwe le yona.

Ha o fana ka mosebetsi wa tekanyetso ya semmuso, ho tla ba le ho tsepama ho bokgoni bo itseng, mohlala, ho mamela le ho bua, ho bala kapa ho ngola. Leha ho le jwalo, kaha ho rutwa ha puo e le tshebetso e hokelang, bokgoni bo fetang bonngwe bo tla sebediswa mesebetsing ena. Dibopeho tsa puo di lokela ho lekolwa maemong. Ho tshwanelwa ho etswa bonnate ba hore tekanyetso ha se e ngolwang feela, empa e dumelle le mosebetsi o etswang le tsa molomo. Ke taba ya bohlokwa ho lekola seo baithuti ba se utlwisisang eseng seo ba se tsebang ka hlooho, ka hoo lekola bokgoni maemong kahohleholle, mohlala, baithuti ba ka peleta mantswe oohle ka nepo tekong e

ngotsweng ka Labohlano, empa na ba ka tseba ho sebedisa ona mantswe ao ka nepo ha ba ngola/rekota ditaba tsa bona/pale?

Ho ruta le ho lekola dipuo ho lokela ho fana ka sebaka sa ho kenyelletsa baithuti bohole, mme mawa a lokela ho fumanwa bakeng sa ho thusa baithuti bohole ho fihlella le ho hlahisa ditema tsa puo. Baithuti ba bang ba nang le ditshita ba ka se kgone ho fihlella sepheo se seng jwalo kaha ho nehelanwe ka sona ho Setatemente sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso.

Lenane la tekanyetso le dumella tekanyetso ya ho qetela e ka nkang sebopeho sa teko kapa tlhahlobo mafelong a kotara e nngwe le e nngwe. Mosebetsi oo tekanyetso e etswang ho ona o tshwanetse o be o entswe ka kotara. Mesebetsi ya tekanyetso e lokela ho hlahisa dikgato tse fapaneng tsa kutlwiso ho netefatsa hore e amohelehole.

4. 2 TEKANYETSO E SENG YA SEMMUSO KAPA YA LETSATSI LE LENG LE LE LENG

Sepheo sa tekanyetso ya ho ithuta e etswang kamehla ke ho bokelletsat tlhahisolededing ka phihlello ya moithuti ka nako tsohle, ebe tlhahisolededing ena e ka sebedisa ho tlisa ntlaufalo ho ithuteng ha bona.

Tekanyetso eo eseng ya semmuso e sebedisa kamehla (letsatsi le leng le le leng) e sebedisetswa ho laola kgatelopele ya moithuti. Hona ho etswa ka ho ba lekola kapa ho boha se etswang ke moithuti, ho tshwara dipuisano, dipontsho tseo ba di etsang, dikopano tsa moithuti le titjhere, dipuisano tseo eseng tsa semmuso tsa ka phaposing, jj. Tekanyetso eo eseng ya semmuso ke ntho e bonolo feela jwalo ka ho emisa mahareng a thuto o lekola baithuti kapa o buisana le baithuti ka hore na thuto e ntse e tsamaya jwang. Tekolo ya bokgoni ba puo e tla etswa ka mekgwa ya ho boha se etswang ke moithuti, dihlakiso tse ngolwang, mesebetsi ya tsa molomo le nehelano, diteko tse ngolwang, ho balla hodimo le mefuta e meng ya ditekolo. Tekanyetso eo e seng ya semmuso e sebedisetswe ho fa baithuti tlalehopoeletso le ho thusa titjhere moralong wa ho ruta, mme ha e hloke ho rekotwa. E se ke ya nkwa e le ntho e arohaneng le mesebetsi ya ho ithuta e etswang ka phaposing, hape o ka sebedisa mesebetsi ya hao ya ho ithuta e mengata ho lekola baithuti ka tsela eo eseng ya semmuso. Ka nako e nngwe o ka hloka ho rala kgafetsa tekanyetso ya mefuta e itseng ya mesebetsi ho kgothatsa baithuti ba hao ho ithuta ka thata, jwalo ka ditema tsa mopeleto. Titjhere a ka tshwaya kapa baithuti ka bobona ba ka itshwaela mesebetsi ena ya tekanyetso.

Ho sisinngwa hore ho sebediswe beke tse pedi tse qalang tsa kotara ho etsa tekanyetso ya motheo ho baithuti. O lokela ho sebedisa mesebetsi e fanweng ho moralo wa ho ruta bekeng tse pedi tse qalang ho etsa tekanyetso ena. Sena se tla o fa monyetla wa ho bona hore baithuti ba hao ba tla hloka thuso e jwang ha o ntse o tswela pele.

Boitekolo le tekolo ka moithutimmoho di etsa hore baithuti ba ikakgele ka setotsvana mesebetsing ya tekanyetso. Hona ke ha bohlokwa hobane ho dumella baithuti ho ithuta ho tswa ho le bontsha kapa ho hadimola ka tshebetso ya bona. Sephetho sa tekanyetso eo eseng ya semmuso ha se hlokwe ho rekotwa ntle le haeba titjhere o batla ho etsa jwalo. Mohlomong titjhere a ka lakatsa ho ba le rekoto ya hae eo eseng ya semmuso ho bona hore na moithuti ka mong kapa ya itseng o ntse a tsamatsamaya jwang thutong ena le ho thusa ho rala ka nepo ho etsa bonnete ba hore baithuti ba fumana bokgoni le kutlwiso e hlokalang. Diphetho tsa tekanyetso eo eseng ya semmuso ya kamehla ha di sebediswe bakeng sa kgatelopele ya moithuti le ho nehelana ka mangolo a thuto.

4. 3 TEKANYETSO YA SEMMUSO

Mesebetsi yohle ya tekanyetso e bopang lenane la tekanyetso ya semmuso ya selemo e nkwa e le Tekanyetso ya Semmuso. Mesebetsi ya tekanyetso ya semmuso e tshwauwa le ho rekotwa semmuso ke titjhere bakeng sa kgatelopele le nehelano ya lengolo la semmuso. Mesebetsi yohle ya Tekanyetso ya semmuso e lokelwa ke ho lekanyetswa ho netefatsa hore ke ya boleng bo hlokeheng le ho netefatsa hore maemo ke a nepahetseng.

Tekanyetso ya semmuso e neha botitjhere tsela e molaong e latelang mehato e itseng ya ho lekola kgatelopele ya baithuti kereiting le thutong e itseng. Mehlala ya tekanyetso ya semmuso e kenyelletsa diteko, ditlhahlolo, mesebetsi ya matsoho, diprojeke, nehelano ya mesebetsi ya tsa molomo, dipontsho(jwalo ka ho pheta pale, ho nyalanya), diketsahalo(jwalo ka tshwantshiso), meqoqo, ho nka karolo mesebetsing ya tsa molomo(jwalo ka dipuisano(dialogue), dingangisano le dipuisano, mesebetsi e ngolwang(jwalo ka ho tlatsa maqephe a tshebetso, ho ngola dirapa kapa mefuta e meng ya ditema), jj. Mesebetsi ya tekanyetso ya semmuso e bopa karolo ya Lenane la Tekanyetso ya semmuso la selemo kaofela kereiting ka nngwe le thutong ka nngwe.

Sepheo sa ho rala Lenane La Tekanyetso (LLT) ke ho nnetefatsa hore tekanyetso e amohelihile, e a tshepeha, tekatekano le ho lekana ha tekanyetso ka ho fana ka tataiso e hlalosehileng mefuteng ya mesebetsi le dipersente tseo ho fanweng ka tsona bokgoning bo bong le bo bong ba puo ka hara mosebetsi. E thusa hape ho etsa tsepamiso ya tekanyetso, ho bolela hore mokgwa oo mesebetsi e tshwanetseng ho etswa ka teng.

Ho tekanyetso ya semmuso, re sebedisa dimemorandamo, dirubriki, manane a teko le dikala tse reitang ekasitana le disebediswa tse ding tsa tekanyetso tse loketseng ho sheba, le ho lekola maemo a baithuti a kutlwiso le bokgoni. Kgetha sesebediswa sa tekanyetso se loketseng hantle mofuta wa mosebetsi o tla lekolwa. Mohlala, rubriki e lokile ho feta memorandamo bakeng sa serapa sa bongodi ba boiqapelo. Memorandamo o loketse hantle teko ya mopeleto kapa mosebetsi wa tekokutlwiso.

4. 3. 1 Ditlhoko tsa Tekanyetso ya Semmuso tsa Puo ya Lapeng

Lenane la Tekanyetso ya Semmuso Dikereiteng tsa 4 – 6 le na le mesebetsi e supileng (7) e etsang 75% ya matshwao a ho fetiswa le tlhahlolo e le nngwe ya mafelo a selemo kapa teko ya ho qetela ya 25%

Mesebetsi eo e lokela ho etswa ka tsela e latelang:

- Ditekanyetso tse pedi tsa semmuso kotareng tse qalang tse tharo di tshwanetse ho phethwa LE e le nngwe kotareng ya bone. Mosebetsi wa tekanyetso ya semmuso o le mong o lokela ho ngolwa e le teko ya bohareng ba selemo kapa tlhahlolo. Palo yohle ya ditekanyetso tsa semmuso e lokela ho ba supa. Ditekanyetso tsena tsa semmuso tse supileng di etsa 75% ya matshwao oohle bakeng sa Puo ya Lapeng Dikereiteng tsa 4, 5 le 6. Matshwao ana a tekanyetso ya semmuso a tla kenyelletsa tlhahlolo ya bohareng ba selemo.
- Mosebetsi wa pele wa tekanyetso ya semmuso kotareng e nngwe le e nnngwe o tshwanetse ho etswa mahareng a kotara. Mosebetsi wa bobedi wa tekanyetso ya semmuso kotareng e nngwe le e nngwe o tshwanetse ho phethwa ho ya qetellong ya kotara.
- Ho lokela ho ba le tlhahlolo mafelong a selemo e tla etsa 25% ya matshwao.
- Mosebetsi o mong le o mong wa tekanyetso ya semmuso o tshwanela ho kenyelletsa mesebetsi e lekolang ho mamela le ho bua, ho bala le ho boha, ho ngola le ho nehelana, mmoho le dibopeho tsa puo le melawana, mme e tshwanetswe ho nka sebaka nakong ya matsatsi a itseng. Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo di lokela ho lekolwa maemong.
- Mesebetsi ya tekanyetso ya semmuso e tshwanetse ho lekola mefuta e fapaneng ya bokgoni ba puo hore dintlha tsa bohlokwa di lekolwe nakong ya kotara le ya selemo. Etsa bonnete ba hore baithuti ba se ba ile ba lekanyetswa ka tekanyetso eo eseng ya semmuso le hore ba filwe tlaleho pele ba ka ilo lekolwa ka tekanyetso ya semmuso.
- Tekanyetso kaofela Mokgahlelong o Mahareng e etswa sekolong.

4. 3. 2 Mefuta ya mesebetsi ka kotara

Mefuta ya tekanyetso e sebedisitsweng e be e tshwanelang dilemo le boemo ba kgatelopele bo loketseng. Ho bopa mesebetsi ena ho kenyelletse dikahare tsa thuto le mefuta e fapaneng ya mesebetsi ho fihlela sephetho sa thuto. Mosebetsi o mong le o mong wa tekanyetso ya semmuso o lokela ho akarelletsatse dintlha tse latelang ka tatelano ya bohlokwa e latelang ka tlase mona. E tshwanetswe ho thehwa hodima tsebo le bokgoni tse entsweng kotareng. Mehlala e fanweng mona ka tlase empa e le feela ho bontsha mefuta ya mesebetsi e ka botswang. Sebedisa meralo ya kotara bakeng sa kereiti e nngwe le e nngwe ho kgetha mefuta ya mesebetsi le bokgoni bo hlokehang bakeng sa karolo e nngwe le e nngwe ya mosebetsi wa tekanyetso ya semmuso. Mohlala, ha eba o botsa sengolwa sa bongodi ba boiqapelo kereiting ya 4, kotara ya 1 mme o batla hore baithuti ba ngole thothokiso, o ka lebella hore ba ‘ngole dipolelo tsa bolelele bo lekanang tse raemang’, hobane e tla be e le seo o se rutileng. Ha o botsa ka tema ya tlhahisoleding kotareng ya pele, ba tla tshwanelo ho ngola ba sebedisa foreime e nepahetseng. Jwalo ka ha feela ho Ho mamela le ho bua, o ke ke wa kopa baithuti ba Kereiti ya 4, Kotareng ya 1, ho ngola kapa ho fana ka puo e kgutshwane, hobane seo se rutwa hammamorao.

Tekanyetso ya Semmuso e lokela ho fana ka sebaka sa dikgato tse fapaneng tsa monahano jwalo ka ha di bontshitswe ka tlase. Mefuta e fapaneng ya dipotso jwalo ka ho kgetha karabo e nepahetseng, tse kwalehileng, dipotso tsa ho bapisa le dipotso tse tobileng/totobetseng di lokela ho sebediswa.

Papetla ya dikgato tsa monahano

Dikgato tsa boiphilelo	Mosebetsi	Persente ya mosebetsi %
Totobetseng / otlolohileng (Kgato ya 1)	<p>Dipotso tse amang tlhahisoleding e boletseng ka ho otloloha temeng.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bolela dintho /batho/dibaka/matshwao a... • Hlahisa dintlha/mabaka/mehopolo ... • Hlwaya mabaka/batho/sesosa ... • Lokodisa dintlha/mabitso/mabaka ... • Hlalosa tulo /mootho/mophetwa ... • Pheta ketsahalo/se ileng sa hlahisa/se hlahetseng ... 	Kgato ya 1 le ya 2: 40%
Hlophisang botjha (Kgato ya 2)	<p>Dipotso tse qosang baithuti ho sekaseka, ho qhaqha le ho tlamahanya kapa ho hlophisa botjha ha tlhahisoleding e hlahisitsweng temeng ka ho otloloha.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Akaretsa dintlha/mehopolo ya sehlooho/bolela melemo/bobe ba ... • Hlophisa matshwao a tshwanang a... • Hlahisa ho tshwana/ho fapanha... • Fana ka setshwantsho/mabalankwe a ... 	
Akanyang (Kgato ya 3)	<p>Dipotso tse qosang moithuti hore a sebetsane le tlhahisoleding e boletseng temeng jwalo kaha a e utlwisa kapa a itemohela yona ka sebele/botho ba hae.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hlalosa ntlha/mohopolo wa sehlooho ... • Bapisa mehopolo/ditjhadi/mohopolo/diketsahalo ... • Sepheo/tjhadi/mohopolo/diketsahalo ... • Hlalosa sesosa/sephetho sa ... • Ketsahalo/puo/tlhahiso ... e itseng e senola eng ka mopheti/mongodi/mophetwa ke sefe ... • Na o utlwisa eng ka papiso/tshwantshiso/karaburetso, e ama kutlwisiso ya hao jwang? ... • o nahana hore sephetho/tshusumetso ya ketsahalo ... e tla ba sefe/efe ... 	Kgato ya 3: 40%

Dikgato tsa boiphihlelo	Mosebetsi	Persente ya mosebetsi %
Lekola/Hlahloba etsang kahlolo (Kgato ya 4)	<p>Dipotso tsena di amana le ho etsa dikahlolo mabapi le boleng/bohlokwa ba ntho. Di kenyelletsa kahlolo mabapi le ditaba tsa nnete, bohlokwa ba ho itseng, etsa qeto hore na ke ntlha kapa mohopolo, bobe/botle ba ho itseng, kutlwahalo le mabaka, dintho tse kang ho hlokeha kapa ho amoheleha ha diqeto le diketsahalo tse amang dinttha tsa boitshwaro . . .</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na o nahana hore se etsahetseng se bohlokwa/se a kgolweha/se ka etsahala . . . ? • Na kgang e hhahiswang ke mongodi/sebui e a utlwahala/amoheleha/ke yona qeto ya ditaba . . . ? • buisana /sekaseka/seholla/tsenkolla ketsahalo/sepheo/mabaka/tjhadimo, tshusumetso . . . • Na o dumellana le mohopolo/polelo/tlhahiso/moelelo . . . • Ka tjhebo ya hao na mongodi/mopheti/mophetwa/o nepile ha a hatella hore . . . (tshehetsha karabo ya hao/fana ka mabaka a karabo ya hao). <p>Na boitshwaro/tjhadimo/ketso ya mophetwa e a amoheleha ho wena? Fana ka lebaka la karabo ya hao.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na diketso/tjhadimo/puo/ditabatabelo tsa mophetwa di senola eng ka botho ba hae, ho tadinngwe bophelo ka kakaretso? • Hhalosa o sekaseka/hhalosa/etsa ditlhahiso ka makgabane a hhahellang temeng <p>Sepheo ka dipotso tsena ke ho lekola tshusumetso e tleng kgopolong ka tema kapa ho anabela botle ba tema ho moithuti. Mona ho tsepamiswa mohopolo karabelong e tletseng maikutlo ho dikahare, ho ikamahanya le baphetwa kapa diketsahalo, le ho arabela tsela eo mongodi a sebedisitseng puo ka yona (jwalo ka kgetho ya mantswe le karaburetso).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hhalosa karabelo ya hao ya tema/ketsahalo/maemo/kgohlano/qaka . . . • Na o utlwela mophetwa bohloko? Na ke ketso/qeto efe eo o neng o tla e nka/etsa ha o ne o ka ba maemong ao na? • Hhalosa/sekaseka tshebediso ya mongodi ya puo . . . • Na setaele/selelekela/qetelo/dipapiso/karaburetso/tshebediso ya dibetsa tsa bongodi kapa bothothokisi ba mongodi di fihletse sephetho? Manolla... 	Dikgato tsa 4 le 5: 20%
Kananelo (Kgato ya 5)		

4.4 LENANE LA TEKANYETSO

Lenane la Tekanyetso le radilwe ka tsela eo mesebetsi ya tekanyetso ya semmuso e adilweng kateng ka hara kotara dithutong tsohle sekolong. Lenane la tekanyetso le lokela ho ralwa ke sekolo ho bontsha matsatsi ao mesebetsi e tla etswa ka ona.

DITLHOKO TSA THUTO

Ditlhoko tsa ho rala mosebetsi di entswe ka diperesente. Moo lenane le bontshang 20% ya bokgoni ba puo ho bolela hore kabu ya matshwao a ho qetela bakeng sa bokgoni boo ba puo e lokela ho ba dipersente tse 20 tsa matshwao ohle, eseng matshwao a mashome a mabedi. Dikolo ha di hatellwe ho aba matshwao a itseng bakeng sa bokgoni ba puo ha feela boima bakeng sa bokgoni bo bong le bo bong ba puo bo hlokamelwa ho ya ka kabu ya dipersente lenaneng la tekanyetso. Mohlala, Kereiteng ya 4, teko ka tsebo ya puo e ka ba hodima matshwao a 50 kapa ho feta, ha feela sekala sa matshwao se sa feta sekala se bontshitsweng lenaneng la tekanyetso.

Ho ngoleng, dikarolo tsa tshebetso ya moralo kapa tshebetso yohle e lokela ho lekanyetswa bonnyane hang ka kotara. Bolelele ba ditema bakeng sa ho ngola bo lokela ho latelwa ka hohlehohle jwalo k ha bo bontshitswe Karolong ya 3. 3

Dipapetla tse latelang di nehelana ka ditlhoko tsa tekanyetso ya semmuso bakeng sa Dipuo tsa Lapeng:

Dihlahlolo

Dikahare tsa hlahlolo ya mafelo a selemo di nkwe ho tswa mesebetsing e phethilweng ya selemo mme e be kgetho ya bokgoni le mesebetsi e tla etsa moithuti hore a bontshe hore o lokile bakeng sa ho ikamahanya le mosebetsi selemo se tlang.

Hlahlolo e kenyelletsa tse latelang :

- Tema ya kutlwisiso e balwang, hammoho le mosebetsi wa tlotlontswe
- Ho ngola tema e kgutshwane ya boiqapelo, hammoho le tshebediso ya sebopaho se loketseng le se nepahetseng, thutapuo, matshwao a puo le mopeleto.
- Ho ngola tema ya kgokahano e kgutshwane, hammoho le tshebediso ya sebopaho se loketseng le se nepahetseng, thutapuo, matshwao a puo le mopeleto.
- Tsebo le kutlwisiso ya thutapuo, matshwao a puo le mopeleto.
- Bokgoni ba ho mamela le ho bua bo ke ke ba lekolwa e le karolo ya hlahlolo ka ha tsena di hloka nako e teletsana hore di lekolehe hantle.

Dipapetla tse latelang di nehelana ka ditloko tsa tekanyetso ya semmuso bakeng sa Dipuo tsa Tlatsetso - tsa Pele:

Papetla ya Lenane la Tekanyetso

KOTARA YA 1					
KEREITE YA 4		KEREITE YA 5		KEREITE YA 6	
Mosebetsi wa 1	%	Mosebetsi wa 1	%	Mosebetsi wa 1	%
Tema ya phetelo /e hlilosang		Tema ya phetelo /e hlilosang		Tema ya phetelo /e hlilosang	
Ho mamele le ho bua ka lelapa /metswalle /papadi ya mmamoratwa /ditaba tsa jwale	25	Ho mamele le ho bua ka lelapa /metswalle /papadi ya mmamoratwa /ditaba tsa jwale	20	Ho mamele le ho bua ka lelapa /metswalle /papadi ya mmamoratwa /ditaba tsa jwale	20
Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo maemong	15	Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo maemong	15	Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo maemong	15
Ho balla hodimo	20	Ho balla hodimo	20	Ho balla hodimo	15
Ho ikgopotsa ka dipale/tema tse badilweng ka boikemelo	15	Ho ikgopotsa ka dipale/tema tse badilweng ka boikemelo	15	Ho ikgopotsa ka dipale/tema tse badilweng kaboikemelo	20
Ho ngola seratswana ka lelapa/ metswalle /diruuwa/papadi ya mmamoratwa/ditaba tsa jwale	25	Ho ngola seratswana ka lelapa/metswalle /diruuwa/ papadi ya mmamoratwa/ditaba tsa jwale	30	Ho ngola seratswana ka lelapa/ metswalle /diruuwa/papadi ya mmamoratwa/ditaba tsa jwale	30
Palohohle	100	Palohohle	100	Palohohle	100
Mosebetsi wa 2	%	Mosebetsi wa 2	%	Mosebetsi wa 2	%
Dingolwa (thothokiso)		Dingolwa (thothokiso)		Dingolwa (thothokiso)	
Ho mamele le ho bua ka thothokiso	20	Ho mamele le ho bua ka thothokiso	20	Ho mamele le ho bua ka thothokiso	20
Tekokutlwisiso	30	Tekokutlwisiso (thothokiso)	30	Tekokutlwisiso (thothokiso)	30
Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo maemong	20	Dibopeho le melawa ya puo maemong	20	Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo maemong	20
Ho ngola thothokiso	30	Ho ngola thothokiso	30	Ho ngola thothokiso	30
Palohohle	100	Palohohle	100	Palohohle	100

KOTARA YA 2					
KEREITE YA 4		KEREITE YA 5		KEREITE YA 6	
Mosebetsi wa 1	%	Mosebetsi wa 1	%	Mosebetsi wa 1	%
Tema ya tlahisoleseding		Tema ya tlahisoleseding		Tema ya tlahisoleseding	
Temakutlwiso e mamelwang (Ho mamela le ho araba ditemeng tsa ditaelo)	25	Ho mamela le ho araba ditemeng tsa ditaelo	20	Ho mamela le ho araba ditemeng tsa ditaelo	20
Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo maemong	15	Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo maemong	15	Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo maemong	15
Ho balla hodimo	20	Ho balla hodimo	20	Ho balla hodimo	15
Ho ikgopotsa dipale/tema tse badilweng ka boikemelo	15	Ho ikgopotsa dipale/tema tse badilweng ka boikemelo	15	Ho ikgopotsa dipale/tema tse badilweng ka boikemelo	20
Ho ngola tema ya ditaelo	25	Ho ngola tema ya ditaelo	30	Ho ngola tema ya ditaelo	30
Palohohle	100	Palohohle	100	Palohohle	100
Mosebetsi wa 2 (Teko/Tlhahlolo ya Phupjane)	%	Mosebetsi wa 2 (Teko/Tlhahlolo ya Phupjane)	%	Mosebetsi wa 2 (Teko/Tlhahlolo ya Phupjane)	%
Pampiri ya 1: Mosebetsi wa molomo: Ho balla hodimo, ho mamela le ho bua	30	Pampiri ya 1: Mosebetsi wa molomo: Ho balla hodimo, ho mamela le ho bua	30	Pampiri ya 1: Mosebetsi wa molomo: Ho balla hodimo, ho mamela le ho bua	30
Pampiri ya 2 (dihora tse 2): Temakutlwiso e balwang Puo maemong Ho ngola – meqoqo le ditema tsa dikgokahano	30 25 15	Pampiri ya 2 (dihora tse 2): Temakutlwiso e balwang Puo maemong Ho ngola – meqoqo le ditema tsa dikgokahano	30 25 15	Pampiri ya 2 (hora e le 1): Temakutlwiso e balwang Puo maemong Ho ngola – meqoqo le ditema tsa dikgokahano	35
				Pampiri ya 3 (hora e le 1): Puo maemong	35
Palohohle	100	Palohohle	100	Palohohle	100

KOTARA YA 3					
KEREITE YA 4		KEREITE YA 5		KEREITE YA 6	
Mosebetsi wa 1	%	Mosebetsi wa 1	%	Mosebetsi wa 1	%
Ditema tsa phetelo		Ditema tsa phetelo		Ditema tsa phetelo	
Temakutlwiso e mamelwang (Ho mamela le ho bua ka dipalekgutshwe)-	25	Temakutlwiso e mamelwang (Ho mamela le ho bua ka dipalekgutshwe)	20	Temakutlwiso e mamelwang (Ho mamela le ho bua ka dipalekgutshwe)	20
Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo maemong	15	Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo maemong	15	Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo maemong	15
Ho balla hodimo	20	Ho balla hodimo	20	Ho balla hodimo	15
Ho ikgopotsa ka dipale/tema tse badilweng ka boikemelo	15	Ho ikgopotsa ka dipale/tema tse badilweng ka boikemelo	15	Ho ikgopotsa dipale/tema tse badilweng ka boikemelo	20
Ho ngola palekgutshwe ya hae	25	Ho ngola palekgutshwe ya hae	30	Ho ngola palekgutshwe ya hae	30
Palohohle	100	Palohohle	100	Palohohle	100
Mosebetsi wa 2	%	Mosebetsi wa 2	%	Mosebetsi wa 2	%
Puisano/tshwantshiso		Puisano/tshwantshiso		Puisano/tshwantshiso	
Ho mamela le ho bua Bonketsisane ka maemo a tlwaelehileng	20	Ho mamela le ho bua Bonketsisan e ka maemo a tlwaelehileng	20	Ho mamela le ho bua Bonketsisane ka maemo a tlwaelehileng	20
Tekokutlwiso	30	Tekokutlwiso	30	Tekokutlwiso	30
Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo maemong	20	Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo maemong	20	Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo maemong	20
Ho ngola dayaloko(puisano)	30	Ho ngola tekolobotjha ya buka	30	Ho ngola tshwantshiso e kgutshwane	30
Palohohle	100	Palohohle	100	Palohohle	100

KOTARA YA 4					
KEREITE YA 4		KEREITE YA 5		KEREITE YA 6	
Mosebetsi wa 1	%	Mosebetsi wa 1	%	Mosebetsi wa 1	%
Tema ya tlahisoleseding e nang le ditshwantsho		Tema ya tlahisoleseding e nang le ditshwantsho		Tema ya tlahisoleseding e nang le ditshwantsho	
Temakutlwisiso e mamelwang (Mamela le ho bua ka puotshetleho)	25	Temakutlwisiso e mamelwang (Mamela le ho bua ka tema)	20	Temakutlwisiso e mamelwang (Mamela le ho bua ka tema)	20
Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo tse nkilweng papatsong	15	Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo tse nkilweng temeng	15	Dibopeho le Melao ya Tshebediso ya Puo tse nkilweng temeng	15
Ho balla hodimo	20	Ho balla hodimo	20	Ho balla hodimo	15
Ho ikgopotsa ka tema e badilweng ka boikemelo	15	Ho ikgopotsa ka tema e badilweng ka boikemelo	15	Ho ikgopotsa ka tema e badilweng ka boikemelo	20
Ho ngola papatso	25	Ho ngola tlaleho	30	Ho ngola tlaleho	30
Palohohle	100	Palohohle	100	Palohohle	100
<hr/>					
Mosebetsi wa 2 (Tlhahlolo ya makgaolakgang)	%	Mosebetsi wa 2 (Tlhahlolo ya makgaolakgang)	%	Mosebetsi wa 2 (Tlhahlolo ya makgaolakgang)	%
Pampiri ya 1: mesebetsi ya molomo: Ho bala, ho mamela le ho bua	30	Pampiri ya 1: mesebetsi ya molomo: Ho bala, ho mamela le ho bua	30	Pampiri ya 1: mesebetsi ya molomo: Ho bala, ho mamela le ho bua	30
Pampiri ya 2 (dihora tse 2): Temakutlwisiso e balwang	30	Pampiri ya 2 (dihora tse 2): Temakutlwisiso e balwang	30	Pampiri ya 2 (hora e le 1): Temakutlwisiso e balwang	20
Puo maemong	25	Puo maemong	25	Puo maemong	15
Ho ngola – meqoqo le ditema tsa dikgokahano	15	Ho ngola – meqoqo le ditema tsa dikgokahano	15	Ho ngola – meqoqo le ditema tsa dikgokahano	
				Pampiri ya 3 (hora e le 1): Puo maemong	35
Palohohle	100	Palohohle	100	Palohohle	100

Tekanyetso e Etswang Sekolong le Ditlhahlobo Dikereiteng tsa 4-5

Lenane la Tekanyetso TES Kotara ka nngwe				
	Kotara ya 1: Mesebetsi e 2	Kotara ya 2: Mosebetsi o le 1 + Tlhahlobo ya bohareng ba selemo e le 1 e nang le: Dipampiri tse 2: Pampiri ya 1: Mesebetsi ya molomo: Ho balla hodimo, Ho mamela le ho bua Pampiri ya 2 (dihora tse 2): Mesebetsi e ngolwang Temakutlwisiso e balwang, Thutapuo maemong le ho ngola – ditema tsa boiqapelo le ditema tsa kgokahano	Kotara ya 3: Mesebetsi e 2	Kotara ya 4: Mosebetsi o le 1
TES 75%				
DITLHAHLOBO 25%			Tlhahlobo e le 1 ya makgaolkgang e nang le: Dipampiri tse 2: Pampiri ya 1: mesebetsi ya molomo: Ho balla hodimo, Ho mamela le ho bua Pampiri ya 2 (hora e le 1): Mesebetsi e ngolwang Temakutlwisiso e balwang, Thutapuo maemong le ho ngola – ditema tsa boiqapelo le ditema tsa kgokahano	

Tekanyetso e Etswang Sekolong le Ditlhahlobo Kereiteng ya 6

Lenane la Tekanyetso				
TES Kotara ka nngwe				
TES 75%	Kotara ya 1: Mesebetsi e 2	Kotara ya 2: Mosebetsi o le 1 + Tlhahlobo ya bohareng ba selemo e le 1 e nang le: Dipampiri tse 3: Pampiri ya 1: Mesebetsi ya molomo: Ho balla hodimo, Ho mamela le ho bua Pampiri ya 2 (hora e le 1): Mesebetsi e ngolwang Ho ngola - ditema tsa boiqapelo le ditema tsa kgokahano Pampiri ya 3 (hora e le 1): Temakutlwiso e balwang le thutapuo maemong	Kotara ya 3: Mesebetsi e 2	Kotara ya 4: Mosebetsi o le 1
DITLHAHLOBO 25%				

Sebopoho sa dipampiri tsa tlhahlobo bakeng sa dikereite tsa 4-6**Dikereite tsa 4-5**

Sebopoho se sisintsweng bakeng sa dipampiri tsa tlhahlobo ya bohareng ba selemo le ya makgaolakgang bakeng sa Dipuo tsa Lapeng dikereiting tsa 4 – 5 se ka tsela e latelang:

PAMPIRI	TLHALOSO	%: KR. 4-5
1	Mesebetsi ya molomo: Ho bala, Ho mameila le Ho bua	30
2 (dihora tse 2)	Temakutlwiso e balwang Puo maemong Ho ngola – Meqoqo le ditema tsa kgokahano	25 15 20 10
PALOHOHLE BAKENG SA TLHAHLOBO		100

KEREITE YA 6

PAMPIRI	TLHALOSO	%: KR. 6
1	Mesebetsi ya molomo: Ho bala, Ho mameila le ho bua	30
2 (hora e le 1)	Ho ngola– meqoqo le ditema tsa kgokahano	20 15
3 (hora e le 1)	Temakutlwiso e balwang Puo maemong	35
PALOHOHLE BAKENG SA TLHAHLOBO		100

Sebopoho se sisintsweng bakeng sa pampiri e nngwe le e nngwe ya tlhahlob bakeng sa Dikereite tsa 4-5

PAMPIRI	KAROLO	%	
1	Mesebetsi ya molomo: Ho bala/Ho mamela/Ho bua	Kr 4	Kr 5
	A: Ho balla hodimo	15	15
	B: Ho mamela le Ho bua: Puo e hlophisitsweng /e sa hlophiswang Puisano /Inthaviu / Ngangisano/Tshwantshiso/Bonketsisane/Dipuisanao /tema ya kutlwisiso e mamelwang / ho paka motho/maeme(mime)	15	15
	PALOHOHLE BAKENG SA PAMPIRI YA 1	30	30
2 (dihora tse 2)	Thutapuo maemong	KR 4	KR 5
	A: Temakutlwisiso (Mefuta e fapaneng ya ditema e ka sebediswa ho kenyeltsa le ditema tse nang le ditshwantsho kapa metako)	25	25
	B: Thutapuo Dibopeho tsa puo (mantswe le dipolelo) di lokela ho lekolwa maemong o sebedisa mefuta e fapaneng ya ditema Tlhokomediso e hlokolosi ya puo	15	15
	Ho ngola		
	A: Moqoqo o le mong KEREITE YA 4-6: Moqoqo phethelo/tlhaloso (hlokomela hore palo ya mantswe le diratswana di totobaditswe bakeng sa dikereite tse fapaneng)	20	20
	B: Tema e le nngwe – tema ya kgokahano Mangolo a semmuso le ao e seng a semmuso a yang lesedinyaneng/Mangolo a kopo a semmuso, a ttlelebo, a kutlwelo bohloko/dimemo, diteboho, ditakaletso tsa mahlohonolo, le mangolo a kgwebo/Mangolo a setswalle/Diatikile dikholomo tsa makasine / Memorandamo/Lenanetsamaiso le metsostso, Diatikile le dikholomo tsa koranta/Tsa bophelo ba mofu/ditlaleho (tsa semmuso le tseo e seng tsa semmuso)/Tekolokakaretso/ Puo e ngotsweng ya semmuso le eo e seng ya semmuso/boitsebiso/diboroutjhara/inthaviu tse ngolwang /dipuisano	10	10
	PALOHOHLE BAKENG SA PAMPIRI YA 2	70	70
	PALOHOHLE	100	100

Sebopoho se sisintsweng bakeng sa pampiri e nngwe le e nngwe ya tlhahlobo bakeng sa kereite ya 6

PAMPIRI	KAROLO	%
1 (hora e le 1)	Mesebetsi ya molomo: ho bala/ho mamela/ho bua	
	A: Ho balla hodimo	15
	B Ho mamela le Ho bua: Puo e hlophisitsweng /e sa hlophishwang Puisano /Inthaviu / Ngangisano/Tshwantshiso/Bonketsisan/Dipuisanao /tema ya kutlwisiso e mamelwang / ho paka motho/maeme(mime)	15
	PALOHOLLE BAKENG SA PAMPIRI YA 1	30
2 (hora e le 1)	THUTAPOU MAEMONG	
	A: Temakutlwisiso (Mefuta e fapaneng ya ditema e ka sebediswa ho kenyeltsa le ditema tse nang le ditshwantsho kapa metako)	20
	B: Thutapuo	15
	<ul style="list-style-type: none"> • Dibopoho tsa thutapuo (mantswe le dipolelo) di lokela ho lekolwa Maemong o sebedisa mefuta e fapaneng ya ditema • Tlhokomediso e hlokolosi ya puo 	
	PALOHOLLE BAKENG SA PAMPIRI YA 2	35
3 (hora e le 1)	Ho ngola	
	A: Moqoqo o le mong KEREITE YA 4-6: Phetelo /Tlhaloso (hlokomba hore palo ya mantswe bakeng sa dikereite tse fapaneng e totobaditswe ho 3. 3. 2 ya tokomane ena)	20
	B: Tema e le nngwe –Tema ya kgokahano e telelele Mangolo a semmuso le ao eseng a semmuso lesedinyaneng/Mangolo a kopo a semmuso, a ttlelebo, a kutlwelo bohloko /dimemo, diteboho, ditakaletsso tsa mahlohonolo, le mangolo a kgwebo/Mangolo a setswalie /Diatikile le dikholomo tsa makasine /Memorandum/Lenanetsamaiso le metsostso(di ngolwe di kopane), Diatikile le dikholomo tsa koranta/ta bophelo ba mofu/ditlaleho (tsa semmuso le tseo eseng tsa semmuso)/Tekolo kakaretsos/Puo e ngotsweng ya semmuso le eo e sang ya semmuso/boitsebiso/diboroutjhara/diinthaviu tse ngolwang/dipuisano (hlokomba hore palo ya mantswe bakeng sa dikereite tse fapaneng e totobaditswe ho 3. 3. 2 ya tokomane ena)	10
	PALOHOLLE BAKENG SA PAMPIRI YA 3	35
	PALOHOLLE	100

4. 5 HO REKOTA LE HO TLALEHA

Ho rekota ke tshebetso eo ho yona titjhere a ngolang le ho boloka boemo ba phihlello ya moithuti mosebetsing wa tekanyetso o itseng. Tshebetso ena e bontsha kgatelopele ya moithuti mabapi le ho fumana phihlello e boletsweng Setatementeng sa Naha sa Leano la Kharikhulamo le Tekanyetso. Direkoto tsa phihlello ya moithuti di lokela ho fana ka bopaki ba kgatelopele e kgopolong ya moithuti kereiting eo a leng ho yona mmoho le ho tshwanelha ha hae ho ya kapa ho fetisetswa kereiting e latelang. Direkoto tsa phihlello ya moithuti di lokela ho sebediswa hape ho nnetefatsa kgatelopele e entsweng ke titjhere mmoho le baithuti tshebetsong ya ho ruta le ho ithuta.

Ho tlaleha ke tshebetso ya ho tsebahatsa phihlello ya moithuti ho baithuti, batswadi, sekolo mmoho le ba bang ba nang le seabo thutong ya moithuti. Phihlello ya moithuti e ka tlalehwa ka ditsela tse mmalwa. Ditsela tsena di kenyeleditse dikarete tsa tlaleho, dikopano tsa batswadi, matsatsi a ho etela sekolong, dikopano tsa motswadi-le-titjhere, ho letsma mehala, mangolo, lesedinyana la ka phaposing kapa la sekolo, jj. Botitjhere dikereiting kaofela ba tlaleha phihlello ya moithuti thutong e itseng ka diperesente. Dikgato tsa phihlello tse supileng di hlaholotswe bakeng sa thuto ka nngwe e boletsweng Dikereiteng tsa R – 12. Dikgato tse fapaneng mmoho le dipersente tse tsamaelanang le tsona di bontshitswe papetleng ka tlase.

DIKHOUTO LE DIPERESENTE TSA HO REKOTA LE HO TLALEHA

KHOUTO	TLHALOSO YA BOKGONI	PERSENTE
7	Phihlello e babatsehang	80 – 100
6	Phihlello e kgabane	70 – 79
5	Phihlello e ntie	60 – 69
4	Phihlello e mahareng	50 – 59
3	Phihlello e foofo	40 – 49
2	Phihlello e karolwana feela	30 – 39
1	Ha ho phihlello	0 - 29

Hlokomela: sekala sena sa dikgato tse supileng se lokela ho ba le ditlhaloso tse hlakileng tse nehelanang ka tlhahisoleseding e felletseng kqatong ka nngwe.

Botitjhere ba tla rekota matshwao a nnete mabapi le mosebetsi ka mong ka ho sebedisa leqephe la ho rekota; mme ba tlalehe dipersente mabapi le thuto kareteng ya tlaleho ya moithuti

4. 6 BOLEKANYETSI BA MESEBETSI YA TEKANYETSO

Ka bolekanyetsi ho bolelwa tshebetso e nnetefatsang hore mesebetsi ya tekanyetso ke ya nnete, e loketseng mme e thehilwe ho latela metheho e behilweng. Bolekanyetsi bo lokela ho etswa sekolong, lefapheng la thuto la sedika, la profensi le la naha. Ditshebetso tsa bolekanyetsi bo phethahetseng, bo kenyelleditseng ditlhokeho tsohle di lokela ho ba teng bakeng sa ho nnetefatsa boleng ba tekanyetso dithutong kaofela. Sena se lokela ho etswa bonnyane hang ka kotara.

Bolekanyetsi bo lokela ho nnetefatsa hore ditekanyetso kaofela di nepahetse, ha di na leeme, di a tshepahala, ebile di lekane. Boleng bo bolela hore mosebetsi o lokela ho kala phihlello ya bokgoni bo rutilweng ho ya ka bokgoni bo bontshitsweng tokomaneng ya SLKT. Mosebetsi o lokela ho metha kgato ya phihlello ya bokgoni bo itseng. Ha ho botswa dipotso tsa kutlwisiso mohlala, bokgoni ba baithuti ba ho sekaseka le ho hlahisa tlhahisoleseding eo ho fanweng ka yona temeng bo lokela ho hlahlojwa, eseng ho botsa dipotso ka tsebokakaretso e amanang le tema.

Balekanyetsi boemong ba sekolo ba lokela ho fana ka ditlhahiso tse nang le boleng tse itshetlehileng ditlhokong tse boletsweng ka hodimo ho nnetefatsa hore mesebetsi ya tekanyetso sekolong e a matlafatswa. Bolekanyetsi ha se feela ho bona hore mesebetsi ya tekanyetso e hlokehang e entswe kapa ho sebedisitswe memorandamo le disebediswa tsa tekanyetso tse nepahetseng hantle. Dipuong ho bolela hore molekanyetsi o tla fana ka ditlhahiso tse ntie, hara dintho tse ding, mehato ya dipotso tsa tekokutlwisiso; ho ngolwa ho atolositsweng ho entswe kgafetsa; boleng ba disebediswa tsa tekanyetso le menyetla ya ntshetsopele e fanweng, le hore titjhere o sebetsa jwang ka dibuka tsa baithuti, le bopaki ba mosebetsi wa baithuti.

Tshebetso ya bolekanyetsi e lokela ho nnetefatsa hore ditekanyetso tseo ho fanwang ka tsona di a tshwana ho habanya le diphapsi kaofela kereiteng, ekasita le dikereite kaofelo mokgahlelong. Mohlala, tekanyetso ya 3 e fanweng ke titjhere a le mong e lokela ho emela kgato e tshwanang ya bokgoni le tsebo jwalo ka e fanweng ke titjhere e mong. Ho bohlokwa ke hona ho dihlooho tsa mafapha ho etsa tekanyetso ya sekolong kgafetso.

4. 7 KAKARETSO

Tokomane ena e balwe hammoho le ditokomane tse latelang:

- 4. 7. 1 *National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Grades R-12; and*
- 4. 7. 2 *The policy document, National Protocol for Assessment Grades R-12.*

LENANE LA MANTSWE LE DITLHALOSO TSA ONA

Akaretsa (paraphrase) – ho pheta mohopolo kapa tema hape, empa e behwa ka mantswe a mang (ka sepheo sa ho e nolofatsa bakeng sa kutlwisiso).

Akeronime –lentswe le qapodisehang le bopilweng ka tlhaku/ditlhaku tse qalang lentswe la sehlooho kapa mantswe a sehlooho polelwaneng (Mohl. Puo ya ho Ithuta le ho **Ruta =PIR, FET = Further Education le Training**)

Alithereishene/Poeletsamodumo – Bonono bo sebediswang dingolweng, haholoholo dithokong le dithothokisong; Alithereishene /Poeletsamodumo ke ha modumo o le mong o sebediswa o latelane kapa salane morao, o entse lethathama qalang kapa hare feela mantsweng le polelong. Poeletsamodumo e tla ka dibopeho tse pedi tse latelang:

1. **Poeletsatumannotshi/Asonense** – ke ha ho phethwa tumannotshi e le nngwe qalong ekasitana le hare feela mantsweng, (mohl. polelong ena ‘o bokgabane, o shweshwe, o rwetse botle’, asonense e hlahella ho dumannotshi ‘o’.)

2. **Poeletsadumammoho/Khonsonense** – ke ha ho phethwa dumammoho e le nngwe qalong ekasitana le hare mantsweng, (mohlala, poeletwaneng ena “Lefatshe, Iebidi, Le a phethohaka, poeletsatumammoho e hlahella ho tumammoho ‘I’).

Baamohedi ba ditaba (audience) – 1. Babadi, bamamedi kapa babohi ba tobilweng ka tema e itseng; bangodi/dibui ba lokela ho ela hlоко sepheo sa ho ngola le baamohedi ba ditaba ha ba rala sekotwana se ngolwang kapa puo yeo a tla nehelana ka yona, hore ba tle ba tsebe ho kgetha mokgwa o loketseng wa ho ngola.

Bala hape (rereading) - ho bala hape ke lewa le nehang mmadi monyetla o mong hape wa ho fumana moelelo wa tema e phepetsang

Bapisa le ho arohanya (compare & contrast) – ho hlahloba ho tshwana le ho se tshwane/ho fapanha dintho

Boikutlwahatso – botho/semelo ba mongodi: mongodi ke mang; ha motho a bala kapa a boha o fumana moelelo wa seo mongodi a leng sona, seo a se emelang/a se dumelang mmoho le maike misetso a hae

Bokgoni ba ho hlasela mantswe (word-attack skills) - mawa a sebediswang ha ho balwa lentswe le sa tsejweng (mohl. ho le arola ka dinoko, kapa ho batla moelelo wa dihlongwapele kapa dihlongwanthao)

Bolokolohi ba puo – 1. mantswe a tla jwalo ka ho phalla ha noka mme a na le kgokahano le momahano e nehang puo boleng ba ho phalla ka tlhaho, ho sebetseha ha bonolo le ho fumana moelelo wa ona ha bobele

2. Taolo e ntle ya thutapuo.

Botemengata bo eketsehang – ke ha motho a ithuta puo (kapa dipuo) e nngwe ho tlatselletsa puo ya lapeng. Puo ena ha e tlose puo ya lapeng empa e ithutwa ho bapa le yona. Lenaneong la *botemengata bo eketsehang* puo ya lapeng e a matlafatswa le ho tiiswa, mme puo ya tlatselsetso yeo ho ithutwang yona empa feela e eketsa boleng (mohl. Dipuo tsa Tlatsetso kaofela, ho kenyaleditswe Puo ya ho Ithuta le ho Rutwa (PIR) di rutwa ho bapa le puo ya lapeng; ha di e tlose hore ho kene tsona sebakeng sa Puo ya Lapeng).

Ditumatshwano/Homonime – lentswe le nang le modumo le mopeleto o tshwanang le le leng empa a fapanha ka moelelo (mohl. *tshela/tshela*: Ke tla be ke *tshela* Lekwa hosane. *Tshela* metsi ka pitseng eo).

Dikerafiki (Graphics) – ditholwana tsa mesebetsi ya bonono e bohuwang kapa ya setheknike (mohl. mosebetsi o takilweng, ho rala); ditema tse tshwantshisitsweng

Dikgato tsa papiso (comparative/superlative) – ke dikgato tsa ho bapisa, mme di fumanwa boholo makgething mohl. “*moholo, moholwanyane, moholo haholo*”

Ditema tsa diketsahalo tsa nnete tsa bophelo (Authentic Texts)– ke ditema tse amang diketsahalo tsa nnete tsa bophelo ba ka mehla, tseo e seng tsa dingolwa mme di sebediswa thutong ya puo ho ithuta le ho ruta, tse kang diatikele tsa dimakasine le dikoranta, ditaba tse rekotilweng radiyong le thelevisheneng, dipapatso, dileibole tsa dihlahiswa, dibrouthjara tse babatsang kgwebo, diforomo tsa mmuso, mehlala ya mangolo a nnete

Ditema tse bohwang – tema ya setshwantsho kapa e tshwantshisitsweng/e takilweng e ka tadingwang mme e nehelana ka molaetsa (mohl. ditshwantsho tsa filimi, dinepe, tse tshwantshisitsweng tsa khomputha, dikhathunu, ditshwantsho, dimotlololo, tse takilweng, tse pentilweng)

Ditema tsa kgokahano – ditema tsa dikgokahano tsa ka mehla (mohl. mangolo, metsotsa ya kopano, diraporoto, difekse)

Dipuisano tsa moifo/phanele (panel discussion) - sehlotshwana sa batho se kopane ho tshohla sehlooho se itseng le ho arabela dipotso mabapi le sehlooho seo

Dilitheresi (literacies) – mefuta e fapaneng ya dilitheresi, mohl. tsebo ya bohlokolotsi ba puo, boitemohelo ditemeng tse bohwang, ditema tsa dikerafiki (tse tshwantshisitsweng), khomputara, tsa dikgokahano, tsa setso le phedisano

Dikgokahano tsa mefutafuta (multi-media) – mefutafuta e batsi yeo ditema di ka hlhang ka yona tse kang ditema tse ngotsweng, tse bohwang, tse mamelwang, dividiyo, jj.

Ditemoso tse ditemeng (context clues) – hona ke lewa le sebediswang ho fumana moelelo wa lenseswe leo ebang le ‘thata’ ho utlwisiseha ka ho sebedisa mantswe a le potapotileng. Lewa lena la ho bala le ka rutwa mmoho le tlottlontswe

Ditlamorao/sephetho (Effect) (sheba hape sesosa) – ditholwana kapa ditlamorao tsa ketsahalo kapa maemo.

Dipuisano (tsa moifo/phanele/panel discussions) - sehlotshwana sa batho se kopane ho tshohla sehlooho se itseng le ho arabela dipotso mabapi le sehlooho seo.

Fonto – mofuta le boholo ba ditlhaku tse sebediswang ha ho ngolwa, ha ho tlanywa kapa ho hatiswa (mohl. 12pt (boholo) Times New Roman (mofuta wa ditlhaku)

Foramo (Forum) – puisano ya sehlotshwana kapa ngangisano ya foramo e ka sebediswa kgahlano le dikolo tse ding, kapa ka phaposing ya ho ruta ka ho arola baithuti dihlotshwana tsa ba bane, moo e leng hore e mong le e mong o tla bua ka karolo e itseng ya sehlooho se le seng. Moahlodi o tla etsa qeto ya hore ke seholpha sefe se hlotlontswe

Ho kadima/(Maadingwa): ke tshebetso yeo ho yona puo e adimang mantswe ho tswa puong e nngwe. Mantswe ana a bitswa maadingwa kapa melata

Hlakisa (clarify) – ho hhalosa tema kapa ho hlalisa moelelo wa yona ka tsela e utlwisisehang ka ho phethahala.

Hlaola diphoso (editing) – ke tshebetso ya ho ngola mekgwaritso e mengatanyana ha ho ngolwa tema, ho

kenyeleditswe le ho lokisa diphoso tsa thutapuo, tsa matshwao a puo le tsa mopeleto, le ho lekodisisa tema ho bona hore e na le kgokahano ya mehopolo le momahano ya sebopeho. Mesebetsing ya ba dikgokahano ho tshebetso ena e kenyelletsa ho bopa, ho kgetha le ho nehelana ka tema hara buka.

Ho akanya (Infer) - moelelo kapa ho fumana moelelo o mong o itseng ka taba e buuwang, le ho akanya ditlamorao/tshusumetso

Ho bapisa (analogy) - 1. Ho batla ho tshwana nthong tse bonahalang eka di fapanne.

2. Ho fuputsa 'ho tshwana' nthong tse hlahellang eke di fapanne, tsela ya ho hlaosa kapa ho hlakisa empa ho se bopaki. Hlokoma hore o se akanye ka tsela e fosahetseng. Ho lokela hore ho be le nyalano e phethahetseng pakeng tsa ntho e hlaoswang/hlakiswang le kakanyo e etswang

Ho etsa diqeto (drawing conclusions) – hona ke lewa la ho bala le sebediswang ka mora tshebetso ya ho bala. Ho etsa diqeto ho bolela hore moithuti o sebedisa temoso e fumanwang temeng e ngotsweng kapa e bohwang ho utlwisia ho hong ho sa bolelwang ka ho otloloha temeng. Matitjhere a sebedisa lewa lena ka ho botsa dipotso tse amang le ditaba tse balwang. Ebe he baithuti ba tla arabela ka ho ntsha mehopolo ya bona, menahano kapa dintlha tse itshetlehileng ditabeng tseo ba di badileng

Ho nahana ka boiqapelo (creative thinking) – ke tshebetso ya ho nahana ka dikgopoloo kapa maemo ka tsela ya ho qapa le e sa tlwaeleheng ka sepheo sa ho di utlwisia hantle le ho arabela ka tsela e ntjha e bopang/hahisang, baithuti ba nahana ka boiqapelo dithutong kaofela ha ba nahaniisa, ba qapa, ba lokisa kapa ba ntlatfatsa lereo kapa sehlahiswa

Ho mamela ka mafolofolo (active listening) – Ha motho a ikenya dieteng tsa sebui mme a mamela seo sebui se se buang ka tlhoko; ke hona ho mamela ka tsebe tse lethwethwe

Ho tadima ditaba ka lehlakoreng le le leng (stereotyping) – mohopolo o tiileng (hangata wa mehleng ya pele, mme o bile o na le tshekamelo) wa hore motho o lokela ho ba le seabo sefe na.

puisanong – ke melao e laolang ho tsamaya ha moqoqo pakeng tsa batho e dumellang ba bang ho hlahisa mehopolo ya bona, ho pheta hape ho hlakisa moelelo, ho kena dipakeng ka sepheo sa ho kgutlisetsa puisano motjheng o nepahetseng, ho botsa bakeng sa ho hlakisetswa

Jakone (Jargon) – puo e ikgethang e sebediswang maemong a itseng a ikgethang a kgwebo, mesebetsi e itseng kapa lekala le itseng la thuto. Re ka bua ka jakone ya lefapha la bophelo bo botle, ya tsa dipapadi, ya lefapha la tsa thuto, ya sesole, sepolesa; (mohl. basebedisi ba dikhomputara ba rata ho bua ka 'CPU', 'RAM' jj.); jakone e tla be e sebediswa ka tsela e fosahetseng, e kotsi ha e sebediswa ho lahlehisaa bamamed/babadi dipuisanong kapa kgokahanong e itseng.

Kakanyo (Inferring) – ke ho akanya ka tsela e utlwahalang e nang le moelelo, o tsheetlehileng hodima dintlha kapa bopaki mme o sebedisa tsebo yeo o nang le yona ho thusa mmadi ho utlwisia moelelo o tebileng wa tema . . . o ka kwetlisa baithuti ho akanya ka ho qotsa polelo temeng. Ebe o re baithuti ba bolele moelelo o totobetseng wa tema mmoho le moelelo o akantsweng.

Kakanyo (lelatodi = otlolohile) – ho hong ho sisinngwang kapa ho hlahiswang temeng, empa ka tsela e sa otlolohang.

Kananelo ya botle (Aesthetic) - 1. Ho ela tlhoko botle le bohlokolotsi ba puo mme ka hoo, o be sedi le ho ananelo

makgabane a fuperweng ke ditema ao re phelang le wona ka dinako tsohle.

2. Motho ya sedi boholokolotsing ba puo ke motho ya ananelang botle ba bonono bofe le bofe. Lentswe la English le sothofaditsweng, “Aesthetike” le bolela botle bo fumanwang mosebetsing wa bonono. Motho a ka boledisa ka botle ba bonono mosebetsing o itseng, kapa wa etsa qeto e thehilweng hodima bonono.

Karaburetso (imagery) – mantswe, dipolelwana le dipolelo tse bopang ditshwantsho tse itseng ka mohopolong, jwalo ka tshwantshiso, papiso, mothofatso, jj.

Kenyelletso ya bohole – ke ntlhatheo e tiisang hore baithuti bohole ba lokela ho fumantshwa thuto, ho sa natswe mekgwa ya bona ya ho ithuta, boitshetleho le bokgoni ba bona

Kganyetsano/Tarakanyo (Antithesis) – Ke tshebediso ya dipolelo kapa dipolelwana tse hanyetsanang, mehopolo e atameleneng e a hanyetsana. Mohlala: (se) hloho ke sang aparo di benya?

Kgatello (stress) (lentsweng kapa polelong) – ho toboketsa kapa ho neha matla senoko se lentsweng kapa polelong

Kgetho ya mantswe (word choice): Kgetho ya mantswe a itseng ho ena le a mang ka sepheo se itseng. Mohl. bakeng sa lentswe ‘lla’ mongodi a ka kgetha ho sebedisa mantswe ‘bokolla’ ‘hihitsa’, ‘hlaba sa mmokotsane’, jj. Kgetho ya mantswe ao mongodi a a sebedisang e hlahisa setaele le sehalo sa hae, mme mantswe ao a na le tshusumetso ho mmadi mabapi le tsela yeo ka yona a tla arabela seo mongodi a buang ka sona

Kgohlano (conflict) – ke twantshano kapa qwaketsano e bang teng pakeng tsa dibapadi tse pedi kapa pakeng tsa batho ba babedi le maemo/tikoloho yeo ba leng ho yona. Kgohlano dingolweng e ka hlahisa hape ke ditababelo tse kgahlanong kapa makgabane a ka kelellong ya sebapadi. Kgohlano ke motheo wa dipale tsa dingolwa; e bopa poloto. Ho na le mefuta ena e mene ya kgohlano eo re kopanang le yona:

- Motho o Iwantshana le motho e mong
- Motho o Iwantshana le tlhaho
- Motho o Iwantshana le setjhaba
- Motho o a itwantsha ka boyena

Mefuta e meraro ya pele e ka rehwa *kgohlano ya ka ntle*, ha wa ho qetela e le *kgohlano ya ka hare*.

Kgokahano (Coherence) – 1. ke kamano ya mehopolo e fuperweng ke tema yeo ka yona mehopolo e hokahanang ho etsa tema kapa seratswana e be ngatana e le nngwe

2. Koketso. E ka nna hape ya bolela bokgoni bo botle ba thutapuo ho nehelana ka moelego, kapa sebopheo sa dipolelo ka tsela e phethahetseng. Tshebediso ya thutapuo ka tsela e kopakopaneng e ka hlahisa dipolelo tse lobokaneng.

Kharikhethjha (Caricature) – 1. tlahiso (e ngotsweng kapa e bohuwang) ya mophetwa ka tsela e feteleditsweng haholo (pheteletso), moo ebang ho nyatsuwa kapa ho nyefolwa semelo kapa botho ba hae .

Ditshwantsho le botaki bo etswang ke bataki ba dikhathunu dikoranteng hangata ba etsa ka sepheo sa ho fetelletsa sebopheo sa seo hore ba tle ba bontshe boswaswi kapa phoqo

Kobiso (sarcasm) – ke polelo kapa sehalo sa lentswe se kang e a phoqa kapa e hloka nnate, mme e sebediswa ho nyatsa kapa ho nyefola kapa ho etsa e mong setshehiswa

Lebotsi (rhetorical question) – ke potso e botswang eseng hakaalo ka sepheo sa ho fumana karabo, empa e le ho toboketsa kapa ho fihlella sephetho se itseng (mohl. ‘na wena ha o hloke tjhelete?’)

Leeme (Bias) – ke mokgwa kapa tlwaelo ya ho rata kapa ho sekamela lehlakoreng le itseng, e ka ba ho ho tshehetsa motho, ntho, mohopolo kapa tjhadimo e itseng, mme sena se sitisa ho etsa kahlolo e nepahetseng.

Leetsisa (onomatopoeia) – medumo ya mantswe a kgwephetsa meelego ya wona, kapa ka modumo wa lenseswe, re kgona ho akanya hore lenseswe leo le bolelang. Mohlala: Ho thwathwaretsa ha letolo; A hihitsa habohloko ka ntle ho lebaka.

Lekola (Evaluate) – ho bopa mehopolo, ho etsa kahlolo mme o fihlele dikgopololo tse itseng mabapi le taba e itseng.

Lekopanyi – ke lenseswe le sebediswang ho kopanya dipolelo, dipolelwana kapa mantswe a mabedi kapa ho feta.

Lenseswe le phetang/tjhadimo (narrative voice /point of view) – lenseswe la motho ya phetang pale (mohl. ho ka etswa phaphang pakeng tsa motho wa pele – ‘Ke’ yeo hangata e leng yena mopheti paleng, kapa motho wa boraro yeo mopheti a mmitsang ‘o’, kapa ‘ba’)

Litheresi (sheba hape dilitheresi) – 1. Ke ho kgona ho fumana, ho tsamaisa le ho sebedisa tlhahisoleding ka maikemisetso a fapaneng, tlasa maemo a fapaneng, le ho ngola ka merero e fapaneng; bokgoni ba ho utlwisia ditema, ho fa motho bokgoni ba ho etsa moelego ka tsa lefatshe le mo potapotileng. 2. Bokgoni ba ho bala le ho ngola

Lelatodi (Antonym) – lenseswe le nang le moelego o fapaneng le lenseswe le itseng le tobilweng, (mohl. ‘botle’ le ‘bobe’).

Letso – lenseswe le bopilweng ka le leng kapa ho tswa kutung mme hangata le botjwa ka ho hlomathisa sehlongwapele kapa sehlongwanthao (mohl. banana > banananyana)

Lewa (strategy) – tshebetso e itseng e latelwang, kapa sebopoho se itseng se sebediswang ho thulana le qaka.

Loketseng (appropriacy) – ha ntho efe feela kapa puo e loketswe ke ho amoheleha maemong ao e sebedisitsweng ho wona Mohlala: (tumediso ya, ‘dumela Monghadi Mokoena’, e loketse maemo a ofisi mosebetsing ho ena le, ‘helele thakantona’ yeo o e sebedisang ho dumedisa metswalle)

Mahlalonngwe (sinonime) (e latolana le **anthonime**) – lenseswe le nang le mohopolo o tshwanang kapa o batlang o tshwana le wa lenseswe le leng puong e le nngwe. Mohlala, *nonne, hakotse, shahlile, sefonthwane, jj.*

Maemo (context) – kamehla tema e sebediswa le ho hlahiwa maemong a itseng; maemo ana a kenyelleditse tikoloho ya tema ka bohaufi le bophara, ho kenngwa dintlhla tse kang boitshetlelo ho tsa phedisano, setso le dipolotiki; lereo lena le ka sebediswa hape ho bolela se tleng ka pele kapa ka morao ho lenseswe kapa tema, mme se bohlokwa haholo moelego wa lona/yona.

Maikutlo temeng (mood) – ke maemo kapa maikutlo a fuperweng ke ditema tse ngotsweng; a bontsha maikutlo kapa boemo boo kelello e leng ho bona ba baphetwa; hape ke maikutlo temeng a tliswang ke pono, kutlo le ditema tse fapaneng tsa dikgokahano tsa mefutafuta.

Mantswetlhoso (Caption) – mantswe kapa polelwana tse fumanwang ka hodimo ho tema, atikele, setshwantsho, senepe, jj. (tema efe kapa efe feela).

Meelelomengata (ambiquity) – ke meelego ya lenseswe e mmedi kapa ho feta e hlahellang lensesweng ho ya ka kgetho le tshebediso ya lona. Meelelo ena ka bobedi ha e lwantshane empa e kgohlela hantle tikolohong eo lenseswe

Ie sebedisitsweng ho yona

(Mohlala: Jwale ke lla sa mmokotsane, ke a tsetsela ke a hihitsa, ...)

Mefuta ya ditema (Genre) – ke mefuta kapa dihlopha tseo ditema (hammoho le tsa dingolwa) di arolwang ka tsona, mohlala, . *Padi/Pale, Terama/Tshwantshiso, Dithothokiso, lengolo la kgwebo, lengolo la setswalle, jj.*

Melao ya ho ba le seabo dipuisanong – ke melao e laolang ho tsamaya ha moqoqo pakeng tsa batho e dumellang ba bang ho hlahisa mehopolo ya bona, ho pheta hape ho hlakisa moelelo, ho kena dipakeng ka sepheo sa ho kgutlisetsa puisano motjheng o nepahetseng, ho botsa bakeng sa ho hlakisetswa

Melao ya puo (language conventions) – mekgwa (ditlwaelo) e amohelehileng kapa melao e laolang tshebediso ya puo. Ditlwaelo tse ding di thusa ho fana ka moelelo (mohl. melao ya thutapuo, matshwao a puo, botlanyi, ditlhaku tse kgolo); tse ding di thusa ka nehelano ya dikahare (mohl. dikahare, seboleho ka kakaretso, dihlooho, difutunoutsu, ditjhate, manane, ditshwantsho, papetla ya dikahare); mme tse ding di bontsha paterone ya puo e seng e fetohile molao (mohl. ditumediso, moqoqonyana o sa reng letho, jj.)

Metswakotswako ya dipuo (language varieties) – 1. metswakotswako ena e hlaha ha ho etswa

diphetoho tse itseng tsa tlotlontswe, seboleho le/kapa qapodiso; metswakotswakomena e fapano hape ho tloha sebakeng kapa naheng e nngwe ho isa ho e nngwe

Mmapa wa monahano (mind map) – ke tsela ya ho sebedisa setshwantsho kapa maboloko, jj. moo ho totobatswang dihloohwana kapa dintlha tsa sehlooho tseo ho tla buuwa kapa ho tla ngolwa ka tsona

Moelelo o akantsweng (lelatodi = moelelo o totobetseng) – moelelo o fumanwang temeng empa o sa hlahelle ka tsela e totobetseng

Moelelo o patehileng (connotative/denotative meaning)

Moelelo o totobetseng (denotative meaning) (sheba hape moelelo o patehileng) – ke moelelo wa sethato wa lentswe kapa moelelo o otlolohileng, o bonahalang ntle le bothata ba letho

Moelelo o totobetseng (explicit) (ho fapano le o patehileng, **implicit**) – moelelo o hlahellang ka ho hlaka, ho se bothata ba ho o utlwisia kapa ho o fumana

Mookotaba (theme) – mohopolo kapa mehopolo ya sehlooho temeng; tema e ka nna ya ba le mookotaba e mmalwa mme yona e ka nna ya hlaha e sa totobala hakaalo.

Momahano (cohesion) – ho hokahanya dipolelo kapa diratswana ka dihokahanyi tsa thutapuo tse kang tshebediso ya matshwao a puo, makopanyi, maemedi kapa phetapheto.

Morethetho (rhythm) – paterone ya medumo e hatellwang le e kgutsitseng e tlisang ho kang ‘pinanyana’ thothokisong.

Mothipoloho (Denouement): ke diketsahalo (sengolweng) tse hlahang ka mora sehlohlolo tse lebisang bokgutlong – moo ntwa e ya moriting, mme kgotso e ba teng kapa moo kgohlano e nyehlang teng.

Mothofatso (personification) – ke ha ntho e sa pheleng e nehwa semelo sa motho

Okola (skim) – ho bala tema o e okola feela ka hodimo o sa kene botebong ba yona (mohl. ho okola lehlasedinyana la ditaba o di otla dihlohong feela)

Palenyana ya bophelo/Anekedouto (Anecdote) – phetelo ya diketsahalo tse itseng tse nyenyanne tse phetwang ka sepheo sa ho nehelana ka tlhahisoleseding, ho thabisa, ho swaswa/qabola, ho phoqa kapa ho hlahisa semelo.

Papiso (simile) – ho bapisa ntho e itseng le e nngwe; papisong ena ho sebediswa mantswe a kang ‘ba’, ‘sa’, ‘jwalo ka’

Phokotso (redundancy) – ke tshebediso ya mantswe kapa dipolelo tseo ho tsona leha ho ntshitswe ho hong, moelelo ha o fetoh, mohl. Thabo ke kabelwamanong, bakeng sa Thabo ke ngwanemotona kabelwamanong

Paronime (paronym) – ke lenseswe le bopilweng ka molata (leadingwa)

Pebofatso/Pebolo – lenseswe kapa polelo e bonolo e emelang kgopololo kapa lenseswe kapa polelo e batlang e le matla haholo/e otlolohile haholo, ebile e ke e a hlaba jk Ntate o ne a itjelletse maobane.

Phediso (Amination) – theknike ya ho sebedisa lethathama la ditshwantsho tse kgutsitseng ho bopa mohopololo wa motsamao, kapa eka di a phela; ka mantswe a mang, dintho tse se nang bophelo di a ‘phediswa’.

Pheta hape (restating) - ho pheta/bua/bolela/tjho hape ke lewa le mmadi a le sebedisang ha a pheta hape kapa a kgutsufatsa moelelo wa tema kapa kgaolo, mme a etsa hoo ka ho bua feela kapa ka ho ngola

Phetelelso (hyperbole) – ho feteletsa ntho ka boomo, ho feta kamoo e leng ka teng ; (mohl. ho hlalosa ntho ho fetisa kamoo e hlileng e leng ka teng: tjhelete ya ka e kaa ka lehlabathe la lewatle).

Phetelo (narration) – ho pheta kapa ho bua o lokodisa diketsahalo tse hokahaneng, ho ya ka tsela yeo di etsahetseng ka yona di latelana.

Phoqo – “ho bua ntho e itseng, athe moelelo ke osele; moelelo wa se buuwang o fapaneng le seo se buuwang” Phoqo e hlahella ditemeng ka ditsela tse fapaneng

Polelwana (Clause) – ke polelo e sa ikemelang ka boyona, e hlokang tse ding hore e phethahale. Mohlala: “Monna ya neng a apere hempe e kgubedu o balehile.” Polelo ya sehlooho (polelwakanakutu) ke “Monna o balehile” Mantswe ana “ya neng a apere hempe e kgubedu” ke polelwana. Ha e ya ikemela ka boyona, le ha leetsi le le teng ka botlalo. Dipolelwana di hlahisa ke makopanyi (leha, empa, kahoo, jj) kapa mahokanyi. Lekopanyi kapa lehokanyi le hokela polelwana ho karolo e itseng ya polelo ya sehlooho (polelwakanakutu)

Poloto (plot) – kgokahano le tatelano ya diketsahalo tsa sehlooho temeng; poloto ha e bolele feela tatelano ya diketsahalo, empa e supa hape le tsela yeo diketsahalo di amanang ka yona, sesosa le sephetho sa tsona

Puo e fehlang maikutlo (Emotive language) – ke puo e hlahisang maikutlo a matla haholo ho motho.

Puo e seng molaong/e seng ya semmuso (colloquialism) – ke puo yeo hangata e sebediswang moqoqong o tlwaelehileng, empa e sa sebediswe mme e sa amohelehe puong ya semmuso

Puo e susumetsang/hlohleletsang (manipulative language) – ke puo ya bokgeleke kapa boqhetseke e kang e a hatella kapa e kgothomelletsang motho nthong kapa lehlakoreng le itseng, mohl. puo ya papatso, thekiso ya dintho, puo ya boradipolotiki

Puo ya bonono le bokgabo (ho fapanana le **puo ya setlwaedi**) – mantswe kapa dipolelwana tse sebedisitsweng ka tsela yeo e seng ya tlwaelo ho hlahisa sephetho se lebelletsweng; ditema tsa dingolwa hangata di sebedisa puo e matla ya bonono (mohl. tshwantshiso, mothofatso, papiso)

Puo ya Lapeng (tadima hape le Puo ya Tlatsetso) – puo ya pele yeo bana ba ithutang yona ka ho e bua lapeng habo hae; puo yeo re nahanang ka yona.

Puo ya tlatsetso - (tadima hape Puo ya Lapeng) – puo yeo ho ithutwang yona e tlatselletsa puong ya lapeng.

Puo ya tikoloho/dayalekte (Dialect) – 1. ke mofuta wa puo e sebediswang ke setjhabana se itseng, puo yena e na le ho arohana ho itseng ka mantswe, seboleho le qapodiso ha e bapiswa le boholo ba puo yona yeo ka kakaretso

2. dipuo tsena ke tsa tikoloho e itseng mme hangata ho na le mabaka a nalane a entseng hore di be teng. Ho a kgonahala hore motho a tsebe ho arohanya puo ya tikoloho le puo ya semmuso e amohelehileng. Ditsebi tsa dipuo di bua feela ka mefutafuta ya dipuo; ha di etse kahlolo efe le ha e le efe dipuong tsena tsa tikoloho.

Qala le ho ntshetsapele (Initiate) – ho qala ho hong ho tla tswela pele (mohl. ho qala moqoqo dipuisanong)

Qatsohisoo – (Foregrounding) (lelatodi = boitshetlehong) – lentswe lena ha le sebediswa ka setlwaedi jwalo ka ha e le jwalo le bolela ho behwa ha ntho ka pele kapa ho ya pele foreimeng moo le hlalhellang ka ho hlaka; ha le sebediswa ka puo ya bonono le bolela ho matlafatsa kapa ho tsepamisa mohopolo ntlheng e le nngwe e itseng, ho feta tse ding kaofela.

Raeme (rhyme) – mantswe kapa mela e qetellang ka medumo e tshwanang thothokisong.

Rejistara (register) – tshebediso ya mantswe a fapaneng, setaele, dikarolo tsa puo, modumo wa lentswe le sehalo tla maemo a fapaneng (mohl. ditokomane tsa semmuso di ngotswe ka rejistara ya semmuso, ha lengolo la setswalle lona le ngolwa ka rejistara e iketlileng, e seng ya semmuso)

Sehalo – boleng le tlhahiso ya lentswe/tema ka mokgwa o bontshang maikutlo a matla. Temeng e ngotsweng sehalo se hlahiswa ke *mantswe a bontshang tjhadimo ya mongodi*. Filiming sehalo se ka hlahiswa ke mmino kapa dihlahiswa tse bonwang.

Sekapoloto – ketsahalo ya tlatselletso e tsamayang mmoho le poloto ya sehlooho ya tshwantshiso kapa padi.

Seleng/lang – puo e seng ya semmuso e sebediswang hangata ke sehlotschwana se itseng sa batho, jwalo ka batjha, mohlala ha ba sebedisa mantswe a kang ‘cool’ le ‘sharp’; phapano pakeng tsa puo ya kamehla le slang ke hore slang ha se eso ka se amohelwa e le puo e ka buuwang meqoqong kapa dipuisanong, athe puo ya kamehla (mohl. ‘Ha se moo he!’) yona e batla e amohelehole.

Setaele – tsela e itseng e ikgethang yeo mongodi a hlophisang mantswe ka sepheo sa ho fihlela sephetho se itseng. Hantlentle setaele se kopanya mohopolo o hlahiswang le botho ba bongodi. Tlhophiso ena e kenyelletsa kgetho ya mantswe ya mongodi, le dintlha tse kang bolelele le seboleho sa dipolelo, sehalo le tshebediso ya phoqo kapa kobiso

Simbolo (symbol) – ke letshwao le sebediswang ho emela ho hong ho itseng (tho

Sehlohlolo (climax) – ke seng sa matshwao a moralo dingolweng. Ke ketsahalo e hodimodimo ho diketsahalo tsohle, e hohelang, e thabiso ebile e na le tshusumetso e matla maikutlong a mmadi. Hangata ke moo kgohlano e fihang tsullung, ho senyehile, ho dubehile ho le mahleke ruri.

Mantswetlhoso (Caption) – mantswe a tsamaelanang le setshwantsho a ngotsweng ka sepheo sa ho se hhalosa kapa e ka ba mantswe a sebediswang sekreeneng sa thelevishene ho hhalosa ho itseng.

Sephetho se sa lebellwang terameng (Dramatic irony) –

Sesosa le sephetho (cause and effect) –

Setshwantsho se kelellong (image) – setshwantsho se etswang mohopolong kapa kelellong.

Tekanyetso (assessment) – tekanyetso ke tshebetso ya semmuso kapa yeo e seng ya semmuso yeo botitjhere ba lekanyetsang mosebetsi wa ho ruta le ho ithuta ka yona – ho fumana tlaleho e bontshang tshebetso

Tekanyetso e Etswang Sekolong (TES) – ke tekanyetso e ralwang le ho ngodiswa ke botitjhere sekolong ha ba batla ho fumana tlaleho e itshetlehileng hodima ho ruta (ha bona) le ho ithuta (ha baithuti).

Tema (text) – ke mofuta ofe kapa ofe (puo e bopilweng ka tlhophiso ya mantswe, mme e bua ka ho itseng) o reretsweng ho balwa, ho bohuwa, ho mamelwa kapa ho buuwa, mme ho na le mefuta ena ya ditema:

- tema ya kutlwisiso – e sebedisetswa ho lekanyetsa bokgoni ba ho bala kapa ba ho mameba
- tema e bohwang – tema e sebedisetswang lekanyetsa bokgoni ba ho boha jk setshwantsho
- tema ya molomo – tema e buuwang kapa e phetlwang ka molomo bakeng sa ho mamelwa.
- tema e ngolwang – tema e hlahiswang ke baithuti jk. meqoqo kapa tema tsa kgokahano, jj

Temoho ya puo e hlokolotsi – ke tshekatsheko ya mareo/dipolelo, jj. ho batla hore na moelelo o bopilwe jwang, ka kutlwisiso ya dikamano tsa matla tse teng ka hare le ho potoloha dipuo; e matlafatsa moithuti hore a se hlohlleletse le ka tsela efe feela, mme a sebedise puo ka tsela e sedi.

Tlaleho/raporoto (report) - (ya semmuso le e seng ya semmuso) ho nehelana ka ditaba tse etsahetseng ketsahalong e itseng, mohl. kotsi ya mmileng.

Tlamahanya (synthesise) – ke ho kopanya mehopolo kapa dintlha tse tswang mehlooding e fapaneng; kgutsufatso e hlakileng ya mehopolo ena e kopantsweng.

Tlhahiso le kgolo ya baphethwa (Characterization) – dingolweng, ke tsela yeo dibapadi kapa baphethwa ba hlahiswang ka yona, le kgolo (phetoho ya semelo sa bona) ha diketsahalo di ntse di tswela pele.

Tlhahiso ya lenswe (voice projection) – ho eketsa modumo, le ho hlaka lensweng, mmoho le qapodiso e phethahetseng ha o bua le baamohedi ba ditaba.

Tlodisa tema mahlo (scan) – ho mathisa mahlo temeng ka sepheo sa ho fumana tlhahisolededing e itseng (mohl. ho tlodisa tema mahlo bukeng ya dinomoro tsa mehala ha o batla lebitso kapa nomoro).

Tomatso/ho soma (Verbal irony) – ke phoqo e hlahellang ha sebui se bua polelo yeo moelelo wa yona o fapaneng ho hang le seo a se buang. Hangata mofuta ona wa tomatso o hlahella mahlong a mmadi e le ho soma kapa ho nyefola ho totobetseng.

Tshebediso ya dikarolotsa mmele (Gesture) – ke motsamao wa sefahleho kapa wa mmele o hlahisang molaetsa o itseng (mohl. ho tsikinya hlooho = *tjhe* kapa ho kebisa hlooho hannyane = *E, ho sosobanya sefahleho*).

Tshwantshiso (metaphor) – ke tshwantshisa se seng se itseng ka se tshwanang le sona – kapa ho hlalosa ntho e nngwe ka ho e tshwantshisa le e tshwanang le yona ho tadimile se seng se itseng (matshwao kapa semelo) se tshwanang le (mohl. Thuto ke lefa leo o ke keng wa le amohuwa; ngwanana eo ke tswere.)

